Mat'feyen

śampi Mŭq Xavar

Běšin əyit

«Mat'feyen śampi Mŭq Xavar» girkəst'a İsus Xrist'osi əyit tadeśi Çark'est'al baksuni baradane exlətesa. Memiya Şot'ay köməyen Buxačuğoy Bisi İrəziluğast'a İz azuk'a tadi əyitmoğoy bex p'ap'sunen vacib gane biq'sa. Me Mŭq Xavar İsus içoğoy arane kalabaki təkc'ə əbrani azuk'eynak' tene, bütüm dünyəneynak'e.

Mat'feyen śampi Mŭq Xavari hadisoox sun-sunay bač'anexun eysun cöy-cöye çoyel c'eysa. Me girk İsusi nanaxun baksunaxun, k'unuk' baksunaxun saal sinəyinşaksunaxune burqesa. Oşa Mat'feyen İsusi karoozbsuni, zombsuni saal Galileyina amdarxo q'olaybsuni baradane exlətpsa. Mŭq Xavar İsusi Galileyinaxun Yerusalima taysunen, Şot'ay yəşəyinşi axırınci şamat'ast'a baki hadisoğon, xaçe loxol t'ăq't'esunen saal běyinbaksunene çarksa.

«Mat'feyen śampi Mŭq Xavar» girken İsusa k'anunxo q'andırişbsuna saal Buxačuğoy padçağluği barada zombsuna ext'iyər bakala kala sa Məəlim k'inək'e ak'est'a. Me girke boş amdarxo yəşəyinşest'ala zombsuni baradane śameśe.

Girke boş bakalorox:

1:1-2:23 İsus Xrist'osi əsil saal nanaxun baksun
3:1-12 K'unuk'bal İoani karooz
3:13-17 İsus Xrist'osi k'unuk' baksun
4:1-11 İsusi sinəyinşaksun
4:12-18:35 İsusi Galileyina amdarxoynak' bi q'ulluğ
19:1-20:34 Galileyinaxun Yerusalima eysun
21:1-27:66 İsusi Yerusalima baki axırınci ğimxo
28:1-20 İsusi běyinbaksun

1

İsus Xrist'osi əsil

(Luk'. 3:23-38)

1 Davidi Ğar, Avrahamiyal Ğar bakala
İsus Xrist'osi əsil moroxe:
2 Avrahamaxun İsaak'e baki.
İsaak'axun İak'ove baki. İak'ovaxun
İuda q'a iz viçimuxe baki. 3 İudaxun
Tamaren eçeri P'eres q'a Zerahe baki.
P'eresaxun Xesrone baki. Xesronaxun
Rame baki. 4 Ramaxun Amminadave
baki. Amminadavaxun Naxşone baki.
Naxşonaxun Salmone baki.
5 Salmonaxun Raxaven eçeri Boaze
baki. Boazaxun Rut'en eçeri Ovede
baki. Ovedaxun Yesseye baki.
6 Yesseyaxun David padçağe baki.
Davidaxun Uriyay çuğon eçeri
Solomone baki. 7 Solomonaxun
Rexavame baki. Rexavamaxun
Aviyane baki. Aviyanaxun Asane baki.
8 Asanaxun Yehoşafat'e baki.
Yehoşafat'axun Yehorame baki.
Yehoramaxun Uzziyane baki.
9 Uzziyaxun Yot'ame baki. Yot'amaxun
Axaze baki. Axazaxun Xizgiyane baki.
10 Xizgiyaxun Menaşşene baki.
Menaşşenaxun Amone baki.
Amonaxun Yoşiyane baki. 11 Vavilona
sürgünə bakala vədinest'a Yoşiyaxun
Yek'onya [a] q'a iz viçimuxe baki. [b]
12 Vaviloni sürgünəxun oşa
Yek'onyaxun Şealt'iele baki.
Şealt'ielaxun Zerubbabile baki.
13 Zerubbabilaxun Avihune baki.
Avihunaxun Elyak'ime baki.
Elyak'imaxun Azure baki. 14 Azuraxun
Sadok'e baki. Sadok'axun Yaxime
baki. Yaximaxun Yelihude baki.
15 Yelihudaxun Eleazare baki.
Eleazaraxun Mat't'ane baki.
Mat't'anaxun İak'ove baki.
16 İak'ovaxun Mariyay işq'ar İosife
baki. Mariyaxunal Xrist'os k'aleğala
İsuse baki.
17 Metərluğen, Avrahamaxun
Davidal śirik' bakala bütüm nəsil
bip'es's'e nəsile, Davidaxun burqi
Vavilona sürgünəl śirik' bip'es's'e
nəsile. Vaviloni sürgünəxun burqi
Xrist'osal śirik'əl bip'es's'e nəsile.

İsus Xrist'osi nanaxun baksun

(Luk'. 2:1-7)

18 İsus Xrist'osi nanaxun baksun
metəre baki. İz Nana Mariya İosifaxun
nišanluney. Ama şorox sagala
bakalt'uxun běš Mariyay Ĭvel Urufi
tərəfəxun bĭhi baksun çoyele c'eri. [c]
19 Şot'ay nišanlu İosif düzgün sa
amdarey, Mariya camaati arane
biyaburbsun nu çuresuna görə
c'əp'k'incə şot'oxun cöybaksuni
fikirəne baft'i. 20 Ama metər fikirbala

---

[a] **1:11** *Yek'onya* - t'ĭyəmi s'i Yehoyak'in.

[b] **1:11** 2 Padç. 24:14-15; 2 Hadis. 36:10; Yer. 27:20

[c] **1:18** Luk'. 1:26-27

vədine nep'e boş, mone, Q'ončuğoy
sa angel içeynak' ak'eśi pine: «Davidi
ğar İosif! Mariya vaynak' çuux
haq'sunaxun ma q'ĭba, şot'aynak' ki,
şot'ost'a bakala körpə Ĭvel Urufaxune.
21 Mariyan sa Ğar eçale, Şot'ay s'iya
İsus [d] laxa, şot'aynak' ki, Şot'in İz
azuk'a içoğoy günaxxoxun
çark'est'ale». [e]
22 Morox bito Q'ončuğon xavareçala
pest'i me əyit bex p'ap'seynak'e baki:
23 «Mone, kul nu laft'i xuyər
bĭhi baki Ğar eçale, İz s'iya
Emmanuel [f] laxalt'un». [g]
24 İosif nep'axun muğurbakat'an
Q'ončuğoy angelen bürmişi k'inək'
bine, Mariya iz çuux k'inək' q'abulebi.
25 Ama əyel nanaxun bakamin İosifen
şot'oxun ĭšaluğ tenebi. Nanaxun baki
Körpəy s'iya İsuse laxi. [h]

2

Müdrik amdarxoy hari bul k'os'bsun

1 İsus padçağ İrodi döörəst'ə
İudeyani Bet'lexem şəhəre nanaxun
bakit'uxun oşa müdrik amdarxo [i] běğ
c'eğala tərəfəxun Yerusalima hari
2 xavart'un haq'i: «Nanaxun baki
iudeyluğoy gələcəyin Padçağ maya?
Běğ c'eğala tərəf Şot'ay nanaxun
baksuna avabakest'ala muč'uli
c'eysuna ak'i Şot'o bul k'os'bsayan
hari». [j] 3 Padçağ İroden mot'o
ibakat'an iç saal bütüm Yerusalimi
azuk' təşvişət'un baft'i. 4 İroden azuk'i
bütüm samci běyinšxo saal k'anun
zombalxo girbi şot'oğoxun Xrist'osi
maya nanaxun baksunane xavar
haq'i. 5 «İudeyani Bet'lexem şəhəre»
pit'un. Şot'aynak' ki, xavareçalen
metəre śampe:
6 «Ay İudeyani oçala bakala
Bet'lexem, Hun
İudeyani kalaluğbala şəhərmoğoy
arane hik'k'alaxun ən
mis'ik'o tenu,
Şot'aynak' ki, vaxun kalaluğbal
c'eğale,
Şo bez azuk' İsraili çoban
bakale». [k]
7 T'e vədə İroden müdrik amdarxo
c'əp'k'in k'alpi şot'oğoxun muč'ulin
ak'eśi dəgig vaxt'ane zombaki.
8 «Takinan əylə yönbəri qəvekinan,
bəğəbala k'inək' za xavar tadanan,
zuval taśi Şot'o bul k'os'boz» pi,
şot'oğo Bet'lexemane yaq'abi.

---

[d] **1:21** *İsus* - əbrani muzin Q'ončuğon çark'esest'a.
[e] **1:21** Luk'. 1:31
[f] **1:23** *Emmanuel* - əbrani muzin Buxačux yaxune.
[g] **1:22-23** İsa. 7:14
[h] **1:25** Luk'. 2:21
[i] **2:1** *Müdrik amdarxo* - běğ c'eğala tərəfi ölköğoxun bakala dine saal elmi amdarxo.
[j] **2:2** Ams'i oç. 24:17; Yer. 23:5; Zək. 9:9; Mrk'. 15:2; İoan. 1:49
[k] **2:6** 2 Şam. 5:2; 1 Hadis. 11:2; Mik'. 5:2

9 Şot'oğon padçağa ŭmŭxlaxi
çark'it'uxun oşa yaq'at'un baft'i. T'e
vədə bĕğ c'eğala tərəfe içoğoy ak'i
muč'ulinen şot'oğo yaq'e ak'est'i. Şo
Körpə bakala gane loxol çurepi.
10 Şot'oğon muč'ulina ak'ala vədine
lap gelet'un mŭqbaki. 11 K'oya baśi
Körpə İz Nana Mariyaxun sagalat'un
ak'i, k'ăk'ăp'i loxol çökt'i Şot'o bult'un
k'os'bi. İçoğoy xəzininəxun Şot'o
payurxo - q'ızıl, ladan saal mirrat'un [l]
tadi. 12 Oşa nep'en İrodi t'ŏğŏl nu
qaybaksuni tapşuruğa haq'i q'erəz
yaq'en içoğoy oçalat'un taśi.

Misirə t'ist'un

13 Müdrik amdarxo yaq'a
baft'it'uxun oşa Q'onçuğoy sa angelen
İosifi nep'e boş ak'eśi pine: «Hayza,
Körpə q'a İz Nana ext'a Misirə t'it'a.
Zu va xavarbala vaxt'al śirik' t'et'iya
manda. Şot'aynak' ki, İroden Körpə
bespseynak' qăvesane burqe».
14 Metərluğen, İosif hayzeri, hat'e üşe
Körpə q'a İz Nana ext'i Misirəne yaq'a
baft'i. 15 İrod biyamin t'et'iyane
mandi. Mo Q'onçuğon xavareçala
pest'i əyit bex p'ap'seynak'e baki:
«Bez Ğara Misirəxun k'alezpi». [m]
16 İrod müdrik amdarxoy tərəfəxun
axmağı gala laxesuna ak'i gele
əcuğləyinşebaki. Şot'in müdrik
amdarxoxun Körpəy nanaxun
baksuna zombaki vədinə görə
Bet'lexema saal iz hərrəmine
yəşəyinşala p'ă saal p'ă yəşəxun oq'a
bakala körpə ğar əyloğo besp'esedi.
17 Metərluğen, Yeremiya xavareçalen
pi me əyit bex p'anep'i:
18 «Rama şəhərexun sa səse c'eri,
Ŏnŏpsuni saal kala şivani səsurxo!
Rahilən iz əyloğoynak'e ŏnŏne,
İçu ük' tast'una çurtenesa.
Şot'aynak' ki, şorox ene butet'un».
[n]

Misirəxun Nazaret'a qaybaksun

19 İrod p'urit'uxun oşa, Q'onçuğoy sa
angel Misirə İosifi nep'e boş ak'eśi
20 pine: «Hayza, Körpə q'a İz Nana
ext'a İsrail ölkinə qaybaka, şot'aynak'
ki, Körpəy elmoğo haq'sun
çureğalorox p'uret'un». 21 İosif hayzeri
Körpə q'a İz Nana ext'i İsrail ölkinəne
qaybaki. 22 Ama Arxelani iz bava İrodi
gala İudeyani padçağ baksuna
ibakat'an t'iya taysuna q'ĭnebi. Nep'e
boş xavardarluğ haq'i Galiley oçalane
taśi. 23 Hari Nazaret' s'ila şəhəre areśi.
Mo xavareçalxon pi «Şot'o Nazaret'lu
ukalt'un» əyit bex p'ap'seynak'e baki.

---

[l] **2:11** *ladan* - bok'ospseynak' bakala
şaat' adeğala q'aribaki q'ir; *mirra* -
şaat' adeğala oyurxoxun həzirbaki
toyexlu c'əyin

[m] **2:15** Hos. 11:1

[n] **2:18** Yer. 31:15

3

K'unuk'bal İoani İsuseynak' yaq' həzirbsun

(Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28)

1 T'e ğimxo K'unuk'bal İoan İudeyani
çölö karoozbsun meydanane c'eri.
2 Şot'in metəreney: «Toobabanan!
Şot'aynak' ki, Göye padçağluğ
ĭšalayinşakene». [o] 3 Şot'aynak' ki, mo -
t'e amdare ki, xavareçal İsayan şot'ay
barada peney:

«Çölö bayanbalt'ay səse eysa:
"Q'ončuğoy yaq'a həzirbanan,
Şot'ay c'ovakala cığırxo
düzbanan"». [p]

4 İoanen buşe popen paltare layey, iz
bĭyex t'ole q'ayinşe ğaçey, iz ukunal
çəyirtk'ən q'a çölin uč'ey. [q]
5 Yerusalimi amdarxo, bito
İudeyanaxun bakalorox saal İordani
hərrəmine yəşəyinşalorox İoani
t'ŏğŏlt'un eysay. 6 Şot'oğon içoğoy
günaxxo ozane ext'i şot'ay tərəfəxun
İordan oqe boş k'unuk't'un baksay.
7 Fariseyxoy q'a saduk'eyxoy
gelet'ay k'unuk' bakseynak' iz t'ŏğŏl
eysuna ak'ala İoanen şot'oğo metəre
pi: «Ay gürzoğoy nəsil! Ef loxol eğala
Buxačuğoy əcuğaxun ef elmoğo
çark'est'una ef beyinə şina bape? [r]
8 Həysə isə toobina uyğun əşurxo
biq'anan. 9 Ef ük'e boş "beş bava
Avrahame" pi, ma fikirbanan. Zu vəx
nexzu: Buxačuğon me ĭěyurxoxunal
Avrahameynak' əylux yaratmişes
baneksa. [s] 10 Ene tavar xodurxoy tume
həzire. Metərluğen, şaat' bar nu
tadala hər xod bot'eśi aruğone
bosesa. [t]
11 Zu ef toobina təst'iğbseynak vəx
xenenez k'unuk'bsa, ama zaxun oşa
Eğalo zaxun gele zorbane. Zu Şot'ay
torok'ali bağa layiğ tezu. Şot'in vəx
Ĭvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale.
12 Şot'ay yaba İz kiyele, İz ec'a təmizbi
taxıla anbara girbale. Kološa isə nu
açala aruğo bok'osp'ale».

İsusi k'unuk' baksun

(Mrk'. 1:9-11; Luk'. 3:21-22)

13 T'e vədə İsus İoani tərəfəxun
k'unuk' bakseynak' Galileyinaxun
İordan oqa, İoani t'ŏğŏle hari. 14 Ama
İoanen Şot'o qoşbsun çureśi pine:
«Hun za k'unuk' balanu, Hun
het'aynak'en bez t'ŏğŏl eysa?»
15 İsusen isə şot'o coğabe tadi: «Barta
həysə metərq'an baki. Şot'aynak' ki,
yan Buxačuğon çureğalt'oğo bex
p'ap'esp'alayan». T'e vədə İoan
irəzine baki. 16 İsus k'unuk' bakala
k'inək' xenaxun c'ere. T'e vədə göy

---

[o] **3:1-2** Mat'. 4:17; Mrk'. 1:15
[p] **3:3** İsa. 40:3
[q] **3:4** 2 Padç. 1:8
[r] **3:7** Mat'. 12:34; 23:33; Luk'. 3:7
[s] **3:9** İoan. 8:33
[t] **3:10** Mat'. 7:19

qayeśi, Buxačuğoy Uruf göyərçin
k'inək' śiri İz loxol arst'unane ak'i.
17 Göynuxun sa səse hari: «Mo Bez
çureğala Ğare, Kot'oxun irəzizu». [u]

4

Şeytani İsusa sinəyinşbsun

(Mrk'. 1:12-13; Luk'. 4:1-13)

1 Mot'oxun oşa İsus iblisi tərəfəxun
sinəyinşakseynak' Ĭvel Urufi tərəfəxun
çölöne yaq'abaki. [v] 2 İsusen q'ırx
ği-q'ırx üşe ğurux efit'uxun oşa
busane baki. 3 T'e vədə sinəyinşal
ĭšabaki Şot'o pine: «Əgər Hun
Buxačuğoy Ğarnusa, me ĭěyurxo
əmirba ki, šumq'at'un baki». 4 Ama
İsusen şot'o metəre coğab tadi:
«"İnsan təkc'ə šumen tene,
Buxačuğoy ĭomoxun c'eğala hər
əyitene yəşəyinşo" pine śameśe». [w]
5 Oşa iblisen Şot'o ĭvel şəhəre,
xrame loxol eçeri 6 pine: «Əgər Hun
Buxačuğoy Ğarnusa, Va oq'a bosa.
Axır
"Buxačuğon va görə İz angelxo
əmirebo ki,
Va içoğoy kiyel taşat'un ki,
Vi tur sa ĭěna nu laft'ane" [x]
pine śameśe». 7 İsusen şot'o pine:
«"Buxačux Q'ončuğo sinəyinş maba"
piyal śameśene». [y]
8 İblisen p'urum İsusa alloy sa
buruğone laçuvk'i. Şot'o dünyəni
bütüm padçağluğxo q'a tamtarağa
ak'est'i 9 pine Şot'o: «Hun oq'a biti za
bul k'os'bayin, mot'oğo bitova Va
tadoz». 10 İsusen pine: «İradbaka,
Şeytan! Şot'aynak' ki, "Buxačux
Q'ončuğo bul k'os'ba, təkc'ə Şot'o
q'ulluğba" pine śameśe». [z]
11 Mot'oxun oşa iblisen İsusa barti
taneśi, angelxonal hari Şot'o
q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(Mrk'. 1:14-15; Luk'. 4:14-15)

12 İsusen İoani biq'esuna ibakit'uxun
oşa Galileyinane qaybaki. [a]
13 Nazaret'axun c'eri Zevulun saal
Naft'alim oçalxo, Galileya göle t'öğöl
bakala K'efernaumane məsk'ən saki. [b]
14 Mo İsaya xavareçalen pi me əyit
bex p'ap'eq'an pine baki:
15 «Zevuluni saal Naft'alimi oçalxo,
Dənizi t'öğöl taşala yaq',
İordan oqe t'e tay,
Buxačuğo nu çalxala millətxo
yəşəyinşala Galileya
16 Zülməti boş yəşəyinşala azuk'en
S'aldala sa işiğe ak'i.
P'urit'oğoy dünyəni xojina

---

[u] **3:17** Ĭvel măğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 12:18; 17:5; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35
[v] **4:1** Əbr. 2:18; 4:15
[w] **4:4** K'an. 8:3
[x] **4:5-6** Ĭvel măğ. 91:11-12
[y] **4:7** K'an. 6:16
[z] **4:10** K'an. 6:13
[a] **4:12** Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17-18; Luk'. 3:19-20
[b] **4:13** İoan. 2:12

məsk'ən sakit'oğoy
çoyel
İşiğe saki». [c]
[17] T'e vədinexun İsusen metər
karoozbsane burqi: «Toobabanan!
Şot'aynak' ki, Göye padçağluğ
ĭšabakene». [d]

Samci şagirdxo

(Mrk'. 1:16-20; Luk'. 5:1-11)

[18] İsus Galileya göle t'ŏğŏl
tarak'at'an xena tor bosala p'ă viçə -
P'et'er k'aleğala Simona saal iz viçi
Andreyane ak'i. Me amdarxo
çəlibiq'alxoney. [19] İsusen şot'oğo pine:
«Bez bač'anexun ekinan, Zu vəx
amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz».
[20] Şot'oğon hat'e saad torurxo t'ŏŏx
bosi Şot'ay bač'anexunt'un taśi. [21] İsus
t'et'iin bĕš taśi q'erəz p'ă viçə -
Zavday ğar İak'ova q'a iz viçi İoanane
ak'i. Şot'oğon içoğoy bava Zavdaxun
sagala lodk'in boş torurxot'un
düzbsay. İsusen şot'oğo k'alepi.
[22] Şoroxal hat'e saad lodk'ina saal
içoğoy bava barti Şot'ay
bač'anexunt'un taśi.

İsusi azarit'oğo q'olaybsun

(Mrk'. 3:7-12; Luk'. 6:17-19)

[23] İsus bütüm Galileyina tarapi
t'iyanin sinagogxoy boş zomebsay,
Göye padçağluği Mŭq Xavara
karoozebsay, azuk'i arane hərcür
azara, zəifluğa q'olayebsay. [e] [24] Şot'ay
barada xavar bütüm Sirina
yəymişebaki. İsusi t'ŏğŏl hərcürə azar
bakalt'oğo, koruğ ak'alt'oğo, içoğoy
boş murdar uruf bakalt'oğo,
sust'bakalt'oğo, p'araliçen duğitoğo
et'unşt'ay. Şot'inal şot'oğo
q'olayebsay. [25] Yerusalimaxun,
Galileya, Dek'ap'olis q'a İudeya
bölginəxun saal İordan oqe t'ĭyəmi
tərəfəxun gele camaate İsusi
bač'anexun taysay.

5

İsusi burux gala bi karooz

[1] İsusen camaata ak'i buruğo laśi
areśi. İz şagirdxo İz t'ŏğŏlt'un hari.

Bəxt'əvər bakalorox

(Luk'. 6:20-23)

[2] İsusen zombsane burqi. Şot'in
pine:
[3] «He bəxt'əvərt'un Buxačuğo
eht'iyəc bakalorox! [f]
Şot'aynak' ki, Göye padçağluğ
şot'oğoye.
[4] He bəxt'əvərt'un yaslu bakalorox!
Şot'aynak' ki, şot'oğon içoğo ük'
tast'un bğğəbalt'un. [g]
[5] He bəxt'əvərt'un portbalorox!
Şot'aynak' ki, şot'oğon dünyənə

[c] **4:14-16** İsa. 9:1-2
[d] **4:17** Mat'. 3:1-2
[e] **4:23** Mat'. 9:35; Mrk'. 1:39
[f] **5:3** *Buxačuğo eht'iyəc bakalorox* - grek'i muzin: urufaxun kəsibxo
[g] **5:4** İsa. 61:1-3

miras k'inək'
haq'alt'un. [h]
6 He bəxt'əvərt'un
düzgünluğeynak'
bakalorox! [i]
Şot'aynak' ki, şorox boşalt'un.
7 He bəxt'əvərt'un ük'
bok'osp'alorox!
Şot'aynak' ki, şot'oğoynak'al ük'
bok'ospsun bakale.
8 He bəxt'əvərt'un ük' təmiz
bakalorox!
Şot'aynak' ki, şot'oğon Buxačuğo
ak'alt'un. [j]
9 He bəxt'əvərt'un serluğ
yaratmişalxo!
Şot'aynak' ki, şorox Buxačuğoy
əylux k'aleğalt'un.
10 He bəxt'əvərt'un düzgünluğa
görə təgib bakalxo!
Şot'aynak' ki, Göye padçağluğ
şot'oğoye. [k]
11 Amdarxon Za görə vəx təhk'irbi
şəp'eğat'an, əfçi exlətp'i ef loxol hər
cürə böht'an bosat'an vən
bəxt'əvərnan! [l] 12 Mŭqbaki
mŭqluğbanan! Şot'aynak' ki, göynul
ef mükəfət kalane. Axır vəxun běš
hari xavareçalxoval metər
şəp'eśet'un. [m]

El saal işiğ

13 Vən me dünyəneynak' elnan. Ama
elen iz tada açesp'ayin, het'ina
elaxbakon? Ene c'öş boseśi,
amdarxoy tərəfəxun çaxçuxesunaxun
q'erəz hik'k'ala yarayinş tenebo. [n]
14 Vən me dünyəneynak' işiğnan.
Buruğoy bel bakala şəhər c'əp'k'in
mandes tene bakon. [o] 15 Hametərəl,
şuk'k'alen çirağa bəc'ük't'i q'ave oq'a
tene laxon. Ama çiraği q'ave loxole
laxon ki, k'ojint'oğo bitova işiğq'an
tadi. [p] 16 Haketərəl ef işiğen amdarxoy
běš t'etərq'an s'aldi ki, şot'oğon ef
xeyir tadala əşurxo ak'i göynul bakala
ef Bavay s'iya alaq'at'unbi. [q]

K'anuna bex p'ap'espsun

17 Ma hesabbanan ki, Zu k'anuni q'a
Xavareçalxoy əyitə ləğbseynak'ez
hare. Zu şot'oğo ləğbseynak' təə, bex
p'ap'espseynak'ez hare. 18 Vəx
düzinəz nex: göye q'a oçali axıral
śirik', hər şey bex p'ap'ala vədinəl
śirik' k'anunaxun ən mis'ik' sa t'ar
nəəl ki sa ğis' əfçi tene bakal. [r]
19 Metərluğen, me əmirxoxun ən
mis'ik't'uval şiin pozmişayin, mot'o
t'ĭyəmit'oğoval zombayin, Göye
padçağluğa ən mis'ik'o k'aleğale. Ama

---

[h] **5:5** Ĭvel məğ. 37:11
[i] **5:6** İsa. 55:1-2
[j] **5:8** Ĭvel məğ. 24:3-4
[k] **5:10** 1 P'et'. 3:14
[l] **5:11** 1 P'et'. 4:14
[m] **5:12** 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53
[n] **5:13** Mrk'. 9:50; Luk'. 14:34-35
[o] **5:14** İoan. 8:12; 9:5
[p] **5:15** Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16; 11:33
[q] **5:16** 1 P'et'. 2:12
[r] **5:18** Luk'. 16:17

şiin me əmirxo bex p'ap'esp'ayin, t'ĭyămit'oğoval zombayin, Göye padçağluğa kalo k'aleğale. 20 Văx mot'oz nex: əgər ef düzgünluğ k'anun zombalxoy q'a fariseyxoy düzgünluğaxun gele nu bakayin, Göye padçağluğa sal bayes tenan bakon.

İsusi əcuği barada zombsun

21 Văn gele damna döörəst'ə amdarxo "Ma besp'a, [s] şiin besp'ayin, məhk'əminə coğab tadale" upsuni barada ibakenan. 22 Zu isə văx nexzu ki, iz viçə əcuğləyinşakala hər sa tanen məhk'əminə coğab tadale. Şin iz viçə "axmağ" uk'ayin, Kala Şurin [t] běš coğab tadale. Şin isə iz viçə "haq'ılsuz" uk'ayin, cəhənnəmi aruğo baft'ale. 23 Mot'o görəl q'urban eçala gane běš q'urban tadala vədinə vi eyex baft'ayin ki, vi viçey vaxun sa şikəəto, 24 q'urbana q'urban eçala gane běš laxa, taki süft'ə vi viçəxun barişaka, oşa eki vi q'urbana tada. 25 Va taxsırkər balt'uxun hələ yaq'a bakat'an irəziləyinşaka ki, şot'in va divanbala, divanbalenal q'aroolçina nu tadane ki, zindana nu boseğan. 26 Va düzinəz nex: axırınci xuri tənginəl śirik' nu tadamin t'et'iin sal sa vədə c'eğalatenu. [u]

Əxlagsuzluği barada

27 "Əxlagsuzluğ maba" [v] upsuni baradal ibakenan. 28 Zu isə văx nexzu ki, çuğoy loxol müştəri piin běğala hər amdaren, iz ük'e boş şot'oxun əxlagsuzluğbine baksa. 29 Əgər vi yön piin va günax yaq'a zap'enesa, şot'o c'evk'a bosa. Şot'aynak' ki, vaynak' vi bədəni maninesa sa hissə əfçibaksun bütüm bədəni cəhənnəmə bosesunaxun şaat'e. [w] 30 Əgər vi yön kiin va pis yaq'a zap'enesa, şot'o bot'a bosa. Şot'aynak' ki, vaynak' vi bədəni maninesa sa hissin əfçibaksun bütüm bədəni cəhənnəmə bafst'unaxun şaat'e. [x]

Cöybaksuni barada

31 "Şu iz çuğoxun cöybakayin, şot'o cöybaksuni barada kağızq'an tadi" əyit bakene. 32 Zu isə văx nexzu ki, cinsi əxlagsuzluğaxun başq'a q'erəz sa səbəbə görə iz çuğoxun cöybakala hər sa tanen şot'o əxlagsuzluğane yaq'absa. İşq'araxun c'eri çuux haq'alt'inal əxlagsuzluğebsa. [y]

Elasbsuni barada

33 P'urumal damna döörəst'ə amdarxo "əfçidən ma elasp'a, ama

---

[s] **5:21** C'eys. 20:13; K'an. 5:17

[t] **5:22** *Kala Şurin* - Yerusalima bakala iudeyluğoy běyinšxoy q'a ağsaq'q'alxoy şurane.

[u] **5:25-26** Luk'. 12:58-59

[v] **5:27** C'eys. 20:14; K'an. 5:18

[w] **5:29** Mat'. 18:9; Mrk'. 9:47

[x] **5:30** Mat'. 18:8; Mrk'. 9:43

[y] **5:31-32** K'an. 24:1-4; Mat'. 19:7-9; Mrk'. 10:4,11-12; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11

Q'onçuğoy běš vi elasa bex p'ap'esp'a" pit'u ibakenan. [z] [34] Zu isə vəx nexzu ki, sal elasmapa, nə göyə, şot'aynak' ki, şo Buxačuğoy taxt'e, [35] nə oçala, şot'aynak' ki, oçal Şot'aynak' İz turmoğo laxala gane; nəəl Yerusalima, şot'aynak' ki, şo kala Padçağı şəhəre. [a] [36] Vi belal elasmapa, şot'aynak' ki, hun sal sa dənə popal, nə mas'ibes nəəl məyinbes ten bakon. [37] Metərluğen, ef əyitəst'a "hoo" əyit hooq'an baki, "təə" əyit təəq'an baki. Mot'oxun q'erəzo şər bakalt'uxune.

Ef düşmənxo çurekinan

(Luk'. 6:27-36)

[38] "Pule əvəzə pul, uluğoy əvəzə ulux" [b] pit'u ibakenan. [39] Zu isə vəx nexzu ki, pis amdari tərsinə ma taki. Vi yön çoyel sillə duği təhkirbalt'aynak' t'ĭyəmi çoyal tarada. [40] Va məhk'əminə tadi urbaşk'ina exst'un çureğalt'u xələtəl tada. [41] Şin va sa hazar ləng yaq' taysuna məcburbayin, hun şot'oxun p'ə hazar ləng yaq' taki. [42] Vaxun sa şey çureğalt'u tada, vaxun borc çureğalt'u qoş qaymada.

[43] "Vi ĭšat'u çureki, [c] düşmənəl nifrətba" pit'u ibakenan. [44] Zu isə vəx nexzu ki, ef düşmənxo çurekinan, vəx təgib balxoynak'al afırıpanan. [45] Metər ki, vən göynul bakala ef Bavay ğarmux bakanan. Şot'aynak' ki, Şot'in İz běğe işiğa ham pist'oğoy, ham şaat't'oğoy loxole saksa, ağalinal ham düzgünt'oğoy hamal düzgün nu bakalt'oğoy loxole śiye. [46] Şot'aynak' ki, əgər vəx çureğalt'oğonan çuresasa, ef mükəfət k'ə bakala? Lap naloggirbalxonal metər tet'unbsa ki? [47] Əgər təkc'ə ef viçimoğonan "xeyirq'an baki" nexsa, t'ĭyəmint'oğoxun avuzin k'ənan bi baksa? Buxačuğo nu çalxalt'oğonal metər tet'unbsa ki? [48] Şot'aynak'al ef göynul bakala Bava kamil bakalt'ullarik' vənal kamil bakanan. [d]

6

Sadağa tast'un

[1] Eht'iyətlü bakanan, vən düzgün əş biq'at'an mot'o amdarxoy běš vəx ak'est'eynak' mabanan. Tene göynul bakala ef Bavaxun mükəfət tenan haq'al. [e]

[2] Şot'aynak'al sadağa tadat'an zırna farpi kot'o bayan maba. Şot'aynak' ki, amdarxon içoğo tərifləyinşeq'at'unpi p'ə̆çolat'oğon sinagogurxo saal

---

[z] **5:33** Lev. 19:12; Ams'i oç. 30:2; K'an. 23:21

[a] **5:34-35** Ĭvel məğ. 48:2; İsa. 66:1; Mat'. 23:22; İak'. 5:12

[b] **5:38** C'eys. 21:23-25; Lev. 24:20; K'an. 19:21

[c] **5:43** Lev. 19:18

[d] **5:48** Lev. 19:2; K'an. 18:13

[e] **6:1** Mat'. 23:5

küçəmoğo metərt'unbsa. Vəx düzinəz nex: şot'oğon içoğoy mükəfətə tam haq'et'un. 3 Ama hun sadağa tadat'an vi tərs kiin yön kule k'əbsuna maq'an avabaki. 4 Metər ki, vi tadi sadağa c'əp'k'inq'an mandi. T'e vədə c'əp'k'in bakala əşurxoval ak'ala vi Bavan vi mükəfətə tadale.

Hetər afırık'an

(Luk'. 11:2-4)

5 Afırık'at'anal p'əçolat'oğollarik' ma bakanan. Şot'aynak' ki, metərt'oğonal amdarxon içoğo ak'eq'at'unpi, sinagogurxo q'a küçin dönboğo çurpi afırıpsuna çurt'unsa. Vəx düzinəz nex: şot'oğon içoğoy mükəfətə tam haq'et'un. [f] 6 Ama hun afırık'at'an vi otağa baki, çomo but'k'i vaxun sagala bakala vi Bava afırıpa. C'əp'k'in bakala hər şeyal ak'ala vi Bavan va mükəfətləyinşale.

7 Afırık'at'an Buxačuğo nu çalxalt'oğollarik' yənşəğluğ mabanan. Şot'aynak' ki, şot'oğonal fikirt'unbsa ki, gele əyit upsunen içoğo ibakalt'un. 8 Vən şot'oğo ma oşq'ardanan! Şot'aynak' ki, ef Bavan ef het'u eht'iyəc baksuna vən Şot'oxun çureğalt'uxun běš avane.

9 Vən isə metər afırıpanan:

"Göynul bakala beş Bava,
Vi s'i ĭvelq'an baki,
10 Vi padçağluğq'an hari,
Göynul bakalt'ullarik'
Oçalal Vi əyitq'an baki.
11 Beş ğiluğ šuma yax ğe tada.
12 Yax borclu bakalt'oğo yan
bağışlayinşala k'inək'
Yaxal beş borca bağışlayinşa.
13 Yax sinəyinş maba,
Ama yax şər bakalt'uxun
çark'est'a,
Şot'aynak' ki, padçağluğ, zor saal
tamtarağ
Həmişəluğ Vine.
Bavay, Ğare, Ĭvel Urufi s'iyen,
Ammen." [g] [h]

14 Əgər q'erəz amdarxoy taxsıra bağışlayinşaynan, ef Göynul bakala Bavanal vəx bağışlayinşale. 15 Ama vən q'erəz amdarxo nu bağışlayinşaynan, ef Bavanal ef taxsırxo tene bağışlayinşal. [i]

Ğuruğa hetər efsun

16 Vən ğurux efala vədine p'əçolat'oğollarik' q'aşq'abağlu ma tarapanan. Şot'oğon içoğoy ğurux efsuna amdarxo ak'est'eynak't'un q'aşq'abağlu tarane. Vəx düzinəz nex: şot'oğon içoğoy mükəfətxo tam haq'et'un. 17 Ama hun ğurux efat'an vi bula oxk'a, vi çoyal os'k'a ki,

---

[f] **6:5** Luk'. 18:9-14

[g] **6:13** *Şot'aynak' ki, padçağluğ, zor saal tamtarağ həmişəluğ Vine. Bavay, Ğare, Ĭvel Urufi s'iyen, Ammen.* - Me əyitmux ən damna grek'i kiinśamurxost'a butene.

[h] **6:13** 1 Hadis. 29:11

[i] **6:14-15** Mrk'. 11:25-26

18 amdaxron təə, c'əp'k'in bakala hər
şeya ak'ala vi Bavan avabakane ki,
hun ğuruxen efsa. T'e vədə c'əp'k'in
bakala hər şeya ak'ala vi Bavan va
mükəfətləyinşale.

Göye xəzinox

(Luk'. 11:34-35; 12:33-34; 16:13)

19 Oçali çoyel vəynak' xəzinox ma
girbanan. Memiya muğmuğen saal
parsen şot'oğo əfçinebo nəəl ki,
oğriğon baśi başt'unq'o. [j] 20 Ama vən
göynul vəynak' xəzinox girbanan.
T'et'iya nə muğmuğen, nə parsen
şot'oğo tene əfçibo, nəəl oğriğon baśi
tet'un başq'o. 21 Şot'aynak' ki, vi
xəzinə mayanesa, vi ük'əl t'et'iya
bakale.

Amdarxoynak' bakala işiğ

22 Pulmux - bədəni çirağe. Əgər vi
pul sağlam bakayin, vi bütüm bədənəl
işiğlu bakale. 23 Ama vi piin zəyif
ak'ayn, vi bütüm bədən zəyif bakale.
Əgər vast'a bakala "işiğ" bayinq'esa,
zülmət heq'ədər kalane!

Vaynak' Buxačuğon İçin q'ončuxluğbale

24 Şuk'k'alen p'ə ağa q'ulluğbes
bateneko. Şot'aynak' ki, nə sunt'u
nifrətbi t'e sunt'u çureğale, nəəl
sunt'u ğaç mandi t'e sunt'u pis piin
běğale. Vən ham Buxačuğo ham
var-dövlətə q'ulluğbes batenanko.

25 Mot'aynak'al vəx nexzu: "K'ə
ukalyan?" nəəl ki "K'ə ŭğəlyan?" pi, ef
elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef
bədəni fikirə ma zapanan. Elmux
uksunaxun, bədən isə lapsunaxun
vacib tene ki? 26 Göynul purk'ala
q'uşurxo běğanan: şot'oğon nə
bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nəəl
taxıla ambarxo tet'un baye, ama
göynul bakala ef Bavan şot'oğo
ukesest'a. Vən şot'oğoxun gele
toyexlu tenan ki? 27 Ef mat'in fikir
zapsunen iz ömürə samalcəəl bakayin
boxoybesa bakon? 28 P'oy het'aynak'
lapsuni fikirənən zap'e? Běğanan çöle
vardurxo hetərt'un kalabaksa:
şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə
əltet'unst'a. 29 Ama vəx mot'oz nex ki,
bütüm iz tamtaraği boş bakala
Solomonenal, mot'oğoy saycət'ullarik'
latenepey. [k] 30 Ay vəluğ mal bakalxo,
ğe baki, əyc'ə aruğo boseğala çöle
oya Buxačuğon metər lapesest'asa,
vəx tene lapest'on ki? 31 Metərluğen,
"K'ə ukalyan?", "K'ə ŭğəlyan?" nəəl ki
"K'ə lak'alyan?" pi, fikir ma zapanan.
32 Morox - Buxačuğo nu çalxayt'oğoy
ən kala fikire. Ama Göynul bakala ef
Bavan mot'oğo bitova ef eht'iyəc
baksuna avane. 33 Vən süft'ə
Buxačuğoy padçağluğa saal Şot'ay
düzgünluğa qəvekinan, mandi hər şey
isə vəx avuzin tadeğale.
34 Metərluğen, əyc'in ğine fikirə ma
zapanan. Əyc'in ğinen için iz fikirə

[j] **6:19** İak'. 5:2-3

[k] **6:29** 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

zap'k'ale. Hər ğiin iz yamanluğ bəsebaksa!

7

Divan mabanan

(Luk'. 6:37-42)

1 Divan mabanan ki, divanal nu
bakanan. 2 Şot'aynak' ki, hun hetər
divanbayin, vaal hat'etər
divanbalt'un. Hun mani ölçinen
usk'ayin, vaynak'al hat'e ölçinen
usk'alt'un. [l]
3 Hun het'aynak' vi viçey piye bakala
çöpə anksa, ama vi piye bakala maqa
ten aksa? 4 Vi piye maq
baksun-baksun vi viçə hetəren pes
bakon: "Barta vi piye bakala çöpə
c'evk'az!" 5 Ay p'ăçolo, süft'ə vi piye
bakala maqa c'evk'a, t'e vədə qay
ank'on ki, vi viçey piye bakala çöpə
hetərə c'evk'es bako. 6 Ĭvel bakalt'u
xăyoğo ma bosanan - şot'oğon
hücümbi văx śark'alt'un. Mirvarinal
bŏq'ŭrxo ma tadanan - şot'o içoğoy
turmoğon çaxçuxk'alt'un.

Afırın barada zombsun

(Luk'. 11:9-13)

7 Çurekinan - văx tadeğale,
qăvekinan - bă̆ğă̆balnan, çomo
t'apanan - văynak' qayeğale.
8 Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale,
qăveğalt'in bă̆ğă̆bale, çomo
t'ap'k'alt'aynak' qayk'alt'un. 9 Ef
aranexun şinesa iz ğaren içuxun šum
çureğayin, şot'o ĭğ tanedo? 10 Nəəl ki
çəli çureğayin, şot'o dizik' tanedo?
11 Əgər văn pis baksunen ef əyloğo
şaat' payurxo tast'una
bacarnanbsasa, göynul bakala ef
Bavay İçuxun çureğalt'oğo q'əşəng
payurxo tast'un heq'ədər seriya!
12 Metərluğen, amdarxon văxun
hetər rəft'ərbsuna çurnansasa, vănal
şot'oğoxun t'etər rəft'ərbanan.
Şot'aynak' ki, k'anunen saal
Xavareçalxon piyoroxal mone. [m]

Q'ac' darvaza saal geng darvaza

(Luk'. 13:24)

13 Q'ac' darvazinaxun bakinan.
Şot'aynak' ki, əfçibaksuna taşala
darvaza genge, iz yaq'al genge. Me
darvazinaxun bağalorox gelene.
14 Ama yəşəyinşə taşala darvaza
q'ac'e, iz yaq'al q'ac'e, şot'o
bă̆ğă̆balorox male.

İsusen əfçi xavareçalxoy barada xavardarluğebsa

(Mat'. 12:33-35; Luk'. 6:43-46; 13:25-27)

15 Əfçi xavareçalxoxun văx
güdmişanan! Şorox ef t'ŏğŏl q'uzi
k'inək' eğalt'un, ama bonaxun ăqnə
ulurxot'un. 16 Şot'oğo içoğoy
barurxoxun çalxalnan. Śaśurxoxun
t'ul, nəəl ki q'anğalaxun incil
hăvt'unq'on? 17 Metəre, şaat' xoden

[l] **7:2** Mrk'. 4:24

[m] **7:12** Luk'. 6:31

şaat' bare eşt'a, pis xoden isə pis bare eşt'a. 18 Şaat' xoden pis bar tades bateneko, pis xodenal şaat' bar tades bateneko. 19 Şaat' bar nu tadala hər xoda bot'i aruğot'un bost'a. [n]
20 Metərluğen, əfçi xavareçalxo içoğoy əşurxoy barurxoxun çalxalnan. [o]
21 Za "Ay Q'ončux! Ay Q'ončux!" uk'ala hər amdar Göye padçağluğa tene bağal, saycə göynul bakala Bez Bavay çureğalt'oğo bex p'ap'esp'alo t'iya bağale. 22 T'e ği gelet'in Za uk'ale: "Ay Q'ončux! Ay Q'ončux! Axır yan Vi s'iyenyan karoozbey. Vi s'iyenyan urufrxo c'evk'ey. Vi s'iyenyan gele möcüzoxbey." 23 Ama Zu şot'oğo t'e vədə coğab tadoz: "Zu vəx sal sa vədə tez çalxe, Zaxun əxil bakanan, ay pisluğbalxo!" [p]

Haq'ullu barizap'k'al saal haq'ılsuz barizap'k'al

(Luk'. 6:47-49)

24 Metərluğen, Bezi me əyitmoğo ibaki, şot'oğo bex p'ap'esp'alo iz k'oja ǰěne loxol biq'ala haq'ullu amdarane oşq'ar. 25 Ağala hari, sel hari, muşurxon fupi t'e k'oja hücümt'unbo. Ama k'oj tene baro, şot'aynak' ki, iz binora ǰěne loxole laxeśe. 26 Me əyitmoğo ibaki şot'oğo əməl nu bala hər sa tan isə iz k'oja q'ume loxol biq'ala haq'ılsuz amdarane oşq'ar.
27 Ağala hari, sel hari, muşurxon fupi t'e k'oja hücümt'unbo. K'oj śareğo, şot'ay bist'unal sa yase bako».
28 İsusen me əyitmoğo pi çark'at'an camaat Şot'ay zombsuna məət't'əle mandi, 29 şot'aynak' ki, şot'oğo içoğoy k'anun zombalxo k'inək' təə, Buxačuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. [q]

8

İsusen sa cuzamluna q'olayebsa

(Mrk'. 1:40-45; Luk'. 5:12-16)

1 İsus buruğoxun śiğala vədine kala sa top camaat Şot'ay bač'anexune taśi. 2 Me vədə cuzamlu sa amdar ǐšalayinşaki «ay Q'ončux, əgər çureğayin, za təmizbes bankon» pi, Şot'o bule k'os'bi. 3 İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saad me amdar cuzamaxun təmizebaki. 4 İsusen şot'o pine: «Běğa, şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki, va běyinša ak'est'a, yoxlayinşeq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak' Moiseyen bürmişi şükür paya eça». [r]

Bağtani kalat'ay věbaksun

(Luk'. 7:1-10)

5 İsus K'efernauma hari vədine Rime q'oşuni sa bağtani kalo Şot'o ǐšalayinşaki köməye çureśi: 6 «Ay

[n] **7:19** Mat'. 3:10; Luk'. 3:9
[o] **7:20** Mat'. 12:33
[p] **7:23** Ǐvel măğ. 6:8; Luk'. 13:27
[q] **7:28-29** Mrk'. 1:22; Luk'. 4:32
[r] **8:4** Lev. 14:1-32

Q'ončux, bez q'ulluğçi p'araliç baki k'oya bask'ine, şot'in gele koruğe aksa». 7 İsusen şot'o pine: «Zu hari şot'o q'olayboz». 8 Bağtani kalat'in coğab tadi pine: «Ay Q'ončux, zu layiğ tezu ki, Hun bez k'oya bağan. Təkc'ə sa əyit upa, t'e vədə bez q'ulluğçi q'olaybakale, 9 şot'aynak' ki, zuval tabi bakala sa amdarzu, beziyal tabin oq'a bakala əsk'ərxono. Sunt'u "Taki!" nexzu, şo tanesa, t'ĭyəmint'u isə "Eki!" nexzu, şoval enesa. Bez k'ula "Me əşlə ba!" nexzu, şot'inal bsane».

10 Mot'o ibakala İsus məət't'əle mandi. Şot'in İz bač'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx düzinəz nex: İsraila şuk'k'alast'a metər kala vĕluğa tez irəst' hare. 11 Vəx nexzu ki, bĕğ c'eğala tərəfəxun saal bĕğ batk'ala tərəfəxun gelorox hari Göye padçağluğa Avrahamaxun, İsaak'axun saal İak'ovaxun sa sulfin bač'ane arśalt'un. [s] 12 Me padçağluğa təyinbakiyorox isə bayinq'luğ çölö boseğalt'un. T'et'iya ŏnŏpsun saal uluxxoy ğırıc'est'un bakale». [t] 13 Oşa İsusen bağtani kalat'u pine: «Taki, barta vi vĕbaksuna görəq'an baki». Bağtani kalat'ay q'ulluğçiyal hat'e saad q'olayebaki.

İsusi P'et'eri q'aynako saal q'erəzəl amdarxo q'olaybsun

(Mrk'. 1:29-34; Luk'. 4:38-41)

14 İsus P'et'eri k'oya hari şot'ay q'aynakoy q'ızdırmin boş basksunane ak'i. 15 İsus şot'ay kula lafedi, çuğoyal q'ızdırma hat'e saad śire. Şot'o hayzeri İsusa q'ulluğbsane burqi.

16 Biyəbakat'an isə içoğoy boş murdar uruf bakala gele amdarxot'un İsusi t'ŏğŏl eçeri. Şot'in İz əyiten murdar urufxo c'evek'i, azarit'oğoy bitova q'olayebi, 17 şot'aynak' ki, İsaya xavareçalen pi me əyitmux bex p'ap'alaney:

«Beş azarxo Şot'in İz loxole ext'i,
Beş q'ač'urxo taneşeri». [u]

İsusi bač'anexun taysuni toy

(Luk'. 9:57-62)

18 İsusen hərrəmine camaat baksuna ak'i İz şagirdxo əmirebi ki, göle t'ĭyəmi tərəf c'ovakat'un. 19 Sa k'anun zombal Şot'o ĭšalayinşaki pine: «Məəlim! Hun maya tağayin, Vi bač'anexun taysuna həzirzu». 20 İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal meso, göynul purk'ala q'uşurxoyal meso. Ama Amdari Ğare [v] İz bula laxseynak'al sa ga tene bu».

21 İz şagirdxoxun t'ĭyəmi sunt'in isə İsusa pine: «Ay Q'ončux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava

[s] **8:11** Luk'. 13:29

[t] **8:12** Mat'. 22:13; 25:30; Luk'. 13:28

[u] **8:17** İsa. 53:4

[v] **8:20** *Amdari Ğar* - İsusen İz barada exlətp'at'an İz Buxačuğoy Ğar hamal amdar baksunane ak'est'a.

oçalaxbaz». 22 İsusen şot'o pine: «Bez bač'anexun eki. Barta p'urit'oğonq'at'un içoğoy p'urit'oğo oçalaxbi».

İsusen tufana bask'esest'a

(Mrk'. 4:35-41; Luk'. 8:22-25)

23 İsus lodk'ina arśala vədinest'a İz şagirdxoval İz bač'anexun tat'unśi.
24 Göle bürdən t'etər sa ost'aar tufane ěqeśi ki, lodk'a ləpoğon but'eśi. Ama İsus bask'eney. 25 Şagirdxo ĭšalayinşaki İsusa muğurbi pit'un: «Ay Q'ončux, yax çark'est'a, yan əfçiyanbaksa!»
26 İsusen şot'oğo «Ay věbaksun mal bakalorox, het'aynak'nan qĭbsa?» pine. Oşa hayzeri muşurxo saal gölə q'adağanebi, t'e vədə bəğəloy şip'luğe baki. 27 Şorox məət't'əl mandi pit'un: «Mo hetər sa Amdara ki, muşurxoval, göləl İçu tabit'un baksa?»

İçoğoy boş murdar uruf bakala p'ə tan q'olayebaksa

(Mrk'. 5:1-20; Luk'. 8:26-39)

28 İsus göle tĭyəmi tərəf bakala Gadaraluğoy [w] oçala eğala vədinest'a gərəmzəluği mağaroğoxun c'eğala içoğoy boş murdar uruf bakala p'ə tane Şot'oxun irəst'hari. Şorox t'etər xatalut'uniy ki, şuk'k'al t'e yaq'axun c'ovakes bateneksay. 29 Mone, mot'oğon harayt'unpi: «Ay Buxačuğoy Ğar, yaxun k'ən çuresa? Memiya vaxt'axun běš yax koruğ tast'an hare?»
30 Şot'oğoxun əxil kala sa bŏq'e sürüne otarişaksay. 31 Murdar urufxon İsusa xoyinšt'unbi: «Yax şəp'eğalnusa, me bŏq'e sürün boş yaq'aba».
32 İsusen şot'oğo «Takinan!» pine. Murdar urufxoval amdarxoxun c'eri bŏq'ŭrxoy boşt'un baśi. Metərluğen, sürü bito uçurumaxun oq'a, gölə baft'i xene boş q'əq'ət'unśi.
33 Bŏq'ŭrxo otarişalxo isə t'it'unt'eri, şəhəre hari hər şeya saal içoğoy boş murdar uruf bakala amdarxoy bel hari əşurxo xavart'un tadi. 34 Mot'oxun oşa bütüm şəhəri yəşəyinşalxo İsusi běšt'un c'eri. İsusa ak'at'an Şot'o xoyinšt'unbi ki, içoğoy oçalaxun c'eri tağane.

9

İsusen p'araliçen duğit'u q'olayebsa

(Mrk'. 2:1-12; Luk'. 5:17-26)

1 İsus lodk'ina laśi gölə c'ovaki İz yəşəyinşala şəhərene [x] hari. 2 Sa hema tanen Şot'ay t'ŏğŏl nasilk'in boş p'araliçen duği sa amdarat'un eçeri. İsusen şot'oğoy věbaksuna ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Ük'lü baka, Bez ğar, vi günaxxo bağışlayinşebaki».
3 T'e vədə k'anun zombalxon içoğoy ük'e boş fikirt'unbi: «Me amdaren

[w] **8:28** *Gadaraluğoy* - bəzi śamurxost'a Gergesluğoy.

[x] **9:1** *İz yəşəyinşala şəhərene* - K'ap'ernauma.

Buxačuğoy əleyinəne əyite».
4 Şot'oğoy fikirbalt'u avabakala İsusen
pine: «Het'aynak' ef ük'e boş pis
şeyurxonan fikirbsa? 5 Manu gele
hasanda? "Vi günaxxo
bağışlayinşebaki" upsun, yoxsa
"Hayza, tarapa!" upsun? 6 Həysə vən
avabakalnan ki, Amdari Ğare oçali
çoye günaxxo bağışlayinşala ext'iyər
bune». Oşa p'araliçen duğit'u pine:
«Hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!»
7 Azari hayzeri iz k'oyane taśi.
8 Amdarxon mot'o ak'i məət't'əlt'un
mandi, amdarxo metər ext'iyər tadala
Buxačuğo alxışt'unbi.

Mat'fey şagirdxone gərbaksa

(Mrk'. 2:13-17; Luk'. 5:27-32)

9 İsusen İz yaq'a davambat'an
naloggirbala gala arśi Mat'fey [y] s'iyen
sa amdara ak'i şot'o pine: «Bez
bač'anexun eki». Şoval hayzeri İsusi
bač'anexun taneśi.
10 Oşa İsus şot'ay k'oya šum ukat'an
gele naloggirbalxo q'a q'erəz
günaxkərxoval hari Şot'oxun saal İz
şagirdxoxun sagala art'unśi.
11 Fariseyxon mot'o ak'i Şot'ay
şagirdxo pit'un: «Het'aynak' ef
Məəlimen naloggirbalxoxun q'a
günaxkərxoxun sagalane ukun uksa?»
[z] 12 Ama İsusen mot'o ibaki pine:
«Azarsuzt'oğoy təə, azarit'oğoy
doxt'ura eht'iyəcebu. 13 Vən süft'ə
takinan, "Zu bütümt'in sun-sunaynak'
ük' bok'ospsun ak'est'unaz çuresa,
q'urban eşt'un təə" [a] əyiti məninə
zombakanan. Axır Zu düzgünt'oğo
təə, günaxkərxoz k'alpsa hare».

Ğurux efsuni barada xavar haq'sun

(Mrk'. 2:18-22; Luk'. 5:33-39)

14 T'e vədə İoani şagirdxo İsusi t'öğöl
hari pit'un: «Het'aynak' yan saal
fariseyxon ğurux eyanfsa, ama Vi
şagirdxon ğurux tet'un efsa?»
15 İsusen şot'oğo coğabe tadi:
«Lašk'oybakala bəy içoğoy t'öğöl arśi
yoldaşxon yas efes bat'unko? Ama
bəyə içoğoy aranexun taşala ğimxo
eğale, t'e vədəl ğurux efalt'un.
16 Şuk'k'alen bisi paltara təzə
parçinaxun yamaluq' tene duğsa.
Şot'aynak' ki, təzə yamaluq' bisi
paltaraxun çukeğo, zığbaki ga samalal
pise bakon. 17 Şuk'k'alenal təzə fina
bisi tuluğxo tene baye. Tenesa
tuluğxo t'öpək'o, fi baredo, tuluğxoval
xarabe bakon. Ama təzə fina təzə
tuluğxot'un baye, t'e vədə tuluğxoval,
fiyal şaat' mant'undo».

Xuyəri bəyinbaksun saal çuğoy q'olaybaksun

(Mrk'. 5:21-43; Luk'. 8:40-56)

18 Me şeymoğo şot'oğo exlətp'at'an,
mone, sa kalaluğbale hari, İsusa bul
k'os'bi pine: «Bez xuyər tevərcə p'ure,

---

[y] **9:9** *Mat'fey* - Mat'feyi t'ĭyəmi s'i Leviney. Mrk'. 2:14; Luk'. 5:29

[z] **9:11** Luk'. 15:1-2

[a] **9:13** Hos. 6:6; Mat'. 12:7

ama hari Vi kula iz loxol laxayin, yəşəyinşale». 19 İsus hayzeri İz şagirdxoxun sagala şot'ay bač'anexune taśi.
20 Hat'e vədine p'as's'e usen içuxun p'i taysun bakala sa çuux İsusi bač'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə iz kula laft'esedi. 21 Şot'aynak' ki, için-içeynak' nexey: «Əgər İz paltara laft'ayiz, q'olayezbakon». 22 İsusen fırıpi şot'o ak'i pine: «Ük'lü baka, bez xuyər, vi vĕbaksunen va çark'esedi». Çuux hat'e saad q'olayebaki.
23 İsus kalaluğbali k'oya eğat'an t'üt't'əy fark'alxo saal ŏnŏk'ala amdarxo ak'i 24 pine: «Əxil bakanan memiin, şot'aynak' ki, xuyər tene p'ure, hat'etər bask'ene». Şot'oğon İsusi loxol axšumt'unpi. 25 Ama camaat c'öş c'evk'eśit'uxun oşa İsus bona baśi xuyəri kula bineq'i, xuyərəl turele hayzeri. 26 Me xavar t'e oçali hər tərəf yəymişebaki.

P'ă k'ač'i saal sa lal amdar q'olayt'unbaksa

27 İsusen İz yaq'a davambat'an p'ă k'ač'i amdar Şot'ay bač'anexun hari harayt'unpi: «Ay Davidi Ğar! Yax gorox eki!» [b] 28 İsus k'oya bağat'an k'ač'iyox Şot'ay t'ŏğŏlt'un hari. İsusen şot'oğo pine: «Me əşlə biq'suna Bez başarağ baksuna vĕnanbaksa?» K'ač'i amdarxon Şot'o pit'un: "Hoo, ay Q'ončux". 29 T'e vədə İsusen İz kula şot'oğoy pula laft'est'i pine: «Văynak' ef vĕbaksuna görəq'an baki».
30 Şot'oğon aksat'un burqi. İsusen «bĕğanan, şuk'k'alen me barada maq'an avabaki» pi, şot'oğo möhk'əm tapşurebi. 31 Ama şot'oğon c'eri Şot'ay barada xavara t'e oçali hər tərəfə yəymişt'unbi.
32 Şorox taśit'uxun oşa içust'a murdar uruf bakala lal sa amdara İsusi t'ŏğŏlt'un eçeri. 33 Murdar urufa c'evk'it'uxun oşa lalen əyitpsane burqi. Amdarxon məət't'əl mandi pit'un: «İsraila sal sa vədə metər sa şey tene bakey». 34 Ama fariseyxon next'uniy: «Şot'in murdar urufxoy kalat'ay zorene murdar urufxo c'evksa». [c]

Məhsul gele, əşp'al mal

35 İsus bütüm şəhərmoğo saal ayizmoğo tarapi-fırıpi şot'oğoy sinagogxoy boş zomebsay, padçağluği Mŭq Xavarane karoozbsay, hər cürə azara, hər cürə q'ač'k'alt'oğo q'olayebsay. [d] 36 Camaata ak'at'an şot'oğoynak' İsusi ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək' zorsus saal çarasuzt'uniy. [e] 37 T'e vədə İsusen İz şagirdxo pine: «Məhsul

[b] **9:27** Mat'. 20:30

[c] **9:34** Mat'. 10:25; 12:24; Mrk'. 3:22; Luk'. 11:15

[d] **9:35** Mat'. 4:; Mrk'. 1:39; Luk'. 4:44

[e] **9:36** Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mrk'. 6:34

gelene, əşp'alxo isə male.
38 Mot'aynak'al məhsuli Q'ončuğo
xoyinšp'anan ki, İz məhsula
girbseynak' əşp'alxoq'an yaq'abi». [f]

10

İsusi İz p'as's'e şagirdə tapşuruğ tast'un

(Mrk'. 3:13-19; 6:7-13; Luk'. 6:12-16; 9:1-6; 10:1-12)

1 İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'öğöl
k'alpi şot'oğo murdar urufxoy loxol
ext'iyəre tadi ki, şot'oğo c'evk'at'un,
hər cürə azarxo saal hər cürə
q'ač'urxo q'olaybat'un. 2 Me p'as's'e
ap'ost'olxoy s'iyurxo metəre: samciyo
P'et'er k'aleğala Simon q'a iz viçi
Andrey, Zavday ğar İak'ov q'a iz viçi
İoan, 3 Filip' saal Varfolomey, T'omas
q'a naloggirbal Mat'fey, Halfay ğar
İak'ov q'a Tadday. 4 Simon Kənançi [g]
saal İsusa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.
5 İsusen me p'as's'e tana metər
əmirene yaq'a badi: «Q'erəz millətxoy
arane ma takinan, Samaraluğoy sal sa
şəhəreyal ma bakinan. 6 Süft'ə İsraili
azuk'i açi eğelxoy t'öğöl takinan. 7 Ef
tağala ganxo "Göye padçağluğ
ĭšalayinşakene" pi, karoozbanan.
8 Azarit'oğo q'olaybanan, p'urit'oğo
bĕyinbanan, cuzamluğo təmizbanan,
murdar urufxo c'evk'anan. Nüft'ə
haq'enan - nüft'ə tadanan. 9 Vəxun nə
q'ızıl, nə gümüş, nəəl mis təngə ma
ext'anan. 10 Yaq'eynak' nə toray, nə
p'ə urbaşk'a, nə torok'al, nəəl çombağ
ma ext'anan. Şot'aynak' ki, əşp'al iz
ukuna layiğe. [h] 11 Mani şəhəre nəəl
ayize bağaynan, t'et'iya layiğlu amdar
qəvekinan, yaq'a c'eğaminal şot'ay
k'oya mandanan. 12 T'e k'oya bağat'an
k'ojin amdarxo "xeyirq'an baki"
upanan. 13 Əgər k'oj layiğesa,
xeyir-bərəkət şot'ay loxolq'an baki;
layiğ tenesa, xeyir-bərəkət ef
loxolq'an qaybaki. 14 Şiin vəx nu
q'abulbi ef əyitmoğo nu ŭmŭxlaxayin,
t'e k'oyaxun nəəl şəhərexun c'eğat'an
ef turmoğoy tozal śap't'anan. [i] 15 Vəx
düzinəz nex: Axırınci ğine Sodomi saal
Gomorray hal t'e şəhəri halaxun gele
hasand bakale. [j] [k]

Şagirdxoy təgibbaksun

(Mrk'. 13:9-12; Luk'. 21:12-17)

16 Mone, q'uziğo ulurxoy arane
yaq'abala k'inək'ez vəx yaq'absa.
Şot'aynak'al dizik' k'inək' müdrik,
göyərçin k'inək'əl saf bakanan. [l]
17 Amdarxoxun vəx q'orişanan.
Şot'aynak' ki, şot'oğon vəx divanbala
ganxo zap'k'alt'un, sinagogxoy boş

---

[f] **9:37-38** Luk'. 10:2; İoan. 4:35

[g] **10:4** *Kənançi* - rimluğoy əleyinə ĭvel davina həzirləyinşakala əbrani millətçi təşk'ilati üzviğo tadeğala s'i.

[h] **10:10** 1 K'or. 9:14; 1 T'im. 5:18

[i] **10:14** Ap'ost'. 13:51

[j] **10:7-15** Luk'. 10:4-12

[k] **10:15** Burq. 19:24-28; Mat'. 11:24

[l] **10:16** Luk'. 10:3

tatarlayinşalt'un. 18 Vəx Za görə
kalaluğbalxoy, padçağxoy běš
eçalt'un, vənal şot'oğo q'a q'erəz
millətxo Bez barada şahidluğbalnan.
19 Şot'oğon vəx divanbala gala
eçat'an, t'et'iya ef hetər nəəl k'ə
upsuni barada fikir ma zapanan. K'ə
upsun vəx hat'e vaxt'ast'a tadeğale,
20 şot'aynak' ki, əyitk'alo vən təə, ef
boş bakala ef Bavay Urufen vəx
əyitp'est'ale. [m] 21 Viçen viçə, bavan
əylə besp'est'ale. Əylux bava-nanay
əleyinə c'eri şot'oğo besp'est'alt'un. [n]
22 Bez s'iya görə bitot'in vəx
nifrətbalt'un. Ama axıral śirik'
portp'alo çark'eğale. [o] 23 Vəx sa
şəhəre təgibbat'an, t'ĭyəmint'u
t'it'anan. Şot'aynak' ki, vəx düzinəz
nex: vən İsraili şəhərmoğo tarapi
çark'inut' Amdari Ğar eğale. 24 Şagird
iz məəliməxun, nökərəl iz ağaxun ala
tene. [p] 25 Şagirdə iz məəliməllarik',
nökərəl iz ağallarik' baksun bəse.
Əgər k'ojin q'ončuğo Baal-Zevult'un [q]
k'alesa, şot'ay ailin amdarxo
mot'oxun heq'ədər pis uk'alt'un! [r]

Şuxun q'ĭbsuna lazım

(Luk'. 12:2-9)

26 Metərluğen, şot'oğoxun ma
q'ĭbanan. Şot'aynak' ki, t'etər c'ap' sa
şey tene bu ki, qavuna tene c'eğal
saal t'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki,
tene avabakeğal. [s] 27 Vəx Zu
bayinq'luğa pit'oğo ğene işiğa
exlətp'anan, ef ŭmŭğo pıçıldayinşit'u
ŭğŭrxoxun bayanbanan. 28 Bədənə
besp'i elmoğo besp'es nu bakalt'uxun
ma q'ĭbanan. Ham elmoğo, hamal
bədənə cəhənnəme əfçibes bakala
Buxačuğoxun q'ĭbanan. 29 P'ə çoval sa
məyin köpiyal tene toyesa ki? Ama
şot'oğoy saycoval ef Bavay icaza
bakinut' oq'a tene bito. 30 Ef isə lap
biin popurxoval bŏq'ələśene.
31 Şot'aynak'al ma q'ĭbanan, vən
saysuz-hesabsuz çovalxoxun gele
toyexlunan.

32 Amdarxoy běš Za çalxala hər sa
tana Zuval göynul bakala Bez Bavay
běš çalxoz. 33 Ama şiin amdarxoy běš
Zaxun ço taradayin, Zuval şot'oxun
göynul bakala Bez Bavay běš ço
taradoz. [t]

İsusa layiğ baksun

(Luk'. 12:51-53; 14:26-27)

34 Ma fikirbanan ki, oçali çoyel
şip'luğ eşt'az hare. Zu şip'luğ təə,
cöybseynak' q'ılıncez eçere. 35 Zu
harezu ki,

ğara iz bavaxun,
xuyərə iz nanaxun,

---

[m] **10:19-20** Luk'. 12:11-12
[n] **10:21** Mrk'. 13:12; Luk'. 21:16
[o] **10:22** Mat'. 24:9,13
[p] **10:24** Luk'. 6:40; İoan. 13:16; 15:20
[q] **10:25** *Baal-Zevul* - şeytani s'i.
[r] **10:25** Mat'. 9:34; 12:24; Mrk'. 3:22; Luk'. 11:15
[s] **10:26** Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17
[t] **10:33** 2 T'im. 2:12

binal iz q'aynakoxun cöybaz".
[36] Amdari düşmən iz k'ojin
amdarxo bakale". [u]
[37] İz bava nəəl iz nana Zaxun avuzin çureğalo Za layiğ tene. İz ğara nəəl iz xuyərə Zaxun avuzin çureğaloval Za layiğ tene. [38] Bez bač'anexun eysun çureğalt'in, iz xaça ext'i eğalane. Şo t'e vədə Za layiğ bakale. [v] [39] İz elmoğo efalt'in şot'o açesp'ale, Bez dərden iz elmoğo açesp'alt'in isə şot'o efale. [w]
[40] Vəx q'abulbalt'in Zane q'abulbsa. Za q'abulbalt'inal Za Yaq'abit'une q'abulbsa. [x] [41] Xavareçala xavareçal baksuna görə q'abulbalt'in xavareçala layiğ sa mükəfət haq'ale. Düzgünt'u düzgün baksuna görə q'abulbalt'inal düzgünt'u layiğ sa mükəfət haq'ale.
[42] Şiin mot'oğoy sunt'u, kala nuval hesabbakayt'un, Bez şagird baksuna görə lap sa cam çax xeyal ŭğĕst'ayin, vəx düzinəz nex: mükəfətsuz tene mandal». [y]

11

İsus Xrist'os saal K'unuk'bal İoan

(Luk'. 7:18-35)

[1] İsusen İz p'as's'e şagirdə ögüd tadi çark'it'uxun oşa karoozbi zombseynak' q'erəz şəhərmoğone taśi.
[2] İoanen Xrist'osi əşurxoy əmxun zindana avabaki, iz şagirdxo yaq'anebi ki, [3] Şot'oxun xavar haq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bĕğen?» [4] İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Takinan, ef ak'alt'oğo saal ibakalt'oğo İoana avabakest'anan:
[5] k'ač'it'oğon təzədən at'unksa, axsağxo tarat'unne, cuzamluyox təmizt'unbaksa, karurxon it'unbaksa, p'uriyorox bĕyint'unbaksa, kəsibxoynak'al Mŭq Xavara bayanbaksa. [z] [6] Zaxun nu şüpələyinşakalo he bəxt'əvərə!»
[7] Morox tağat'an İsusen camaata İoani barada exlətpsane burqi: «Vən het'aynak'nan taśey çölö? Sa gĕše loxol bĕğsa ki, muşen şot'o hetərə galgalst'a? [8] P'oy t'e vədə het'aynak'nan taśey çölö? Q'əşəng paltar lapi sa amdar ak'seynak'? Ama q'əşəng paltar lak'ala amdarxo padçağxoy sarayxot'un yəşəyinşbsa.
[9] P'oy şu aksanan c'erey? Xavareçala? Hoo, vən xavareçalanan ak'ey, hamal vəx nexzu ki, şo xavareçalaxunal

---

[u] **10:35-36** Mik'. 7:6
[v] **10:38** Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23
[w] **10:39** Mat'. 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33; İoan. 12:25
[x] **10:40** Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; 10:16; İoan. 13:20
[y] **10:42** Mrk'. 9:41
[z] **11:5** İsa. 35:5-6; 61:1-3

üst'üne. [10] Mo t'e amdare ki, şot'ay
barada Ĭvel Śame boş metəre śameśe:
"Mone, Vaxun běš Bez elçinaz
yaq'absa,
Şot'in Vaxun běš taśi Vaynak' yaq'
həzirbale". [a]
[11] Vəx nexzu: amdarxoy arane
K'unuk'bal İoanaxun üst'ün bakalo
tene bake. Ama Göye padçağluğa ən
mis'ik' bakaloval şot'oxun üst'üne.
[12] K'unuk'bal İoani q'ulluğaxun
həysət'inəl śirik' Göye padçağluği
əleyinə davane taysa, zor
əşp'est'alt'oğonal şot'o
hücümt'unbsa. [b] [13] Bütüm
xavareçalxoy saal Moiseyi k'anuni
girkurxoy boşal İoanaxun běš Göye
padçağluği śameśeney. [c] [14] Əgər
avabaksun çurnansaisə, şo hat'e
qaybaki eğala bakala İlyane. [d] [15] Ŭmŭx
bakalt'in ibakeq'an!
[16] Me dööri amdarxo şuxun barabar
biq'az? Şorox bazari meydana arśi
t'ĭyəmit'oğo metər k'alk'ala
əyloğot'un oşq'ar:
[17] "Yan vəynak' t'üt't'əyyan farpi,
vən isə tenan əçipi.
Yan vəynak' dərdlü məğurxoyan
məğpi,
vən isə tenan ŏnŏpi."
[18] İoanen hari nə šum tene kəyi, nə
fi tene ŭği, şot'oğonal next'un:
"Şot'ost'a murdar urufe bu".
[19] Amdari Ğaren hari kəyi-ŭneği.
Şot'oğonal next'un: "Me puldeşina
saal ŭğələ amdara běğanan!
Naloggirbalxoxun q'a q'erəzəl
günaxbalxoxune dost' baki!"
Buxačuğoy müdrikluğ şo içoğost'a
bakalt'oğoy əməlxoxune
təst'iğbaksa».

Tooba nubala şəhərmux

(Luk'. 10:13-15)

[20] Oşa İsusen İz gele möcüzoox
ak'est'i şəhərmux içoğoy tooba
nubsuna görə töhmətbsane burqi:
[21] «Vay vi hala, ay Xorazin! Vay vi
hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki
möcüzoox Sur saal Sidona bakiniy,
şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi jeq'a
içoğoy bel śipi [e] toobabet'uniy. [f]
[22] Şot'aynak'al vəx nexzu: Axırınci ğine
Sure q'a Sidoni hal ef halaxun hasand
bakale. [23] Hunal, ay K'efernaum,
fikirenbsa ki, va göyəl śirik'
ĕqevk'alt'un?

---

[a] **11:10** Mal. 3:1

[b] **11:12** *hücümt'unbsa* - Grek'i muze p'əmci mümkün bakala int'erpret'aśiya mone: Göye Padçağluğa zorent'un baysa.

[c] **11:12-13** Luk'. 16:16

[d] **11:14** Mal. 4:5; Mat'. 17:10-13; Mrk'. 9:11-13

[e] **11:21** *Çul lapi jeq'a içoğoy bel śipi* - Damna israilluğon çul lapi içoğoy bel jeq' śit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un.

[f] **11:20-21** İsa. 23:1-18; Yez. 26:1-28:26; Yol. 3:4-8; Amos 1:9-10; Zək. 9:2-4

Təə, oçala badalt'un!
Əgər vəst'a baki möcüzoox Sodoma bakiniy, şo həysət'inəl śirik' çurek'oy. [g] [24] Şot'aynak'al vəx nexzu: Axırınci ğine Sodom şəhəri hal vi halaxun hasand bakale». [h]

Mandak't'oğoynak' Mŭq Xavar

(Luk'. 10:21-22)

[25] T'e vədə İsusen pine: «Ay oçali q'a göye Q'ončux bakala Bava! Va şükürezbsa ki, içoğo müdrik saal q'amişakal hesabbala amdarxoxun c'ap't'oğo əyloğon avabakest'i. [26] Hoo, ay Bava! Mo Vi şaat' niyətey. [27] Bez Bavan hər şeya Bez ext'iyərəne tade. Ğara İz Bavaxun başq'a şuk'k'alen tene çalxsa. Baval İz Ğaraxun saal Ğaren avabakest'un çureğala amdaraxun başq'a şuk'k'alen tene çalxsa. [i]
[28] Ay bĭhi yükəxun mandakbakiyorox, Bez t'ŏğŏl ekinan, Zu vəx dincəyinşəksun tadoz. [29] Bez buyruğxo yük k'inək' ef loxol ext'anan, Zaxunal zombakanan. Şot'aynak' ki, Zu ük'əxun cügü hamal əyitbĕğalzu, vənal axır ki dincəyinşnan bako. [j] [30] Şot'aynak' ki, Bez buyruğxo irəət, Bez yükəl suuk'e!»

12

Şamat' ğine barada zombsun

(Mrk'. 2:23-28; Luk'. 6:1-5)

[1] Sa ği İsus Şamat' ğine taxıli əkini aranexune c'ovaksay. İz şagirdxo busat'uniy, sünbülxo çuki uksat'un burqi. [k] [2] Fariseyxon mot'o ak'i Şot'o pit'un: «Bĕğa, Vi şagirdxon Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxot'un biq'sa». [3] İsusen şot'oğo pine: «Daviden q'a iz t'ŏğŏl bakalt'oğon busa bakat'an k'əbsuna tenan k'alpe ki? [4] Şo afırıbsuni çadırane baśi; içu q'a iz t'ŏğŏl bakalt'oğo təə, təkc'ə bĕyinšxo uksuna icaza tadeğala Buxačuğo həsrbaki šumurxot'un kəyi. [l] [5] Yoxsa Moiseyi k'anuna tenan k'alpe ki, bĕyinšxon xrama Şamat' ğina pozmişt'unbsa, ama mo taxsır tene hesabbaksa? [6] Vəx nexzu: xramaxun üst'ün Bakalone memiya. [7] Əgər vən "Zu bütümt'in sun-sunaynak' ük' bok'ospsun ak'est'unaz çuresa, q'urban eşt'una təə" [m] əyiti məninə avabakinaniy, taxsırsuzt'oğoynak' pis q'ərar tenan c'evk'oy. [8] Axır Amdari Ğar Şamat' ğineyal q'ončuxe».

Kul p'araliçbaki amdari q'olaybaksun

(Mrk'. 3:1-6; Luk'. 6:6-11)

[9] İsus t'et'iin cöybaki sinagogane

---

[g] **11:23** Burq. 19:24-28; İsa. 14:13-15
[h] **11:24** Mat'. 10:15; Luk'. 10:12
[i] **11:27** İoan. 1:18; 3:35; 10:15
[j] **11:29** Yer. 6:16

[k] **12:1** K'an. 23:25
[l] **12:3-4** Lev. 24:9; 1 Şam. 21:1-6
[m] **12:7** Hos. 6:6; Mat'. 9:13

baśi. [10] T'et'iya kul p'araliçbaki sa amdare buy. İsusaxun xavart'un haq'i: «Şamat' ğine q'olaybsuna icaza bune?» Ama şot'oğon İsusa taxsırlayinşbseynak' sa məənət'un qəvesay. [11] İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Ef arane t'etər sa amdar bəğəneğon ki, iz bakalo tək sa eğel Şamat' ğine kura baft'ane, şot'o nu c'evk'ane? [n] [12] Ama amdar eğelaxun heq'ədər dəyərlune! Metərluğen, Şamat' ğine xeyir tadala əş biq'suna icaza bune». [13] Oşa İsusen t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.
[14] Fariseyxo isə c'eri İsusa hetər əfçibsuni barada fikirbsat'un burqi.

Buxačuğon c'ək'p'i Q'ulluğbal

[15] İsusen mot'o avabaki t'et'iin c'eri taneśi. Şot'ay bač'anexun gele amdare taśi. İsusen şot'oğo bitova q'olayebi, [16] ama şot'oğo q'adağanebi ki, İz şu baksuna şuk'k'ala nu uk'at'un.
[17] Mo İsaya xavareçalen piyorox bex p'ap'seynak'e baki:

[18] «Mone Bez c'ək'p'i Q'ulluğbal,
Bez çureğalo, Zu İçuxun irəzi bakalo!
Zu Bez Urufi zora Şot'o tadoz.
Kot'inal millətxo düzgünluğ bayanbale.
[19] Kot'in nə höcət tenebal, nə şivan tenebal.
Küçəmoğo şuk'k'alen Kot'ay səsə tene ibakal.
[20] Çaxçuxeśi gěšal çukinut,
K'üünəxbakala pisosal açesp'inut'
Bez q'ulluğbalen düzgünluğa me dünyənə q'ələbə q'azayinşest'ale.
[21] Millətxo Kot'o umud bakalt'un». [o]

İsus q'a Baal-Zevul

(Mrk'. 3:20-30; Luk'. 6:43-45; 11:14-23)

[22] Oşa İsusi t'öğöl içust'a murdar uruf bakala sa amdart'un eçeri. Şo ham k'ač'iney, ham lal. İsusen şot'o q'olayebi. Şot'inal əyitp'sa saal aksane burqi. [23] Bütüm camaat «Bərkə Davidi nəsiləxun eğala bakalo mova?» uk'a mat mant'undi. [24] Fariseyxon mot'o ibaki pit'un: «Me amdaren murdar urufxoy kalo Baal-Zevuli köməysuz murdar urufxo c'evk'es tene bakoy». [p]
[25] Fariseyxoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğo pine: «P'ə gala cöybaki sun-sunaxun nu yaq'axtağala nə padçağluğ, nə şəhər, nə k'oj tene portbo. [26] Əgər Şeytanen Şeytana c'evk'ayin, iç iz əleyinəne taysa. Me vəzyətt'ə şot'ay padçağluğen hetərə portp'on? [27] Əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, p'oy ef amdarxon murdar urufxo şi zorent'un c'evksa? Mot'o görəl şorox ef divanbalxo bakalt'un.

---

[n] **12:11** Luk'. 14:5

[o] **12:17-21** İsa. 42:1-4

[p] **12:24** Mat'. 9:34; 10:25

28 Ama Zu murdar urufxo Buxačuğoy
Urufenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki,
Buxačuğoy padçağluğ ef aranene.
29 Axır şunesa zorba amdari k'oya baśi
süft'ə şot'ay kul-tura ğaçp'inut şot'ay
mala fŭq'p'es baneko? Gərəy süft'ə
t'e amdari kul-tura ğaçk'ane, oşa iz
k'oja fŭq'k'ane. 30 Zaxun sagala nu
bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala
nu girbalt'in śarene. [q]
31 Mot'aynak'al vəx nexzu: hər sa
günax, saal hər sa cürə amdarxoy pisə
əyitpsunal bağışlayinşakale, ama
Urufi əleyinə əyitpsun tene
bağışlayinşakal. 32 Şiin Amdari Ğare
əleyinə əyitk'ayin, bağışlayinşakale,
ama şiin Ĭvel Urufi əleyinə əyitk'ayin,
nə me döörəst'ə tene bağışlayinşakal,
nəəl oşin döörəst'ə. [r]
33 Əgər ef xod şaat' bakayin, iz
meyvəl şaat' bakale. Əgər xod pis
bakayin, iz meyvəl pis bakale;
şot'aynak' ki, xod iz barene çalxesa. [s]
34 Ay gürzin nəsil, vən pis baksunen,
hetərnan şaat' şeymux exlətp'es
bakon? Şot'aynak' ki, ük'e
buybakit'oğoxune ĭomon əyitk'on. [t]
35 Şaat' amdaren iz şaat' xəzininəxun
şaat' şeymuxe c'evksa, pis amdaren
isə iz pis xəzininəxun pis şeymuxe
c'evksa. 36 Zu vəx nexzu: amdarxon
içoğoy uk'ala hər ams'i əyitə görə
Axırınci ğine coğab tadalt'un.
37 Şot'aynak' ki, vi əyitmoğo görə
haq'q' q'azayinşalnu, vi əyitmoğo
görəl vəynak' q'ərar c'evk'alt'un».

K'anun zombalxoy q'a fariseyxoy möcüzəlü nišan aksun çuresun

(Mat'. 16:1-4; Mrk'. 8:11-12; Luk'. 11:24-26,29-32)

38 T'e vədə bəzi k'anun zombalxon
saal fariseyxon İsusa pit'un: «Məəlim,
Vaxun sa möcüzəlü nišan aksunyan
çuresa». [u] 39 İsusen şot'oğo coğabe
tadi: «Pis saal Buxačuğoy yaq'axun
c'eri nəsilen sa möcüzəlü nišane
qəvesa. Ama şot'oğo İona xavareçali
möcüzəlü nišanaxun başq'a sal sa
möcüzəlü nišan tene tadeğal. 40 Hetər
ki İonane xib ği-xib üşe kala çəlin
tapane mande, hat'etərəl Amdari Ğar
xib ği-xib üşe oçali boş mandale. [v]
41 Ninevin amdarxon Axırınci ğine me
nəsili amdarxoxun sagala bəyinbaki
şot'oğoy günaxa çoyel c'evk'alt'un.
Axır şot'oğon İonay karooza görə
toobabet'uniy. Ama memiya İonaxun
üst'ün Bakalono. [w] 42 Güney tərəfi
çuux-padçağen [x] Axırınci ğine vəxun

---

[q] **12:30** Mrk'. 9:40
[r] **12:31-32** Luk'. 12:10
[s] **12:33** Mat'. 7:20
[t] **12:34** Mat'. 3:7; 15:18; 23:33; Luk'. 3:7
[u] **12:38** Luk'. 11:16
[v] **12:40** İon. 1:17
[w] **12:41** İon. 3:5
[x] **12:42** *güney tərəfi çuux-padçağ* - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12

sagala běyinbaki şot'o divanbale. Axır çuux-padçağ Solomoni kamallu əyitmoğo ŭmŭxlaxseynak' dünyəni t'ĭyəmi t'ŏŏxune harey. Ama memiya Solomonaxun üst'ün Bakalono.
43 Murdar uruf amdaraxun c'erit'uxun oşa xesuz ganxone tarane, içeynak' mandala gane qəvesa, ama tene bəğəbsa. 44 T'e vədə şot'in nexe: "Barta bez süft'in k'oya qaybakaz". K'oya qaybakat'an şot'o ams'i, təmiz, šareśi-šameśine aksa. 45 T'e vədə şot'in taśi içuxun samalal betər vŭğ dənə q'erəz murdar urufe eşt'a. Şoroxal baśi t'et'iya mant'unst'a. Oşal me amdari vəzyət süft'int'uxun samalal pise baksa. Me pis nəsiliyal bel metər əş eğale».

İsusi nana saal viçimux şuva?

(Mrk'. 3:31-35; Luk'. 8:19-21)

46 İsusen camaataxun exlətp'at'an, İz Nana saal İz viçimux çölin tərəf çurpet'uniy. Şot'oğon İçuxun exlətpsunt'un çuresay. 47 Sa amdaren İsusa pine: «Mone, Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, şot'oğon Vaxun exlətpsunt'un çuresa».
48 İsusen me əyitmoğo uk'alt'u coğabe tadi: «Bez nana saal Bez viçimux şuva?» 49 Oşa İz kula İz şagirdxoy tərəf boxodi pine: «Bez nana saal Bez viçimux moroxe. 50 Şot'aynak' ki, şiin göynul bakala Bez Bavay uk'alt'u bex p'ap'esepsasa, Bez viçi, Bez xunçi saal Bez nana şone».

13

Śareśi śile barada məsələ

(Mrk'. 4:1-20; Luk'. 8:4-15)

1 T'e ği İsus k'oyaxun c'eri, taśi göle t'ŏğŏl areśi. 2 İz hərrəmine gele amdar giresuna görə məcburebaki ki, lodk'ina arśane, camaat isə q'ariluğane çurpi. [y] 3 İsusen şot'oğoynak' gele şeya məsəloğone exlətpsay. «Mone, sa əkinçi śil śarpsane c'eysa. 4 Śark'ala vədine śilurxoy bəziyorox yaq'e t'ŏğŏlt'un bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğo t'uk't'i ut'unksa. 5 T'ĭyəmiyorox k'ul mal bakala ĭĕluğ ganxont'un bist'a. İçoğoy k'ul bəğəloy nu baksuna görə usum göyünt'unbaksa, 6 ama bĕğ c'eri şot'oğo bok'osebsa, sünbülxoval içoğoy tum nu baksuna görə q'arit'unbaksa. 7 T'ĭyəmiyorox śaśurxoy aranet'un bist'a. Śaśurxo kalabaki şot'oğo əfçit'unbsa.
8 T'ĭyəmiyorox isə bərəkətlu oçala biti sabaç, altmış, nəəl ki otuz q'at gele məhsult'un tast'a. 9 Ŭmŭx bakalt'in ibakeq'an!»

İsusi məsəloğo əşp'est'uni məənə

10 Şagirdxo İsusa ĭšabaki xavart'un haq'i: «Het'aynak' şot'oğoynak' məsəloğonen exlətpsa?» 11 İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Şot'aynak' ki, Göye padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeśe, ama şot'oğo tene

---

[y] **13:2** Luk'. 5:1-3

tadeśe. [12] Şii bunesa, şot'o Buxačuğon samalal gele tadale, şoval bolluği boş bakale, ama şii tenosa, iz bakalt'uval iz kiyexun haq'ale. [z] [13] Zu şot'aynak'ez şot'oğoxun məsələğon exlətpsa ki, "şot'oğon bĕt'unğsa, ama tet'un aksa; ŭmŭxt'unlaxsa, ama tet'un ibaksa hamal tet'un q'amişaksa". [14] İsaya xavareçalen şot'oğoy barada pi me əyitmux bexe p'ap'i:

"Ŭmŭxxon ibakalnan, ama tenan
q'amişakal,
Pulmoğon bĕğalnan, ama tenan
ak'al.
[15] Şot'aynak' ki, me azuk'i ük'
kütləyinşebaki,
İçoğoy ŭmŭxxon bĭhine ibaki,
İçoğoy pulmux q'ic'eśi
Yoxsa içoğoy pulmoğon
ak'alt'uniy,
Ŭmŭxxonal ibakalt'uniy,
İçoğoy ük'enal q'amişakaley,
T'e vədə Bez tərəf fırık'alt'uniy,
Zuval şot'oğo q'olaybalzuy". [a]

[16] Ama ef pulmux bəxt'əvəre, şot'aynak' ki, at'unksa, ef ŭmŭxxoval bəxt'əvəre, şot'aynak' ki, it'unbaksa! [17] Văx düzinəz nex: gele xavareçalxon q'a düzgün amdarxon ef ak'it'oğo aksun çurt'unśi, ama tet'un ak'i, ef ibakit'oğoval ibaksun çurt'unśi, ama tet'un ibaki. [b]

Əkinçin barada bakala məsəlinə q'andırişbsun

[18] Văn isə əkinçin barada məsəlin məninə ŭmŭxlaxanan: [19] amdaren Göye padçağluğaxun bakala əyitə ŭmŭxlaxi nu q'amişakat'an, şər bakalt'in hari şot'ay ük'e boş śareśi śilə ext'i taneşt'a. Me amdar yaq'e t'ŏğŏl śareśi śiləne oşq'ar. [20] Ǐeluğ ganxo śareśiyo isə t'e amdare ki, əyitə ibaki hat'e saad mŭqluğen q'abulebsa. [21] Ama şot'ay tum tene bu, kot'o görəl sa heq'ədər vaxt' vĕnebaksa, əyitə görə isə əzyətə saal çətinluğa baft'at'an hat'e saad qoşebaksa. [22] Śaśurxoy arane śareśiyo t'e amdare ki, əyitə inebaksa, ama me döori narahatçiluğxon saal var-dövlətə feret'baksunen əyitə q'ăq'ănne, şoval barsuze manst'a. [23] Bar tadala oçala śareśiyo isə əyitə ibakala, q'amişakala amdare. Şot'in bar eçeri sabaç, altmış, nəəl otuz q'at gele məhsule tast'a».

İle q'a arumi barada məsələ

[24] İsusen şot'oğoynak' sa məsələl exlətebi: «Göye padçağluğ iz q'oruğa şaat' śil śarpi sa amdarane oşq'ar. [25] Üşe, bito bask'i vədine şot'ay düşmənen hari arumi arane il śarpi tanesa. [26] Arum kalabaki bar tadat'an ilal ak'esa. [27] Q'oruği q'ončuğoy k'ulurxo hari şot'o next'un: "Ağa, hun

[z] **13:12** Mat'. 25:29; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18; 19:26

[a] **13:13-15** İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27

[b] **13:16-17** Luk'. 10:23-24

vi q'oruğa c'ək'eśi śil ten śarpey ki?
P'oy me il mayina əmələ hari?"
28 Şot'in k'ulurxo coğabe tadi: "Mot'o
düşmənenebe". K'ulurxon şot'o
pit'un: "Çurensa ki, taśi şot'oğo
c'evk'ayan?" 29 Şot'in pine: "Təə,
şot'aynak' ki, ila c'evk'at'an
şot'oğoxun sagala arumal çukalnan.
30 Barta exal śirik' p'ŏğəl sagala
kalabakeq'at'un. Exe vədine isə zu
exp'alxo uk'oz: "Süft'ə ila topbanan,
şot'oğo ğaçp'i bok'osp'anan, aruma
isə ambarxo taşanan"».

Xardali śile saal əyini barada məsələ

(Mrk'. 4:30-34; Luk'. 13:18-21)

31 İsusen q'erəz sa məsələl şot'oğo
exlətebi: «Göye padçağluğ iz q'oruğa
sa dənə xardali śil bit'i sa amdaral
oşq'are. 32 Şo bütüm śilurxoxun ən
mis'ik'one, kalabakat'an isə bütüm
bost'ani bitk'iyoxun alloy, lap xode
boydane baksa. Q'uşurxonal purpi
hari şot'ay taymoğost'a mest'un
biq'sa.
33 İsusen şot'oğo q'erəz sa məsələl
exlətebi: «Göye padçağluğ metəre: sa
çuğon əyinə ext'i xib put xarinane
gərbsa, boq'oyal ayeśi ĕqesa».
34 İsusen bütüm me şeymoğo
amdarxoynak' məsələğone exlətpsay,
şot'oğo məsəlsuz sal sa şey tene
exlətpsay ki, 35 xavareçalen pi me əyit
bex p'ap'ane:

«Bez ǰomo məsələğon qayk'oz,
Dünyə yaranmişakit'uxun mağay
c'əp'k'in mandi şeymoğo
bayanboz». [c]

Q'oruğa bakala arumi q'a ile məsəlinə q'andırişbsun

36 Oşa İsus amdarxoxun cöybaki
k'oyane baśi. İz şagirdxo İz t'ŏğŏl hari
pit'un: «Q'oruği ile məsəlinə yax
q'andırişa». 37 İsusen coğab tadi pine:
«Şaat' śilə śarpiyo Amdari Ğare.
38 Q'oruğ - dünyəne. Şaat' śil -
padçağluği ğarmuxe. İl - şər bakalt'ay
amdarxone. 39 İla śarpi düşmən -
iblise. Ex - dünyəni axıre, exp'alxo isə
- angelxone. 40 İla girbi aruğo
bok'osp'alt'ullarik' dünyəni axırast'al
metər bakale. 41 Amdari Ğaren İz
angelxo yaq'abale, şot'oğonal pis
yaq'a zap'k'alt'oğo q'a k'anunsuzluğ
balt'oğo bitova Şot'ay padçağluğaxun
c'evk'i 42 həmişə bok'ala aruğo
bosalt'un. T'et'iya ŏnŏpsun saal
uluğoy ğırıc'est'un bakale. 43 Düzgün
amdarxon isə içoğoy Bavay
padçağluğa bĕğ k'inək' s'aldalt'un.
Ŭmŭx bakalt'in ibakeq'an!

Xəzinə saal mirvarin barada məsəloox

44 Göye padçağluğ q'oruğa c'ap' sa
xəzininəne oşq'ar. Bəğəbi amdaren
şot'o təzədən c'ap'ebsa, mŭq-mŭq
taśi iz bakala bitova toyest'a, t'e
q'oruğa haneq'sa.

---

[c] **13:35** Ĭvel măğ. 78:2

45 Göye padçağluğ gözəl mirvari
qəveğala sa haq'i-toydalal oşq'are.
46 Sa ği şot'in gele toyexlu sa mirvari
bəğəbi taśi iz bakala bitova toydi şot'o
haneq'sa.

Tore barada məsələ

47 Göye padçağluğ ene het'uva
oşq'ar? Çəlibiq'alxon dənizə tor bosi
cürbəcür çəlit'un biq'sa. 48 Tor
buybakat'an şot'o q'ariluğa zapi, arśi
şaat't'oğo q'avurxot'un buybi,
pist'oğo isə t'ŏŏxt'un bost'a.
49 Dünyəni axırast'al metər bakale.
Angelxon hari pist'oğo düzgünt'oğoy
aranexun cöybi 50 şot'oğo həmişə
bok'ala aruğo bosalt'un. T'et'iya
ŏnŏpsun saal uluğoy ğırıc'est'un
bakale.
51 Vən bitova q'amişnanbaki?» -
«Hoo, ay Q'ončux» - şot'oğon
coğabt'un tadi. 52 İsusen şot'oğo pine:
«Mot'o görəl, Göye padçağluği şagird
bakala hər k'anun zombal iz
xəzininəxun ham təzə, ham bisi
şeymux c'evk'ala k'ojin q'ončuğone
oşq'ar».

İsus İz yurdnu q'abul tenebaksa

(Mrk'. 6:1-6; Luk'. 4:16-30)

53 İsusen me məsəloğo
exlətp'it'uxun oşa t'et'iin taneśi. 54 İz
doğma şəhəre hari Şot'in sinagoga
zombsane burqi. Şot'o ŭmŭxlaxala
camaat məət't'əl mandi pit'un: «Me
amdarast'a metər kamal, metər
möcüzoox yaratmişala zor mayina?
55 Mo ust'ay ğar tene ki? İz Nanay s'i
Mariya tene ki? İak'ov, İosif, Simon
saal İuda İz viçimux tet'un ki?
56 Bütüm İz xunçimux beş arane tet'un
yəşəyinşbsa ki? P'oy me amdarast'a
bütüm me şeymux mayina?»
57 Şot'aynak'al şot'oğon İsusa q'abul
tet'unbi. İsusen şot'oğo pine:
«Xavareçal iz yurdaxun saal iz
k'ojaxun başq'a hər sa gala
hörmətlüne». [d] 58 Şot'oğost'a vĕluğ nu
baksuna görə İsusen t'et'iya gele
möcüzoox tenebi.

14

Me əşurxo biq'ala amdar bĕyinbaki Xaçzap'k'al İoane?

(Mrk'. 6:14-29; Luk'. 9:7-9)

1 T'e vədə İsusi barada bakala
exlətxo t'et'rarx [e] İroda p'anep'i.
2 Şot'in iz sarayi amdarxo pine: «Mo
K'unuk'bal İoane. Şo p'uri ganuxun
bĕyinebake. Möcüzox yaratmişala
zoral memiine». [f]
3 Mo hat'e İrode ki, iz viçi Filip'i çuux
İrodiya görə İoana biq'est'i iz kulmoğo
zincirləyinşi zindanane bosest'ey.

---

[d] **13:57** İoan. 4:44

[e] **14:1** *t'et'rarx* - T'et'rarx Rim
imp'eriin sa hissin kalo.

[f] **14:1-2** Mat'. 16:13-14; Mrk'.
6:14-15; Luk'. 9:7-8

4 Şot'aynak' ki, İoanen şot'o peney:
«İrodiya haq'sun va q'adağane». [g]
5 İroden İoana bespsune çuresay, ama
camaataxun q'ĭnebsay. Şot'aynak' ki,
camaaten İoana xavareçale hesabsay.
6 İrodi nanaxun baksuni ğine
giresunast'a İrodiyay xuyər q'onağxoy
běš c'eri əçinepi. Şo t'eq'ədər İrodi
xoşele hari ki, 7 şot'in elas tadi
bayanebi ki, xuyəren k'ə çureğayin,
şot'o tadale. 8 Xuyəren isə iz nanan
içu zombi k'inək'e pi: «K'unuk'bal
İoani bula memiya sa sinin boş za
tada». 9 Padçağı ük'ə dərden haneq'i,
ama q'onağxoy běš iz tadi elasa görə
əmirebi ki, şot'o iz çureğalt'u
tadeq'at'un. 10 Metərluğen, cəllada
yaq'abi zindana İoani bula bot'esedi.
11 Şot'ay bula sa sinin boş eçeri
xuyərət'un tadi, şot'inal iz nanaynak'e
taşeri. 12 İoani şagirdxon hari şot'ay
meyidə taşeri oçalaxt'unbi. Oşa taśi
İsusa me barada xavart'un tadi.

İsusi qo hazar tanaxun gele amdara boşeveksun

(Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14)

13 İsusen mot'o avabakat'an lodk'ina
arśi savsa t'et'iin şuk'k'al nu bakala
galane taśi. Ama amdarxon mot'o
avabaki içoğoy şəhərmoğoxun c'eri
turin Şot'ay qoşt'ant'un taśi. 14 İsus
q'ariluğa c'eğat'an kala sa top amdare
ak'i. Şot'oğo İz gorox hari azarit'oğo
q'olayebi.
15 Bayinq' bakat'an şagirdxo Şot'ay
t'ŏğŏl hari pit'un: «Memiya çölluğe,
vaxt'al c'əyine. Camaata tərba, barta
taśi ayizmoğoxun içoğoynak'
ukunq'at'un haq'i». 16 Ama İsusen
şot'oğo pine: «Kot'oğoy taysuna
eht'iyəc tene bu. Kot'oğo ukun vən
tadanan». 17 Şagirdxon İsusa pit'un:
«Memiya qo šumaxun q'a p'ə
çəlinəxun başq'a hik'k'al teyax bu».
18 Şot'in pine: «Şot'oğo Zaynak'
memiya eçanan». 19 İsusen camaata
oye loxol arst'una əmirbi, qo šuma
q'a p'ə çəlinə ext'i göynul běği
şükürbala afırınanebi. Oşa šuma cöybi
şagirdxone tadi, şagirdxonal
camaatat'un paybi. 20 Bitot'in
kəyi-bot'unşi. Avuzin mandi
k'ot'orxoxunal p'as's'e buy zənbilt'un
girbi. 21 Ukun ukala saycə işq'arxoy
say isə çuux saal əyloğoxun başq'a qo
hazar taney.

İsusi xene loxolxun taysun

(Mrk'. 6:45-53; İoan. 6:15-21)

22 Mot'oxun hat'e saad oşa Şot'in
şagirdxo əmirebi ki, İçin camaata
tərbat'an, şorox lodk'ina laśi göle
t'ĭyəmi tərəf c'ovakat'un. 23 İsus
camaataxun cöybakit'uxun oşa
buruğone laśi ki, t'et'iya tək mandi
afırık'ane. Biyəbakat'an Şo t'et'iya
təkey. 24 Lodk'a isə ene göle bĭyexey,
hamal şo ləpoğoy araneney,
şot'aynak' ki, muşen içoğoy çoyele

[g] **14:3-4** Luk'. 3:19-20; Lev. 18:16; 20:21

fuyey. [25] Üşeni bip'imci vaxt'ast'a [h] İsus şot'oğoy tərəfe taśi. Şo göle loxolxune taysay. [26] Şagirdxon isə İsusi göle loxolxun tarapsuna ak'at'an gele q'ĭt'unbi. Şot'oğon q'ĭyexun harayt'unpi: «Mo sa ak'esune!»

[27] İsusen hat'e saad şot'oğo pine: «Ük'lü bakanan, mo Zuzu, ma q'ĭbanan!»

T'e vədə P'et'eren Şot'o pine: [28] «Ay Q'ončux, əgər mo Hunnusa, za əmirba ki, xene loxolxun Vi t'ŏğŏl eğaz». [29] İsusen «Eki!» pine. P'et'er lodk'inaxun śiri xene loxolxun İsusi tərəfe taśi. [30] Ama muşe ost'aar baksuna ak'at'an q'ĭbi batksane burqi. Şot'in harayepi: «Ay Q'ončux, za çark'est'a!» [31] İsusen hat'e saad İz kula boxodi şot'o biq'i pine: «Ay vĕluğ mal bakala amdar, het'aynak'en şüpələyinşəki?» [32] Şorox lodk'ina lağala vədine muş şip'e baki.

[33] Lodk'ina bakala şagirdxon «Həgigiyal Hun Buxačuğoy Ğarnu!» pi, Şot'o bult'un k'os'bi.

Ginesara q'olaybaki amdarxo

(Mrk'. 6:53-56)

[34] Gölə c'ovaki şorox Ginesar oçalat'un hari. [35] T'e oçali amdarxon İsusa çalxi me barada hərrəminə bakala hər gala xavar yəymişi azarit'oğo bütümə Şot'ay t'ŏğŏlt'un eçeri. [36] Azarit'oğon hik'k'al nuval bakayin İsusi paltari ətəyə lafst'eynak' xoyinšt'unbsay. Şot'o laft'alorox bito q'olayt'unbaksay.

15

Amdara murdar balo hik'ə?

(Mrk'. 7:1-23)

[1] T'e vədə Yerusalimaxun fariseyxo saal k'anun zombalxo İsusi t'ŏğŏlt'un hari. [2] Şot'oğon xavart'un haq'i: «Vi şagirdxon bavoğoxun mandi ədətxo het'aynak't'un śare? Šum ukalt'uxun bĕš içoğoy kulmoğo tet'un os'ksa». [i] [3] İsusen şot'oğo coğabe tadi: «P'oy vən het'aynak'nan ef ədətxoy xətiren Buxačuğoy əmirə śare? [4] Buxačuğon pene: "Vi bava-nana hörmətba" saal "İz bava nəəl nana ĭamdala amdar bespakalane". [j] [5] Vən isə nexnan: "Şiin iz bava nəəl iz nana uk'ayin ki, zaxun vi yaq'bĕğala köməy Buxačuğoy paye baki, [6] t'e vədə iz bava-nana hörmət nu bes baneko". Metərluğen, vən ef ədəti xətiren Buxačuğoy əyitə hik'k'alnanbsa. [7] Ay p'ăçolorox! İsaya xavareçalen vəynak' hetər şaat'a pe:

[8] "Me camaaten içoğoy cicirxone
Za hörmətbsa,
Ama içoğoy ük' Zaxun ăxile.

---

[h] **14:25** *Üşeni bip'imci vaxt'ast'a* - həysət'in vaxt'en saad xibaraxun saad ŭqĕ ara.

[i] **15:2** *Kulmoğo tet'un os'ksa.* - Kul os'ksuni ədət - kulmoğo murdar sa şeya lafst'unaxun pakbsun upsune.

[j] **15:4** C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16

9 İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,
Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i
k'anunxont'un
əvəzbsa"». [k]
10 İsusen camaata İz t'ŏğŏl k'alpi
pine: «Ŭmŭx laxanan hamal bex
baft'anan. 11 Ĭomo bağala şeyen
amdara murdar tenebo, ama Amdara
murdar balo ĭomoxun c'eğala şeye».
12 Oşa şagirdxon Şot'ay t'ŏğŏl hari
pit'un: «Avanu ki, fariseyxon me əyitə
ibaki incimişt'un baki»? 13 İsusen
coğabe tadi: «Bez Göynul bakala
Bavan nu bit'i hər sa bitk'i tumexun
çukeğale. 14 Şot'oğoxun kulhaq'anan.
Şorox k'ač'iğoy k'ač'i kalaluğbalxone.
Əgər k'ač'inen k'ač'ina taşayin, p'ŏğəl
kurnut'un baft'o». [l]
15 P'et'eren Şot'oxun xaişebi: «Me
məsəlinə yax q'andırişa». 16 İsusen
pine: «Vănal hələ bex tenan baft'e?
17 Bex tenan bafst'a ki, ĭomo bağala
hər şey tapanene baysa oşaal çölöne
c'eysa? 18 Ĭomoxun c'eğala hər şey isə
ük'exune c'eysa, mot'oğonal amdara
murdarebsa. [m] 19 Şot'aynak' ki,
ük'exune c'eğon pis fikirxo, amdar
bespsun, xəyanətbsun, əxlagsusluğ,
oğriluğ, əfçidən çoyel çurpsun, saal
amdarxoy pisə əyitpsun. 20 Amdara
murdar bala şeymux moroxe. Nu
os'eśi kulmoğon ukun uksunen isə
amdara murdar tenebo».

[k] **15:7-9** İsa. 29:13
[l] **15:14** Luk'. 6:39
[m] **15:18** Mat'. 12:34

Kənanlu çuğoy vĕbaksun

(Mrk'. 7:24-30)

21 İsus t'et'iin c'eri Sur saal Sidon
oçalxone taśi. 22 Mone, kənanlu sa
çuux t'e ganuxun c'eri «Ay Q'ončux,
ay Davidi Ğar, za gorox eki. Bez
xuyərəst'a murdar urufe bu, gele
koruğe aksa» uk'a harayepi. 23 İsusen
şot'ay coğaba sa əyitenal, hametər,
tene tadi. İz şagirdxo ĭšalayinşaki
«Kot'o yaq'abada taśeq'an, şot'aynak'
ki, beş bač'anexune haraye» pi, İsusa
xoyinšt'unbi. 24 Ama İsusen pine: «Zu
təkc'ə İsraili camaati açi eğelxoy
t'ŏğŏlez yaq'abake». 25 Çuux isə
ĭšalayinşaki, Şot'ay bĕš diz çökt'i pine:
«Ay Q'ončux, za köməyba». 26 İsusen
pine: «Əyloğoy šuma ext'i xăyoğo
tast'un düzgün tene bako». 27 Çuğon
pine: «Haq'lunu, ay Q'ončux! Ama
xăyoğonal içoğoy q'ončuğxoy
sulfinaxun bitala q'ırığxoxun
ut'unksa». 28 T'e vədə İsusen coğab
tadi çuğo pine: «Ay çuux! Vi vĕbaksun
kalane, barta vaynak' vi çureğala
k'inək'q'an baki». Şot'ay xuyərəl hat'e
saad q'olayebaki.

İsusi bip' hazaraxun gele tana boşevksun

(Mrk'. 8:1-10)

29 İsus t'et'iin c'eri İz yaq'a Galileya
göle t'ŏğŏlxun davamebi, oşa buruğo
laśi t'et'iya areśi. 30 Şot'ay t'ŏğŏl kala
sa top camaate hari, içoğoxunal
axsağxo, k'ač'iğo, mayifxo, lalurxo

saal gele q'erəzt'oğoval et'unçeri. Şot'oğo İsusi turmoğoy t'ŏğŏl lat'unxi, İsusenal şot'oğo q'olayebsay.
31 Camaaten ak'at'an ki, lalurxon əyitt'unne, mayifxo q'olayt'unbaksa, axsağxo tarat'unne, k'ač'iğon at'unksa, məət't'əlt'un mandi, İsraili Buxačuğoy s'iya alat'unbsay.
32 İsusen İz şagirdxo İz t'ŏğŏl k'alpi pine: «Me camaata Bez goroxe eysa: xib ğine ki, Bez t'ŏğŏlt'un, içoğoy ukseynak'al hik'k'al tene bu. Şot'oğo k'oya busa yaq'abast'un tez çuresa ki, yaq'a halnuxun nu bitat'un».
33 Şagirdxon Şot'o pit'un: «Me çölluğa meq'ədər amdarxo boşevk'seynak' šum mayin bəğəben?» 34 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Ef hema šumabu?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Vŭğ šum saal samal xuri çəliyəx bu».
35 T'e vədə İsusen camaata əmirebi ki, arśeq'at'un oq'a. 36 Vŭğ šuma q'a çəliğo ext'i şükürebi oşa cöybi İz şagirdxone tadi, şagirdxonal camaatane paybi. 37 Bitot'in kəyi-bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo girt'unbi, vŭğ zənbile buybaki. 38 Ukun ukala saycə işq'arxoy say isə çupuxxoxun saal əyloğoxun başq'a bip' hazar taney. 39 İsusen camaata yaq'abadit'uxun oşa lodk'ina arśi Magadan oçalane taśi.

16

Fariseyxon q'a saduk'eyxon p'urum sa nišan aksunt'un çuresa

(Mat'. 12:38-39; Mrk'. 8:11-21; Luk'. 12:54-56)

1 Fariseyxo q'a saduk'eyxo İsusi t'ŏğŏlt'un hari. Şot'o sinəyinşbseynak' tələbt'unbi ki, Şot'in içoğo göynuxun bakala sa möcüzəlü nišan ak'est'ane. [n]
2 Ama İsusen coğabe tadi: «Biyəsin bakat'an vən nexnan: "Hava şaat' bakale, şot'aynak' ki, göy č'oč'ane",
3 savaxt'an isə "ğe kala muş bakale, şot'aynak' ki, göy ham č'oč'a, hamal asoylune" nexnan. Göynul běği hava hetər baksuna avabakes bananksa, ama vaxt'e möcüzəlü nišanxo c'ək'p'es tenan baksa? 4 Pis saal ext'ibərsuz nəsilen sa möcüzəlü nišane tələbbsa. Ama şot'o İonay möcüzəlü nišanaxun başq'a sal sa nišan tene tadeğal». İsusen şot'oğo barti taneśi.

Fariseyxoy q'a saduk'eyxoy əyin

5 Şagirdxo göle t'e tərəft'un c'ovaki, ama içoğoxun šum exst'una eyexunt'un c'evk'ey. 6 İsusen şot'oğo pine: «Eht'iyətlü bakanan! Fariseyxoy q'a saduk'eyxoy əyinəxun vəx efanan». 7 Şagirdxon isə içoğoy arane next'uniy: «Mot'o beşi šum nu exst'una görəne nex». 8 İsusen mot'o avabaki pine: «Ay vĕbaksun mal

[n] **16:1** Luk'. 11:16

bakalxo! Het'aynak' ef šume nu baksunaxunnan əyite? 9 Vən hik'k'al tenan q'amişaksa? Qo hazar taneynak' qo šum baksun ef eyex tene? T'e vədə hema zənbilnən buybi? 10 P'oy bip' hazar taneynak' vŭğ šum baksun? T'e vədə hema zənbilnən buybi? [o] 11 Hetər tenan q'amişaksa ki, Zu šume barada tez pey? Fariseyxoy q'a saduk'eyxoy əyinəxun vəx efanan». 12 T'e vədə şot'oğon q'amişt'unbaki ki, İsusen šume əyinəxun təə, fariseyxoy q'a saduk'eyxoy zombsunaxune içoğo xavardarluğbey.

P'et'eri İsusa Xrist'os k'inək' çalxsun

(Mrk'. 8:27-30; Luk'. 9:18-21)

13 İsus Filip'i K'eysariin oçala hari vədine İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Amdari Ğar şuva?» 14 Şot'oğon coğabt'un tadi: «Bəzit'oğon next'un K'unuk'bal İoan, t'ïyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, Yeremiya nəəl ki, xavareçalxoxun soğone». [p] 15 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» 16 Simon P'et'eren coğabe tadi: «Hun Dirist' bakala Buxačuğoy Ğar Xrist'osnu». [q] 17 İsusen şot'o pine: «He bəxt'əvərnu, ay İonay ğar Simon! Şot'aynak' ki, mot'o va avabakest'alo amdarxo tene, göynul bakala Bez Bavane. 18 Şot'aynak'al Zu va nexzu ki, hun P'et'ernu, [r] Zuval Bez vębakalxoy cəmiyətə me q'ayani loxol biq'oz. Cəhənnəmi zorurxon şot'o q'alib eyes tet'un bakal. [s] 19 Göye padçağluği açarxo va tadoz. Oçali çoyel hun icaza nu tadalt'u göynuval tet'un icaza tadal, oçali çoyel hun icaza tadalt'u isə göynuval icaza tadalt'un». [t] 20 Me əyitmoğoxun oşa İsusen şagirdxo q'adağanebi ki, Şot'ay Xrist'os baksuna şuk'k'ala nu uk'at'un.

İsusen İz p'uri-bəyinbaksuna saturbəš xavare tast'a

(Mrk'. 8:31-9:1; Luk'. 9:22-27)

21 T'e vədinəxun İsusen İz şagirdxoynak' qay exlətpsane burqi ki, İç Yerusalima tağalane, ağsaq'q'alxoy, samci bəyinšxoy saal k'anun zombalt'oğoy tərəfəxun gele əzyət zap'k'alane, besp'akalane, xibimci ğineyal bəyinbakalane. [u] 22 P'et'eren Şot'o sa t'ŏŏx zapi nairəziluğbsane burqi: «Ay Q'ončux, Buxačuğon maq'anbi! Mo sal sa vədə Vi bel maq'an hari!» 23 Ama İsusen fırıpi P'et'era pine: «Əxil baka Bez piin bəšt'an, Şeytan! Hun Za yaq'nuxunen

---

[o] **16:9-10** Mat'. 14:17-21; 15:34-38

[p] **16:14** Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8

[q] **16:16** İoan. 6:68-69

[r] **16:18** *P'et'er* - grek'i muzin *q'aya.*

[s] **16:18** K'an. 32:4; 2 Şam. 22:47; İvel məğ. 89:26; İsa. 26:4; 1 K'or. 10:4

[t] **16:19** Mat'. 18:18; İoan. 20:23

[u] **16:21** Mat'. 17:22-23; 20:19; 27:62-63

c'evksa, hun Buxačuğoy əşurxoy barada ten fikirbsa, amdarxoy əşurxoy baradan fikirbsa».

24 Oşa İsusen İz şagirdxo pine: «Əgər şunesa Bez bač'anexun eysun çuresa isə, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaça ext'i Bez bač'anexunq'an hari. [v] 25 Şiin iz yəşəyinşə çark'est'un çureğayin, şot'o ačesp'ale, ama şiin Za görə iz yəşəyinşə ačesp'ayin, şot'o efale. [w] 26 Əgər amdaren bütüm dünyənə q'azayinşi həmişəluğ yəşəyinşə ačesp'ayin, şot'o k'ə xeyirə bakon? Şot'in iz yəşəyinşə qaydi exst'eynak' hər şeya tene tadon ki?! 27 Şot'aynak' ki, Amdari Ğar İz Bavay tamtaraği boş Şot'ay angelxoxun sagala hari hər amdara iz əşurxo görə iz əvəzə tadale. [x] 28 Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəziyorox Amdari Ğare İz padçağluğa eysuna ak'inut' tet'un biyal».

17

İsusi ak'esun badalebaksa

(Mrk'. 9:2-13; Luk'. 9:28-36)

1 Ŭq ğinaxun oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal iz viçi İoana ext'i alloy sa buruğone laśi. 2 Bürdən şot'oğoy piin běš İz ak'esun badalebaki: İz çoyen běğ k'inək' s'aledi, paltaral işiğ k'inək' mas'ine baki. 3 Mone, şot'oğoy běš Moisey q'a İlya ak'eśi, Şot'oxun exlətpsat'un burqi. 4 P'et'eren İsusa pine: «Ay Q'ončux, he şaat'a yaynak' memiya! Çurensasa memiya xib dənə çadır biq'az: soğo Vaynak', soğo Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'».

5 P'et'eren əyitk'ala vədine bürdən s'aldala asoye ak'eśi. Asoyi xoji içoğoy loxole biti. Asoyi boşt'an sa səse hari: «Mo Bez çureğala Ğare, Kot'oxun irəzizu, Kot'o ŭmŭxlaxanan!» [y] 6 Səsə ibaki, şagirdxo çooq'a bit'unti, şot'aynak' ki, gelet'un q'ĭbi. 7 İsus ĭšalayinşaki, İz kula şot'oğo laft'est'i pine: «Hayzanan, ma q'ĭbanan!»

8 Şot'oğon içoğoy bula alabi İsusaxun başq'a şuk'k'ala tet'un ak'i. 9 Buruğoxun śiğat'an İsusen İz şagirdxo əmirebi: «Amdari Ğar p'uri ganuxun běyinbakamin ef ak'it'oğo şuk'k'ala ma exlətp'anan».

10 Şagirdxon Şot'oxun xavart'un haq'i: «K'anun zombalxon het'aynak't'un nex ki, Xrist'osaxun běš İlya eğalane?» [z]

11 İsusen coğabe tadi: «Düze, İlya həgigiyal süft'ə hari hər şeya həzirbalane. 12 Zu vəx nexzu: ene İlya harene, ama şot'o tet'un çalxi, içoğoy

---

[v] **16:24** Mat'. 10:38; Luk'. 14:27

[w] **16:25** Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

[x] **16:27** Ĭvel măğ. 62:12; Mat'. 25:31; Rim. 2:6; Qay. əyit 2:23

[y] **17:1-5** K'an. 18:15; Ĭvel măğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 P'et'. 1:17-18

[z] **17:10** Mal. 4:5

çureğala k'inək't'un şot'oxun hərəkətbi. Haketərəl Amdari Ğaren şot'oğoy kiyexun gele koruğ zap'k'ale». [a]

[13] Şagirdxo t'e vədə q'amişt'unbaki ki, İsusen şot'oğo K'unuk'bal İoani baradane exlətpsay.

Věbaksuni zor

(Mrk'. 9:14-29; Luk'. 9:37-43)

[14] Şorox camaati t'ŏğŏl eğat'an sa amdar İsusa ĭšalayinşaki, İz běš çökt'i [15] pine: «Ay Q'ončux! Bez ğara gorox eki! Şot'ost'a sust'baksunebu, gelene əzyət aksa. Usum-usum nə aruğo, nəəl ki xenane bafst'a. [16] Şot'o Vi şagirdxoy t'ŏğŏl ezçeri, ama şot'o q'olaybes tet'unbaki».

[17] İsusen pine: «Ay nu věbakala saal iz yaq'a açesp'i nəsil! He vaxt'al śirik' văxun sagala bakoz? He vaxt'al śirik' văx portp'oz? Şot'o memiya, Bez t'ŏğŏl eçanan».

[18] İsusen murdar urufa əmirebi, murdar urufal c'ere. Ğar hat'e saad q'olayebaki. [19] Şagirdxo İsusaxun təkluğa mandat'an Şot'o ĭšalayinşaki xavart'un haq'i: «Het'u görə yan murdar urufa c'evk'es teyan baki?»

[20] İsusenal şot'oğo coğabe tadi: «Ef věbaksun mal baksuna görə». Văx düzinəz nex: văst'a sa xardali śile hama věbaksun bakiniy, vănal me buruğo "memiin t'et'iya c'ovaka" pinaniy, şo c'ovanekoy, văynak'al mümkün nu bakala hik'k'al tene bakoy». [b] [21] Amma me cür murdar urufxo təkc'ə afırınen q'a ğurux efsunene c'eysa. [c]

İsusen İz p'uri-běyinbaksuni barada saal xavare tast'a

(Mrk'. 9:30-32; Luk'. 9:43-45)

[22] Şorox bito Galileyina bakat'an İsusen şagirdxo pine: «Amdari Ğara usumluğen amdarxoy kiyel tadi [23] besp'alt'un, ama Şo xibimci ğine běyinbakale». Şot'oğo kala dərdene haq'i.

Xrame nalog

[24] Şorox K'efernauma hari vədine Buxačuğoy xrame nalog [d] girbalxo P'et'era ĭšalayinşaki xavart'un haq'i: «Ef Məəlimen nalog tanest'ane, ketəre?» [e] [25] P'et'eren coğabe tadi: «Tanest'a». P'et'er k'oya bağat'an süft'ə İsusene exlətə burqi: «Simon! Hun hetəren fikirbsa? Me dünyəni padçağxon haq'q'a nəəl ki naloga şuxunt'un haq'sa? İçoğoy amdarxoxun yoxsa davina taşevk'i ölköğoy amdarxoxun?» [26] P'et'eren

---

[a] **17:12** Mat'. 11:14

[b] **17:20** Mat'. 21:21; Mrk'. 11:23; Luk'. 17:5-6; 1 K'or. 13:2

[c] **17:21** - Bəzi kiinśamurxost'a me əyitmux butene.

[d] **17:24** *Xrame nalog* - grek'i muze śamast'a "didraxmon" yəni p'ə dirhəm.

[e] **17:24** C'eys. 30:13; 38:26

coğabe tadi: «Q'erəz oçalxoy amdarxoxun». İsusen şot'o pine: «Metəre isə, içoğoyorox nalogaxun azadt'un. 27 Ama me amdarxo ma incitmişen. Göle t'ŏğŏl taki, q'armağa bosa, q'armağa baft'ala samci çəlinə ext'a. Şot'ay ǰomo qaypi sa gümüş təngə [f] bğğbalnu. Şot'o ext'a, beş p'rannay gala şot'oğo tada».

18

Ən kalo şuva?

(Mrk'. 9:33-37; 42-48; Luk'. 9:46-48; 17:1-2)

1 T'e vədine şagirdxo İsusi t'ŏğŏl hari xavart'un haq'i: «Göye padçağluğa ən kalo şuva?» [g] 2 İsusen İz t'ŏğŏl sa mis'ik' əyel k'alpi şot'o şagirdxoy bĕš çurdest'i 3 pine: «Vəx düzinəz nex: əgər vən nu badalbaki, me əylux k'inək' nu bakaynan, Göye padçağluğa bayes tenan bako. [h] 4 Şiin içu oq'a biq'i me əyel k'inək' bakayin, Göye padçağluğa ən kalo şone. 5 Şiinal Bez s'iyen metər sa əylə q'abulbayin, Zane q'abulbo.

6 Ama şiin Za vĕbakala me kala nuval hesabbakalat'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayin, iz ozane kala sa ǰomok'ojin ǰĕ suruk'bi dənizi tume içu bosi q'ăq'ăyesun şot'aynak' şaat'e bako.

7 Vay me dünyəni hala, memiya günaxbsuna eçala əşurxo gelene. Şot'oğoy bĕšinămə haq'es tene baksa. Ama vay t'e amdari hala ki, morox iz köməyene baksa! 8 Əgər vi kiin nəəl vi turine va pis yaq'a zap'esa, şot'o bot'a bosa. Vi həmişəluğ yəşəyinşə mayif nəəl axsağ baysun p'ă kulla saal p'ă turla həmişəluğ aruğo bosesunaxun şaat'e. [i] 9 Əgər vi piine va pis yaq'a zap'esa, şot'o c'evk'a bosa. Vi sa pulla həmişəluğ yəşəyinşə baysun p'ă pulla cəhənnəmi aruğo bosesunaxun şaat'e. [j]

Açi eğeli barada məsələ

(Luk'. 15:3-7)

10 Bĕğanan, me kala nu hesabbakalt'oğoy saycət'uval xor ma bĕğanan. Vəx düzinəz nex: şot'oğoy angelxo həmişə Bez göynul bakala Bavay t'ŏğŏl çurpit'un. 11 Amdari Ğar yaq'a açesp'it'oğo çark'est'ane hare. [k]

12 Vən hetərnan fikirbsa? Sa amdari sabaç eğel bunesa, şot'oğoyal soğo açenesa, doxsan vuyara buruxmoğo barti açi eğela qăvesa tene tağon ki? 13 Vəx düzinəz nex: şot'o bğğbat'an isə, nu açi doxsan vuy eğeleynak' mŭq bakalt'uxun gele şot'aynak'e mŭqbako. 14 Hametərəl me kala nu

---

[f] **17:27** *Sa gümüş təngə* - grek'i muze śamast'a "st'at'ir", yəni bip' dirhəm.

[g] **18:1** Luk'. 22:24

[h] **18:2-3** Mrk'. 10:15; Luk'. 18:17

[i] **18:8** Mat'. 5:30

[j] **18:9** Mat'. 5:29

[k] **18:11** - Bəzi kiinśamurxost'a me əyitmux butene.

hesabbakalt'oğoy saycət'ay əfçibaksuna göynul bakala ef Bavan çurtenesa.

Viçey günax əşp'est'un

15 Əgər vi viçen va görə günax əşp'est'ayin, taki şot'ay günaxa şot'o ak'est'a. Barta hər şey təkc'ə ef p'rannay araneq'an mandi. Şot'in va ŭmŭxlaxayin, vi viçə düz yaq'a qaydin baksa. [l] 16 Ama nu ŭmŭxlaxayin, vaxun sa nəəl ki p'ə tanal taşa ki, "hər sa əş p'ə nəəl ki xib şahidi əyitenq'an təsdiğ baki". [m] 17 Əgər şot'in me amdarxoy əyitəl nu ŭmŭxlaxayin, vĕbakalxoy cəmiyətə avabakest'a. Əgər cəmiyəti əyitəl ŭmŭxlaxsun nu çureğayin, şot'o vaynak' Buxačuğo nu çalxala sa amdar saal naloggirbal k'inək' hesabba.

18 Vəx düzinəz nex: oçali çoyel vən icaza nu tadalt'oğo göynuval tet'un icaza tadal, oçali çoyel vən icaza tadalt'oğo göynuval icaza tadalt'un. [n] 19 P'urumal vəx nexzu: əgər ef aranexun p'ə tanen sagala k'ənesa çureğayt'un, Göynul bakala Bez Bavan şot'oğoy çureğala hər sa şeya tadale. 20 Şot'aynak' ki, maya p'ə nəəl ki xib tan Bez s'iyen gireğayin, Zuval t'et'iya, şot'oğoy arane bakoz».

İnsafsuz k'ule barada məsələ

21 T'e vədə P'et'er ĭšalayinşaki İsusa pine: «Ay Q'ončux! Bez viçen za görə günaxbayin, hema kərəm zu şot'o bağışlayinşalazu? Vŭğ kərəm?»
22 İsusen coğabe tadi: «Vŭğ kərəm tə, yetmiş kərəm vŭğ. [o]

23 Şot'aynak' ki, Göye padçağluğ iz nökərxoxun haq'q'esab taşt'un çureğala sa padçağane oşq'ar.
24 Haq'q'esab taşala vədine şot'ay t'ŏğŏl içu vis' hazar t'alant' [p] gümüş borc bakala sa amdart'un eşt'a.
25 Ama şot'in iz borca qaydes nu baksuna görə padçağen əmirebsa ki, iz borca ödəyinşbseynak' t'e amdara içuval, iz çuğoval, iz əyloğoval, iz bütüm var-dövlətəl toydat'un.
26 Nökəren çooq'a biti şot'o xoyinšebsa: "Samal portba! Zu bitova ödəyinşoz". 27 Padçağı goroxe eysa nökərə, şot'o tərebsa, iz borcal bağışlayinşebsa.

28 Ama t'e nökər t'et'iin c'eri içu sabaç dinar [q] borc bakala sa yoldaşane irəst'eysa. Şot'ay q'oq'a biq'i "bez borca qayda" uk'a q'ăq'ăpsane burqsa. 29 İz yoldaşen çökt'i şot'o xoyinšebsa: "Samal portba, vi borca ödəyinşoz"!

30 Şo isə tene irəzi baksa. İz borca qaydala vaxt'al śirik' şot'o zindanane badest'a. 31 Padçağı t'ĭyəmi nökərxon me əşurxo ak'at'an şot'oğo kala

---

[l] **18:15** Luk'. 17:3
[m] **18:16** K'an. 19:15
[n] **18:18** Mat'. 16:19; İoan. 20:23
[o] **18:21-22** Luk'. 17:3-4
[p] **18:24** *T'alant'* - bĭhiluğa ak'est'ala ölçi, 26 k'ilo.
[q] **18:28** *dinar* - sa dinar ğiluğ əşlin q'azancey.

dərdene haq'sa. Şot'oğon taśi bütümə içoğoy ağa exlətt'unbsa.
32 T'e vədə padçağen t'e nökərə iz t'ŏğŏl k'alpi pine: «Ay pis nökər! Hun za xoyinšenbi, zuval vi borca bitova va bağışlayinşezbi. 33 P'oy zu va gorox eğalt'ullarik', hunal vi yoldaşa gorox nu eğalanuy ki?» 34 Şot'ay ağan əcuğləyinşəki əmirebsa ki, iz bütüm borca ödəyinşamin şot'o əzyət tadat'un. 35 Hametərəl Göynul bakala Bez Bavan vəxun rəft'ərbale, əgər vən ef viçə ük'in nu bağışlayinşaynan».

19

İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada

(Mrk'. 10:1-12)

1 İsusen İz əyitə çark'it'uxun oşa Galileyinaxun c'eri İordan oqe t'e tərəf bakala İudeyin oçalane taśi.
2 İsusi bač'anexun gele amdare taśi, Şot'inal şot'oğo q'olayebi.
3 Fariseyxo İsusi t'ŏğŏl hari Şot'o sinəyinşbseynak' metər sa sualt'un tadi: «Amdara iz çuğo hər sa səbəbə görə c'evksuna k'anunen icaza bune?» 4 İsusen coğabe tadi: «Tenan k'alpe ki, Yaratmişalen şot'oğo burqesunaxun "işq'ar q'a çuuxe yaratmişi"? [r] 5 Mot'o görəl "işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğo ğaçeğale, p'ŏğŏ sa bədən bakale. [s] 6 Ene şorox p'ă təə, sa bədən [t] k'inək't'un". Mot'o görəl barta Buxačuğon çütt'əyinşit'oğo amdaren maq'an cöybi». 7 Fariseyxon İsusa pit'un: «P'oy Moiseyen het'aynak'a əmirbey ki, iz çuğo c'evk'alt'in şot'o cöybaksuni barada kağız tadane?» [u] 8 İsusen şot'oğo pine: «Ef inadkər baksuna görəne Moiseyen vəx çuux c'evksuna icaza tadi. Ama burqesunaxun metər teney. 9 Zu isə vəx nexzu ki, əxlagsuzluğaxun başq'a q'erəz sa səbəbə görə iz çuğo c'evk'i q'erəzt'uxun lašk'oybakala amdaren xəyanətebsa. İşq'araxun c'eri çuğoxun lašk'oybakalt'inal xəyanətebsa». [v] [w]
10 İz şagirdxon İsusa pit'un: «Əgər işq'ar-çuğoy arane bakala əşurxo metər bakalanesa, nu lašk'oybaksun şaat'e». 11 Ama İsusen şot'oğo pine: «Hər amdaren Bez pit'oğo q'abulbes tene bako, tək me q'amişaksun tadeśi amdarxone q'abulbes bako.
12 Şot'aynak' ki, t'etər amdarxonebu ki, lašk'oybakes tet'un baksa, şot'aynak' ki, nanaxun bakat'an metərt'un nanaxun bake. T'etəroroxo ki, amdarxone şot'oğo ketərbe, t'etər amdarxoval bune ki, Buxačuğo

---

[r] **19:4** Burq. 1:27; 5:2
[s] **19:5** Burq. 2:24
[t] **19:6** Burq. 2:24
[u] **19:7** K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31
[v] **19:9** *İşq'araxun c'eri çuğoxun lašk'oybakalt'inal xəyanətebsa* - Bəzi kiinśamurxost'a me əyitmux butene
[w] **19:9** Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11

samalal şaat' q'ulluğbseynak' tet'un lašk'oybaksa. Mot'o q'abulbes bakalt'in q'abulbeq'an».

İsusen əyloğo xeyir-bərəkəte tast'a

(Mrk'. 10:13-16; Luk'. 18:15-17)

13 T'e vədə İsusi t'ŏğŏl əyloxt'un eçeri ki, İsusen xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə şot'oğo tet'un barti. 14 Ama İsusen pine: «Əyloğo bartanan Bez t'ŏğŏlq'at'un hari! Şot'oğo mane ma bakanan! Şot'aynak' ki, Göye padçağluğ ketərt'oğoye». 15 İsusen şot'oğoy loxol İz kula laxi t'et'iin taneśi.

Var-dövlət q'a Göye padçağluğ

(Mrk'. 10:17-31; Luk'. 18:18-30)

16 Sa amdar İsusi t'ŏğŏl hari pine: «Məəlim, zu k'ə şaat'luğbaz ki, həmişəluğ yəşəyinşə haq'az?» 17 İsusen şot'o pine: «Het'aynak'en Zaxun şaat'luği barada xavar haq'sa? Şaat' bakalo tək Soğone. Əgər hun həmişəluğ yəşəyinşə haq'sun çurensasa, Şot'ay əmirxon taki». 18 T'e amdaren İsusaxun xavare haq'i: «Mani əmirxon?» İsusenal coğabe tadi: «"Ma besp'a, əxlagsuzluğ maba, oğriluğ maba, əfçi şahidluğ maba, 19 bava-nana hörmətba" hamal "vi ĭšat'u hun va çureğala k'inək' çureki"». [x]

20 T'e cəyil amdaren İsusa pine: «Mot'oğo bitova əməlbez, ene k'ə tene p'oyesa za?» 21 İsusen şot'o pine: «Əgər kamil baksun çurensasa, taki vi var-dövlətə toyda kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, Bez bač'anexun eki». 22 Ama cəyil amdaren me əyitə ibaki pĕšman baki taneśi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət geleney.

23 İsusen İz şagirdxo pine: «Văx düzinəz nex: dövlətlü amdareynak' Göye padçağluğa baysun çətine. 24 P'urum văx nexzu ki, buşe bĕke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Göye padçağluğa baysunaxun hasande». 25 Mot'o ibakala şagirdxon gele məət't'əl mandi pit'un: «Ketəre isə, şuva çark'eśes bako?» 26 İsusen şot'oğoy loxol bĕği pine: «Mo amdarxoynak' mümkün tene, ama Buxačuğoynak' hər şey mümküne».

27 Mot'oxun oşa P'et'eren Şot'o pine: «Bĕğa, yan hər şeya bosi Vi bač'anexunyan hari, mot'ay əvəzə beş k'ə bakala?» 28 İsusen şot'oğo pine: «Văx düzinəz nex: hər şey təzələyinşakat'an, Amdari Ğar İz tamtarağlu taxt'a arśat'an, vănal - Bez bač'anexun eğalorox - İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' p'as's'e taxt'e loxol arśalnan. [y] 29 Bez dərden iz k'ojurxo, iz viçimoğo, iz xunçimoğo, iz bava, iz nana, iz çuğo, iz əyloğo, nəəl ki iz q'oruğxo bosala hər sa amdaren

[x] **19:18-19** C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20; Lev. 19:18

[y] **19:28** Mat'. 25:31; Luk'. 22:30

mot'oxun sabaç q'at avuz haq'ale, həmişəluğ yəşəyinşəl miras k'inək' haq'ale. 30 Ama samci bakalt'oğoy gelo axırınci, axırınci bakalorox isə samci bakalt'un. z

20

T'ulluği q'onçuğoy barada məsələ

1 Göye padçağluğ savaxt'an üşenen hayzeri iz t'ulluğeynak' əşp'al biq'seynak' c'eğala mülke q'onçuğone oşq'ar. 2 Şot'in əşp'alxoxun ğina sa dinara a irəziləyinşəki şot'oğo iz t'ulluğane yaq'absa. 3 Xibimci saada ĭša b şo meydane c'eri t'et'iya əşsuz çurpi amdarxone aksa. 4 Şot'oğoval nexe: "Vănal t'ulluğa takinan, ef haq'q'a tadoz". 5 Şoroxal tat'unsa. Ŭqŭmci saada ĭša c saal vuyumci saada ĭšaal d şot'in c'eri hametərebi. 6 Sas's'emci saada ĭša e şo p'urumal meydane c'eri t'et'iya çurpi amdarxo ak'i şot'oğo nexe: "Het'aynak'nan dirist' ği memiya əşsuz çure?"

7 Şot'oğon coğabt'un tadi: "Şot'aynak' ki, şuk'k'alen yax əş tene tadi". Şot'oğo "vănal t'ulluğa takinan" nexe.

8 Biyəsin bakat'an t'ulluği q'onçuğon iz nəzərətçinə nexe: "Əşp'alxo k'alpa, axırıncit'oğoxun burqi samcit'oğol śirik' içoğoy haq'q'a tada". f

9 Sas's'emci saada ĭša əşlə harit'oğon hərt'in sa dinart'un haq'sa. 10 Samci harit'oğon samal gele haq'sunat'un fikirbsay, ama şot'oğonal hərt'in sa dinart'un haq'sa. 11 İçoğoy tənginə haq'it'uxun oşa k'ojin q'onçuğo şikəətbi next'un: 12 "Me axırınci eğalt'oğon bito sa saadt'un əşp'i, hun isə şot'oğo yaxun barabaren biq'sa. Axır yan dirist' ği cərdala bĕğe oq'ayan əşp'e". 13 Şot'in isə şot'oğoy sunt'u coğab tadi nexe: "Bez dost', zu va görə haq'suzluğ tezbi, hun zaxun sa dinara irəziləyinştenbaki ki? 14 Vi haq'q'a ext'a taki! Axırıncit'uval va tadit'ay q'ədər tast'unez çuresa. 15 Bez tənginəxun bez çureğalt'ubsuna ext'iyər tezax bu? Yoxsa hun bez kulqayluğa görə paxılluğenbsa?" 16 Hametərəl, axırınciyorox samci, samciyorox isə axırınci bakalt'un». g

İsusen İz p'uri-bĕyinbaksuna xibimci kərəm xavare tast'a

(Mrk'. 10:32-34; Luk'. 18:31-34)

17 İsus Yerusalima lağat'an yaq'a

---

z **19:30** Mat'. 20:16; Luk'. 13:30

a **20:2** *dinar* - sa dinar ğiluğ əşlin q'azancey.

b **20:3** *Xibimci saad* - həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy.

c **20:5** *Ŭqŭmci saad* - həysət'in vaxt'en berezəre saad p'as's'e.

d **20:5** *Vuyumci saad* - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib.

e **20:6** *Sas's'emci saad* - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad qo.

f **20:8** Lev. 19:13; K'an. 24:15

g **20:16** Mat'. 19:30; Mrk'. 10:31; Luk'. 13:30

p'as's'e şagirdə t'ŏŏx k'alpi cöycə şot'oğo pine: [18] «Mone,Yerusalimayan laysa, Amdari Ğar samci bĕyinšxoy q'a k'anun zombalxoy kiyel tadeğale. Şot'o bisuni q'ərar tadalt'un, [19] lağa haq'i tatarlayinşi oşaal xaçe loxol t'ăq'st'eynak' Buxačuğo nu vĕbakalxoy kiyel tadalt'un. Ama Şo xibimci ğine bĕyinbakale».

Kalorox - q'ulluğbaloroxe

(Mrk'. 10:35-45)

[20] T'e vədə Zavday ğarmoğoy nana iz ğarmoğoxun sagala İsusa ĭšalayinşaki İz bĕš çökt'i Şot'oxun k'ənesa çureśi. [21] İsusen çuğoxun xavare haq'i: «Hun k'ən çuresa?» Çuğon Şot'o pine: «Əyit tada ki, bez me p'ă ğar Vi padçağluğa soğo Vi yön tərəf, t'e soğo isə tərs tərəf arśat'un». [22] İsusen şot'oğo pine: «Ef k'ə çuresuna sal vănal tenan ava. Zu ŭğălə cama. [h] vănal ŭğĕs bananko?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Bayanko». [23] İsusen şot'oğo pine: «Həgigiyal, Bez ŭğălə cama ŭğălnan. Ama Bez yön tərəf nəəl tərs tərəf arst'una icaza tast'un Bez ext'iyərə tene. Bez Bavan t'iyana şineynak' həzirbenesa, şoroxal arśalt'un».

[24] Mot'o ibakala vis' şagirdi t'e p'ă viçey loxol əcuğone biq'i. [25] İsusen şagirdxo İz t'ŏğŏl k'alpi pine: «Avanan ki, q'erəz millətxoy kalaluğbalxon amdarxoxun k'ə çurt'unsasa bsat'un, içoğoy köməyçiğonal şot'oğoy loxol ağaluğt'unbsa. [26] Ef arane isə ketər maq'an baki. Ef boşt'an kalo baksun çureğalo ef nökərq'an baki. [27] Ef arane şu samci baksun çuresaisə, t'ĭyămit'oğoy q'ulluğçiq'an baki. [i] [28] Şot'aynak' ki, Amdari Ğaral tene hare ki, Şot'o q'ulluğbat'un, harene ki, İçin q'ulluğbane hamal gelet'oğoy elmoğo İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

P'ă k'ač'i amdari pulmoğoy qayesun

(Mrk'. 10:46-52; Luk'. 18:35-43)

[29] İsus İz şagirdxoxun sagala Yerixonaxun c'eğat'an kala sa top camaat Şot'ay bač'anexune taśi. [30] T'et'iya, yaq'e t'ŏğŏl arśi p'ă k'ač'i amdaren İsusi t'et'iin c'ovaksuna ibaki «Ay Q'ončux, ay Davidi Ğar! Yax gorox eki!» uk'a harayt'unpi. [j] [31] Camaaten şot'oğo q'adağanbi içoğoy səsə bost'unt'un çureśi, ama şot'oğon «Ay Q'ončux, ay Davidi Ğar! Yax gorox eki!» uk'a, samalal ost'aart'un haraypi. [32] İsusen çurpi şot'oğo İz t'ŏğŏl k'alpi xavare haq'i: «K'ən çuresa vaynak' baz?» [33] Şot'oğon pit'un: «Ay Q'ončux, bez pulmoğon ak'eq'an». [34] İsusi şot'oğoynak' ük'e bok'i, İz kula şot'oğoy pulmoğoy loxole laxi. Hat'e

---

[h] **20:22** *Cam* - İsusi xaçe loxol bisuni nišan

[i] **20:25-27** Mat'. 23:11; Mrk'. 9:35; Luk'. 22:25-26

[j] **20:30** Mat'. 9:27

saad şot'oğoy pulmoğon anek'i,
şoroxal İsusi bač'anexunt'un taśi.

21

İsusi Yerusalima baysun

(Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19)

1 Şorox Yerusalima ĭšalayinşaki
Zeytun buruğo Bet'fagey ayiza
p'ap'at'an İsusen p'ə şagirdə yaq'abi
2 şot'oğo pine: «Ef běš bakala ayize
takinan. P'ap'ala k'inək' t'et'iya ğaç sa
elem q'a sa elemi bala ak'alnan.
Şot'oğo şadbi Bez t'ŏğŏl eçanan.
3 Şinesa vəx sa əyit uk'ayin, şot'o
metər coğab tadanan: "Morox
Q'ončuğone lazım". Şot'inal hat'e
saad şot'oğo taşt'una icaza tadale».
4 Moroxal xavareçalen pi me əyit bex
p'ap'seynak'e baki:
5 «Sioni xuyərə [k] upanan ki,
"Běğa, vi Padçağ vi tərəfe eysa;
Şo İçu ala nu biq'ale, elemi loxole
arśe,
Elemi balin loxole arśi eysa."» [l]
6 Şagirdxo taśi İsusen əmirbi k'inək'
bit'un. 7 Elema q'a elemi balina eçeri
şot'oğoy loxol içoğoy paltara laxi
İsusa arśevt'unk'i. 8 Camaati gelet'ine
içoğoy paltara yaq'a pastsay,
bəzit'oğon isə xodurxoy taymoğot'un
bot'i yaq'a pastsay. 9 İsusi běš tağala
saal bač'anexun eğala camaaten
metəre harayey:
«Davidi Ğara hosanna! [m]
Q'ončuğoy s'iyen Eğalo
bəxt'əvəre!
Ən alloyluğxo hosanna!» [n]
10 İsus Yerusalima bağat'an bütüm
şəhər həyəcanluney. Amdarxon
xavart'un haq'say: «Mo şuva?»
11 Camaaten isə nexey: «Mo
Galileyani Nazaret' şəhərexun bakala
İsus xavareçale».

İsusi haq'i-toydalxo xramaxun şəp'esun

(Mrk'. 11:15-19; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22)

12 İsus xrama hari haq'i-toydalxo
bitova t'et'iin şəp'eśi. Təngə
badalbalxoy q'a göyərçin toydalxoy
ist'olxo taranedi. 13 Şot'oğo metəre pi:
«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj
k'aleğale" [o]
pine śameśe. Ama vən şot'o
"fŭq'k'alxoy mesanan" [p] c'urevk'e!»
14 Xrama bakat'an İsusi t'ŏğŏl k'ač'i
saal axsağ amdarxone ĭšalayinşaki,
İsusenal şot'oğo q'olayebi. 15 Ama
samci běyinšxon saal k'anun

---

[k] **21:5** *Sioni xuyərə* - yəni Yerusalimi amdarxo. Sion Yerusalimi bisi s'ine. "Xuyər" memiya "amdarxo" upsune.

[l] **21:5** İsa. 62:11; Zək. 9:9

[m] **21:9** *Hosanna* - əbrani muzin Buxačuğo alxışq'an baki! Haray k'inək'e əşesa.

[n] **21:9** Ĭvel măğ. 118:25-26

[o] **21:13** İsa. 56:7

[p] **21:13** Yer. 7:11

zombalxon Şot'ay məət't'əl mandala
əşurxo biq'suna saal xrama «Davidi
Ğara Hosanna!» uk'a harayk'ala
əyloğo ak'i əcuğləyinşt'unbaki,
16 İçuval pit'un: «Mot'oğoy k'ə upsuna
inbaksa?» İsusen şot'oğo pine: «Hoo.
"Körpə əyloğoy q'a döş ukala
əyloğoy ǰomoxunen
kamil tərifə haq'i" [q]
əyitə tenan k'alpe?» 17 İsusen şot'oğo
barti şəhərexun c'ere. Şo Bet'anyana
taśi t'et'iya kəyebi.

Bar nu tadala incilnə xod

(Mrk'. 11:12-14,20-24; Luk'. 13:6-9)

18 Savaxt'an İsus şəhəre qaybakat'an
busanebaki. 19 Yaq'e t'ŏğŏl sa incilnə
xod ak'i şot'o ǐšalayinşebaki, ama
xodal xazalaxun başq'a sa şey tene
bəğəbi. İsusen şot'o pine: «Barta ene
vi loxol meyvə maq'an baki». İncilnə
xod hat'e saad q'arinebaki.
20 Şagirdxon mot'o ak'i «İncilnə xod
hat'e saad het'aynak'a q'aribaki?» pi
məət't'əl mant'undi. 21 İsusen şot'oğo
coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: əgər
vəst'a vĕluğ baki nu
şüpələyinşakaynan, nəyinki Zu incilnə
xodin bel eçerit'unanbo, lap me
buruğo "Hayza, va dənizə bosa!"
uk'aynan, hat'etərəl baneko. [r] 22 Əgər
vəst'a vĕluğ bakayin, afırık'at'an ef
çureğalt'u haq'alnan».

İsusa tadeśi ext'iyər

(Mrk'. 11:27-33; Luk'. 20:1-8)

23 İsus xrama hari zombat'an, samci
bĕyinšxon saal azuk'i ağsaq'q'alxon
Şot'o ǐšalayinşaki xavart'un haq'i:
«Hun me əşurxo mani
ext'iyərenenbsa? Va ke ext'iyərə şina
tade?» 24 İsusen şot'oğo pine: «Zuval
vəx sa sual tadoz. Şot'o Za uk'aynan,
Zuval mot'oğo mani ext'iyərenbsuna
vəx uzk'on. 25 İoani k'unuk'bsun
mayinay? Göynuxun, yoxsa
amdarxoxun?» Şot'oğon isə içoğoy
arane metərt'un maslaatp'i: «Əgər
uk'ayan "göynuxun", "P'oy şot'o
het'aynak' tenan vĕbaki?" uk'ale.
26 "Amdarxoxun" upsun camaataxun
q'ǐne, şot'aynak' ki, bitot'in İoana
xavareçale hesabsa». 27 T'e vədə Şot'o
coğabt'un tadi: «Teyan ava». İsusenal
şot'oğo pine: «Mot'oğo mani
ext'iyərenbsuna Zuval vəx tez uk'al».

P'ə ğare barada məsələ

28 P'oy vən me məsəlin barada
hetərnan fikirbsa? Sa amdari p'ə
ğaroy. Samcit'ay t'ŏğŏl hari "ay bez
ğar, taki ğe t'ulluğa əşp'a" pine.
29 Şot'in coğabe tast'a: "Tez çuresa."
Ama oşa pĕšmanbaki tanesa. 30 Me
amdar iz t'ǐyəmi ğara ǐšalayinşaki
p'urumal hat'e əyitəne nex. T'e ğaren
coğabe tast'a: "Tazsa, bez ağa", ama
tene taysa. 31 Mot'oğoy mat'ina iz
bavay çureğalt'u bex p'ap'espsa?»
Şot'oğon «samcit'in» pit'un. İsusen
şot'oğo pine: «Vəx düzinəz nex:

---

[q] **21:16** Ǐvel məğ. 8:2
[r] **21:21** Mat'. 17:20; 1 K'or. 13:2

naloggirbalxo q'a tarak'ala çupux
vəxun bəšt'un Buxačuğoy padçağluğa
bağo. 32 Axır, İoan ef t'öğöl düzgün
yaq'a ak'est'eynak'e harey, vən isə
şot'o tenan vəbaki. Ama
naloggirbalxo q'a tarak'ala çupux
şot'o vət'unbaki. Vən mot'o ak'it'uxun
oşal tenan pəšman baki şot'o vəbaki. [s]

Pis bağbanxoy barada məsələ

(Mrk'. 12:1-12; Luk'. 20:9-19)

33 Q'erəz sa məsəlinə ümüxlaxanan:
mülke q'onçux bakala sa amdare buy.
Şot'in t'ulluğe lasaksa, t'iyani
hərrəmine çəpərebsa. İz bona ga
kašp'i t'ul q'ač'k'ale düzbsa, t'iyana
bəğseynak' k'üllәne biq'sa. Oşa isə
t'ulluğa bağbanxo şərten tadi q'erəz
ölkinəne taysa. [t] 34 Məhsuli vədə
p'ap'at'an şot'in iz paya exst'eynak' iz
k'ulurxo bağbanxoy t'öğöle yaq'absa.
35 Ama bağbanxon şot'ay k'ulurxo
biq'i sunt'u t'ap't'unne, t'ĭyəmint'u
best'unbsa, xibimcit'u isə
jəlayinşt'unbsa. 36 T'ulluği q'onçuğon
p'urum süft'int'uxun samalal gele
q'erəz k'ulurxone yaq'absa.
Bağbanxon şot'oğoval
süft'int'oğollarik't'unbsa. 37 "Bez ğara
hörmətt'unbo" pi, axırda iz ğarane
şot'oğoy t'öğöl yaq'absa.
38 Bağbanxon isə ğara ak'i içoğoy
arane next'un: "Varis mone. Ekinan
kot'o besp'en miras yaxq'an mandi".
39 Şot'o biq'i t'ulluğaxun t'öx c'evk'i
best'unbsa. 40 T'ulluği q'onçuğon hari
me bağbanxo k'ə bale?» 41 Şot'oğon
coğabt'un tadi: «Me xayinxo əfçibale,
t'ulluğa isə t'etər amdarxo şərten
tadale ki, şot'oğon məhsula iz vədine
içu tadat'un».
42 İsusen şot'oğo pine: «P'oy vən Ĭvel
Śamurxost'a mot'o tenan k'alpe ki?
"Barizap'k'alxon bosi jə
Ən vacib t'öğin jəne baki.
Mo Q'onçuğoy əşey,
Beş piin bəš baki mat mandala
əşe". [u]
43 Mot'aynak'al vəx nexzu:
Buxačuğoy padçağluğ vəxun haq'eśi
Şot'ay məhsula p'ap'esp'ala sa azuk'a
tadeğale. 44 Me jəne loxol bitalo
śareğale, jə isə şi loxol bitayin, şot'o
č'ak'k'ale». [v]
45 Samci bəyinšxon saal fariseyxon
Şot'ay məsəlxo ibaki q'amişt'unbaki
ki, İsusen me əyitmoğo içoğoy
baradane nex. 46 Şot'oğon çurt'unśi
İsusa biq'at'un, ama camaataxun
q'ĭt'unbi, şot'aynak' ki, camaaten
Şot'o xavareçale hesabbsay.

22

Lašk'oyi barada məsələ

(Luk'. 14:15-24)

1 İsusen şot'oğo sa məsələl exlətebi:

[s] **21:32** Luk'. 3:12; 7:29-30
[t] **21:33** İsa. 5:1-7
[u] **21:42** Ĭvel məğ. 118:22-23
[v] **21:44** - Bəzi kiinśamurxost'a me
bənd tene bu.

[2] «Göye padçağluğ iz ğara lašk'oybala
sa padçağane oşq'ar. [3] Şot'in lašk'oye
dəvətbaki amdarxo k'alpseynak' iz
k'ulurxone yaq'absa. Ama şorox
eysun tet'un çureśi. [4] Q'erəz
k'ulurxoval yaq'abi şot'oğo nexe:
"Dəvətbakit'oğo upanan ki, zu bez
həzirluğa bĕzği, bez öküzxo saal
q'erəz ukest'i heyvanxo šameśene,
hər şey həzire, lašk'oye ekinan!"
[5] Ama k'aleśit'oğon içoğoy nu
saymişbsuna ak'est'i soğo iz q'oruğa,
t'e soğo iz dükənene taśi.
[6] T'ĭyəmit'oğon isə şot'ay k'ulurxo biq'i
incitmişi oşa best'unbsa. [7] Padçağen
mot'o avabaki əcuğləyinşebaksa. İz
q'oşuna yaq'abi t'e amdarbesp'alxo
əfçinebsa, şot'oğoy şəhərə isə
bok'osebsa. [8] Oşa iz k'ulurxo nexe:
"Lašk'oyeynak' hər şey həzire, ama
k'aleśiyorox mot'o layiğ tet'unbaki.
[9] İsə yaq' cöybakala ganxo takinan, şu
ak'aynan lašk'oye k'alpanan". [10] T'e
k'ulurxoval yaq'moğot'un c'eysa.
Pis-şaat' şu at'unksa, bitova k'alpi
topt'unbsa. Lašk'oyi məclis q'onağxon
buyebaksa.
[11] Padçağ q'onağxo aksa bağat'an,
t'et'iya lašk'oyi paltar nu lapi sa
amdarane aksa, [12] şot'o nexe: "Bez
dost'! Hun lašk'oyi paltar lapinut'
memiya hetəren baśi?" Şo isə şip'
çurene. [13] T'e vədə padçağen iz
q'ulluğçiğo nexe: "Kot'ay kulmoğo,
turmoğo ğaçp'i bayinq'luğ çölö
bosanan! T'et'iya ŏnŏpsun saal
uluxxoy ğırıc'est'un bakale". [w]
[14] Şot'aynak' ki, k'aleśiyorox gele,
c'ək'eśiyorox isə male».

İmp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxačuğoy haq'q'a Buxačuğo tast'un

(Mrk'. 12:13-17; Luk'. 20:20-26)

[15] Fariseyxon taśi maslaatt'unbi ki,
İsusa əyiti loxol hetərq'at'un biq'i.
[16] Şot'oğon İrodi tərəft'ərxoxun sagala
içoğoy şagirdxo İsusi t'ŏğŏlt'un
yaq'abi ki, xavar haq'at'un: «Məəlim,
yan avayan ki, Hun ext'ibərlu
amdarnu, Buxačuğoy yaq'a düzen
zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ
tenbsa. Şot'aynak' ki, amdarxoy arane
fərg ten laxsa. [17] İsə yax upa bĕyn, Vi
zənden yaynak' imp'erat'ora nalog
tast'una icaza bune, yoxsa təə?»
[18] Ama İsusen şot'oğoy pis niyətə
avabaki pine: «Ay p'ăçolorox, Zaynak'
tələnan laxsa? [19] Ef nalog k'inək'
tadala tənginə Za ak'est'anan».
Şot'oğonal Şot'aynak' sa dinart'un
eçeri. [20] İsusen şot'oğoxun xavare
haq'i: «Təngin loxol bakala me şikil
saal s'i şiya?» [21] Şot'oğon coğabt'un
tadi: «İmp'erat'ori». T'e vədə İsusen
şot'oğo pine: «Ketəre isə, imp'erat'ori
haq'q'a imp'erat'ora, Buxačuğoy
haq'q'a Buxačuğo tadanan». [22] Mot'o
ibaki şorox məət't'əlt'un mandi, İsusa
barti tat'unśi.

---

[w] **22:13** Mat'. 8:12; 25:30; Luk'. 13:28

Běyinbaksuni barada sual

(Mrk'. 12:18-27; Luk'. 20:27-40)

23 Hat'e ği İsusi t'öğöl saduk'eyxone
hari. Şot'oğon next'uniy ki,
běyinbaksun butene, şot'aynak'al
İsusaxun xavart'un haq'i: [x] 24 «Məəlim,
Moiseyen metəre pe: "Əgər sa amdar
iz əyel bakinut' biyayin, iz viçen şot'ay
süpür mandi çuğo haq'i p'uri viçey
nəsilə davambeq'an". [y] 25 Beş arane
vŭğ viçine buy. Samcit'in sa çuuxe
haq'i, ama içoğoy əyel bakinut' p'ure.
İz əyel nu baksuna görə çuğo iz viçene
haq'i. 26 Hametərəl p'ămciyo,
xibimciyo, lap vŭğŭmcit'ul śirik'
bütüm p'urt'un. 27 Bitot'uxun oşa me
çuuxal p'ure. 28 P'uriyorox
běyinbakat'an me çuux t'e vŭğ viçey
mat'ay çuux bakale? Şot'aynak' ki,
bitot'in me çuğo haq'eney».
29 İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Vən
Ĭvel Śamurxo saal Buxačuğoy zora nu
avabaksuna görənən sərfbaksa.
30 Şot'aynak' ki, p'uriyorox
běyinbakat'an insanxon nə çuux
tet'un haq'sa, nə işq'ara tet'un taysa.
Şorox göye angelxollarik't'un baksa.
31 P'urit'oğoy běyinbaksuni barada isə
Buxačuğoy vəx pit'u tenan k'alpe ki?
32 Şot'in pene: "Zu Avrahami Buxačux,
İsaak'i Buxačux saal İak'ovi
Buxačuxzu". Buxačux p'urit'oğoy tə,
dirist't'oğoy Buxačuxe». [z] 33 Mot'oğo
ibakala camaaten Şot'ay zombsuna
məət't'əle manst'ay.

Buxačuğoy ən kala əmir

(Mrk'. 12:28-34; Luk'. 10:25-28)

34 Fariseyxon İsusi saduk'eyxoy səsə
bost'una ak'at'an sagala girt'unśi.
35 Şot'oğoy aranexun sa k'anun
zombalen İsusa əyiti loxol biq'suni
məksəden Şot'oxun xavare haq'i:
36 «Məəlim, Moiseyi k'anunast'a ən
kala əmir manuva?» 37 İsusen şot'o
pine: «"Q'ončuğo, vi Buxačuğo bütüm
vi elmoğon, bütüm vi ük'en saal
bütüm vi fikiren çureki". [a] 38 Mo samci
hamal ən kala əmire. 39 Samcit'ullarik'
vacib p'ămciyo mone: "Vi ĭšat'u hun
va çureğalt'ullarik' çureki". [b]
40 Moiseyi bütüm k'anun saal
Xavareçalxoy əyitmux me p'ă
əmirəne t'ayağbaksa».

Xrist'os şi Ğara?

(Mrk'. 12:35-37; Luk'. 20:41-44)

41 Fariseyxo hələ İsusi
hərrəminet'uniy. Şot'in xavare haq'i:
42 «Xrist'osi barada k'ənan fikirbsa? Şo
şi Ğara?» Şot'oğonal İsusa «Davidi
Ğar» pit'un. 43 İsusen şot'oğo pine:
«Ketəre isə, Davida Urufen
əyitp'est'at'an Şot'o "Q'ončux"
het'aynak'e k'ale?

---

[x] **22:23** Ap'ost'. 23:8
[y] **22:24** K'an. 25:5
[z] **22:31-32** C'eys. 3:6

[a] **22:37** K'an. 6:5
[b] **22:39** Lev. 19:18

44 "Q'ončuğon bez Q'ončuğo pine:
Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a
sakamin
Bez yön tərəf arśa." [c]
45 Əgər Daviden Şot'o "Q'ončux" pi
k'alenesa, Şo hetərə Davidi ğar bakes
bako?» 46 Me əyitin běš İsusa
şuk'k'alen sa əyit pes tene baki. T'e
ğinaxun oşa ene şuk'k'alen Şot'oxun
sa şey xavar haq'suna ük' tenebi.

23

K'anun zombalxoxun vəx běğanan

(Luk'. 11:39-51)

1 T'e vədə İsusen camaata saal İz
şagirdxo pine: 2 «K'anun zombalxoy
q'a fariseyxoy Moiseyi gala arst'uni
ext'iyərebu. 3 Mot'aynak'al vəx
əmirbala hər şeya əməlbi bex
p'ap'esp'anan. Ama şot'oğon balt'u
mabanan, şot'aynak' ki, içoğoy
zombalt'oğo içan əməl tet'unbsa.
4 Şot'oğon bĭhi yükürxo amdarxoy
əmnəbelt'un yükləyinşbsa, içan isə
me yükürxo taşt'eynak' içoğoy
k'əşinal tet'un duğsa. 5 Şot'oğon
hik'k'əbsat'unsa amdarxon
ak'seynak't'unbsa. Şot'aynak' ki,
şot'oğon afırık'at'an afırın q'utiğo [d]
gengbi içoğoy paltari s'os'ik'xoval
boxoyt'unbsa. [e] 6 Şot'oğon
q'onaxluğxo best'a, sinagogxoval
samci cörginə arst'una, [f] 7 amdarxon
bazarin meydanxo içoğo p'ə kiin
kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna,
amdarxon içoğo "Ravvi" [g] k'alpsuna
çurt'unsa.
8 Ama vəx "Ravvi" pi maq'at'un
k'alpi. Şot'aynak' ki, ef tək sa
Məəlimebu. Vənal sun-sunaynak'
viçimuxnan. 9 Oçali çoyel şuk'k'ala
"bava" pi ma k'alpanan. Şot'aynak' ki,
ef tək sa Bavanebu, Şoval Göynul
Bakala Bavane. 10 Vəx şuk'k'alen
"kalaluğbalal" pi maq'an k'alpi.
Şot'aynak' ki, ef tək sa Kalaluğbalo,
Şoval Xrist'ose. 11 Ef arane ən kalo
şunesa, şo ef q'ulluğçiq'an baki. [h]
12 İçu ala efala hər sa amdara
Buxačuğon oq'a sakale, ama içu oq'a
efalt'u ala ěqevk'ale. [i]
13-14 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo
q'a fariseyxo - p'ăçolorox! Vən Göye
padçağluğa bağala çomo amdarxoy
çoyel but'nanksa. Nə vən tenan
baysa, nə baysun çureğalt'oğo tenan

---

[c] **22:44** Ĭvel măğ. 110:1

[d] **23:5** *afırın q'utiğo* - me q'utiğoy boş Moiseyi k'anunaxun ěqeśi bəzi bəndurxone laxesa. İudeyluğon afırık'at'an şot'oğo nə k'odoğo, nəəl əmel ğaçt'unne.

[e] **23:5** *s'os'ik'xoval boxoyt'unbsa* - Q'ončuğoy əmirxo eyex bast'eynak' içoğoy paltari bip' t'ŏŏx ğaçesa. Běğa: Ams'i oç. 15:38-40; K'an. 22:12.

[f] **23:5-6** Mrk'. 12:38-39; Luk'. 20:46

[g] **23:7** *Ravvi* - Məəlim

[h] **23:11** Mat'. 20:25-27; Mrk'. 9:35; 10:43-44; Luk'. 22:25-26

[i] **23:12** Luk'. 14:11; 18:14

bare.
15 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo
saal fariseyxo - p'ăçolorox! Văn
dənizxo q'a q'ariluğxonan c'ovaksa ki,
sa tanal bakayin ef tərəf zap'k'anan.
Văx gərbi isə şot'o văxun p'ă q'at gele
cəhənnəmluğnanbsa.
16 Vay ef hala, ay k'ač'i kalaluğbalxo!
Zomnanbsa ki, "Buxačuğoy xrama
elask'alt'in iz elasaxun ğaç tene, ama
xrami q'ızıla elask'alt'in iz elasa
əməlbalane". 17 Ay k'ač'i haq'ılsuzxo!
Vacibo manuva? Q'ızıl, yoxsa q'ızıla
ĭvelbala xram? 18 Saal nexnan: "şiin
q'urban eçala ganune elasesa, iz
elasaxun ğaç tene, ama q'urban eçala
gane loxol bakala q'urbana elask'alt'in
isə iz elasa əməlbalane". 19 Ay
k'ač'iyox! Vacibo manuva? Q'urban,
yoxsa q'urbana ĭvelbala q'urban eçala
ga? 20 Q'urban eçala ganu elask'ala
amdaren şot'ay loxol bakala
şeyurxoval elasene. 21 Xrama elask'ala
amdarenal xrama saal t'et'iya
Yəşəyinşalt'une elase. 22 Göyə
elask'alt'inal Buxačuğoy taxt'a saal
taxt'e loxol Arśalt'une elase. [j]
23 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo
q'a fariseyxo! P'ăçolorox! Văn
püşnük'i, samit'i saal zirə uk'ala śile
vis' paye sunt'u tananst'a, ama
k'anuni ən vacib şeymoğo:
düzgünluğa, ük' bok'ospsuna saal
sədagətlu [k] baksuna t'ŏŏxnan bost'a!
Ama sunt'ubat'an, tĭyămit'oğoval
gərəy eyexun nu c'evk'anan. [l] 24 Ay
k'ač'i kalaluğbalxo! Mos'ak'a ef ŭğălə
q'ave boşt'an s'orobi c'evnanksa,
buşa isə [m] q'uc'nanne!
25 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo
q'a fariseyxo! P'ăçolorox! Văn came
saal t'alik'i c'öşin tərəfənan təmizbsa,
ama şorox ef puldeşiluğen fŭq'p'i
şeyurxon buyt'un. 26 Ay k'ač'i farisey!
Süft'ə q'ave boşt'an təmizba, t'e vədə
şot'ay c'öşin tərəfəl təmiz bakale!
27 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo
q'a fariseyxo! P'ăçolorox! Văn mas'ibi
məğbəroğonan [n] oşq'arst'a: şot'oğoy
c'öşin tərəf gözəle ak'esa, iz boş isə
p'urit'oğoy ŭq'ĕnxon saal hər cürə
murdarluğen buye. [o] 28 Haketərəl văn:

---

[j] **23:22** İsa. 66:1; Mat'. 5:34-35

[k] **23:23** *sədagetlu* - Het'unesa nəəl şunesa ğaç baksun, şot'oğo hik'k'ala nu badalbsun.

[l] **23:23** Lev. 27:30

[m] **23:24** - k'anun zombalxon içoğoy ŭğălə şeyurxo s'orobit'un ŭğsay ki, t'iya baft'i mos'ak'a kəyi murdar nu hesabbakat'un (bĕğa Lev. 11:20-23). İsusen memiya şot'oğoy p'ămci dərəcəlü əşə fikir tadi iudeyluğoy ən kala murdar heyvan hesabbakala buşa q'uc'bsunane ak'est'a. Murdar heyvan: İsrailluğoy ukseynak' saal Buxačuğoynak' q'urban eşt'eynak' q'adağanbay heyvan. Bĕğa: Lev. 11:4; K'an. 14:7

[n] **23:27** *məğbər* - but' gala bakala gərəmzəluğ

[o] **23:27** Ap'ost'. 23:3

çoyexun amdarxoynak' düzgün amdarnan ak'esa, ef boş isə p'ăçolaluğen saal k'anunsuzluğen buye.
29 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo q'a fariseyxo! P'ăçolorox! Vən xavareçalxoynak' məğbəroxnan biq'sa, düzgün amdarxoy heykəlxonan bəzəyinşbsa. 30 Vən nexnan: "Əgər yan beş bavoğoy-kalboğoy yəşəyinşi vədine yəşəyinşiyaniy, xavareçalxoy p'iya śipsuna şot'oğoxun sa teyan bakoy". 31 Vəncə ef barada şahidluğnanbsa: vən xavareçalxo besp'it'oğoy ğarmuxnan. 32 Metəre isə, ef bavoğon-kalboğon burqi əşə bex p'ap'esp'anan! 33 Vən, ay dizik'xo, gürzoğoy nəsil! Divanbaki cəhənnəmə bosesunaxun t'it'es tenan bakal! [p]
34 İbakanan! Zu vəynak' xavareçalxo, müdrik amdarxo saal məəlimxoz yaq'absa. Vən şot'oğoy bəzit'oğo xaçe loxol t'ăq't'i besp'alnan, bəzit'oğo sinagogxoy boş tatarlayinşalnan, bəzit'oğo isə şəhərexun şəhərə şəp'eğalnan. 35 Metəre, vən oçali çoyel bari bütüm düzgün amdarxoy p'iya görə coğab tadalnan: düzgün bakala Aveli p'iyaxun burqi xrami q'a q'urban eçala gane arane ef besp'i Berekyay ğar Zəkəriyəy p'iyal śirik'. [q]
36 Hoo, vəx düzinəz nex: bütüm me əşurxo görə cazina zap'k'alo me nəsil bakale.

Yerusalimi axır

(Luk'. 13:34-35)

37 Ay Yerusalim, Yerusalim! Xavareçalxo besp'ala saal kiya yaq'abakit'oğo jĕlayinşala şəhər! Q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbalt'ullarik' Zuval sa hema kərəm vi amdarxo Bez hərrəmine girbsun çurezśi, vən isə tenan çureśi! 38 Mone, "ef k'oj vərəne mande." [r] 39 Zu vəx nexzu:

"Q'ončuğoy s'iyen Eğalo
bəxt'əvəre!"

uk'ala vədinəl śirik' Za tenan ak'al». [s]

24

Dünyəni axıri ĭšalayinşaksuni nišanxo

(Mrk'. 13:1-23; Luk'. 21:5-24)

1 İsus xramaxun məəlne c'eğat'an İz şagirdxon xrami binoğo Şot'o ak'est'eynak' İz t'ŏğŏlt'un hari.
2 İsusen şot'oğo pine: «Mot'oğo bitova ananksa? Vəx düzinəz nex: mot'oğoy jĕ jĕne loxol tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».
3 İsus Zeytun buruğo tək arśi vədine İz şagirdxo İz t'ŏğŏl hari xavart'un haq'i: «Yax upa, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Vi qaybaksuna q'a dünyəni

[p] **23:33** Mat'. 3:7; 12:34; Luk'. 3:7
[q] **23:35** Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21
[r] **23:38** Yer. 12:7; 22:5; 26:6
[s] **23:39** Ĭvel măğ. 118:26

axıra yan mani nišanxon avabakalyan?» [4] İsusen şot'oğo pine: «Eht'iyətlü bakanan, vəx şuk'k'alen maq'an ferett'i. [5] Bez s'iyen gele amdar hari "Xrist'os zuzu" pi gelet'u feret't'alt'un. [6] Vən ĭša ganxo q'a əxil ganxo tağala davoğoy xavarxo ibakalnan. Ama ma q'ĭbanan. Hametərəl bakalane, ama mo hələ dünyəni axır tene. [7] Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluği loxol ĕqeğale. Gele ganxo busaluğ saal oçal galbsun bakale. [8] Morox bito əyelbaksuni q'ač' zapsuni burqesune.

[9] T'e vədə vəx əzyət tadi besp'alt'un. Bez s'iya görə bütüm azuk'xon vəx nifrətbalt'un. [t] [10] T'e vədə gele amdarxon vĕluğaxun ço taradalt'un, sun-suna kiyel tadalt'un, nifrətbalt'un. [11] Gele əfçi xavareçalxo meydane c'eri gelet'u feret't'alt'un. [12] K'anunsuzluğ gele baksuna görə gelet'ay çuresun çaxeğale. [13] Axıral śirik' portp'alo isə çark'eğale. [u] [14] Ama me əşurxoxun bĕš Göye padçağluği barada Mŭq Xavara bütüm oçali çoyel karoozbalt'un ki, şot'o bütüm azuk'xon ibakat'un. Hat'e vədəl hər şeye axır eğale.

[15] Metərluğen, Daniel xavareçali pi vərənluğ eçala irit'p'un şeye [v] Ĭvel gala laxesuna vən ak'ala vədine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amişakeq'an - [16] t'e vədə İudeyana bakalxo buruxmoğoq'at'un t'it'eri. [w] [17] K'ojin bel bakalorox [x] şeymoğo k'oyaxun exst'eynak' oq'a maq'an śiri.

[18] Q'oruğa bakalt'oğon içoğoy xələtə exst'eynak' qoş maq'at'un qaybaki. [y] [19] T'e ğimxo bĭhi çupuğoy q'a döş tadala çupuğoy vay hala! [20] Afırıpanan ki, ef t'ist'un ĭĵena nəəl Şamat' ğine [z] nu bakane. [21] T'e vədə t'etər dəhşətlü koruğ-əzyət bakale ki, dünyəni burqesunaxun həysət'inəl śirik' metəro tene bake, bakalal tene. [a] [22] Əgər t'e ğimxo nu gödəybakiniy, sal sa amdar dirist' tene mandoy. Ama c'ək'eśit'oğo görə t'e ğimxo gödəybakale.

[23] T'e vədə vəx uk'ayt'un: "Bĕğa, Xrist'os memiyane" nəəl ki,

---

[t] **24:9** Mat'. 10:22

[u] **24:13** Mat'. 10:22

[v] **24:15** *Vərənluğ eçala irit'p'un şey* - məənə: "ams'iluğ eçala şey"; əbraniğon irit'p'un şeya əfçi buxačuxxo saal içoğoy suratxo bul k'os'bsunat'un pe. Xavareçal Danielen metər Ant'iox Ep'ifanen Zevseynak' biq'i bul k'os'bala gane s'iyane pe. T'e bul k'os'bala ganen "ams'iluğe" eçere, Buxačuğo q'ulluğbsun botbakene.

[w] **24:15-16** Dan. 9:27; 11:31; 12:11

[x] **24:17** *K'ojin bel* - İsraila k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iya çölin tərəfi k'as'k'alent'un laśe.

[y] **24:17-18** Luk'. 17:31

[z] **24:20** *Şamat' ğine* - k'anuna görə Şamat' ğine əbraniğo əxil yaq' taysun batenekoy.

[a] **24:21** Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14

"T'et'iyane", ma vĕbakanan. [b]
[24] Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo saal əfçi
xavareçalxo əmələ eğalt'un. Şot'oğon
kala nišanxo saal möcüzoox
ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un, lap
c'ək'eśit'oğoval əfçiduğat'un.
[25] Bĕğanan, Zu vəx saturbĕš pizu.
[26] Metərluğen, əgər uk'ayt'un: "Bĕğa,
Şo çölöne" - ma takinan, nəəl: "Bĕğa,
Şo bonin otağxone", ma vĕbakanan.
[27] S'əq'en bĕğ c'eğala tərəfəxun burqi
bĕğ batk'ala tərəfəl śirik' dirist' göyə
hetər cöyebsasa, Amdari Ğare
eysunal t'etər bakale. [c] [28] Leş maya
bakayin, q'uzğunxo t'et'iya
gireğalt'un. [d]

Amdari Ğare eysun

(Mrk'. 13:24-31; Luk'. 21:25-33)

[29] Ama t'e ğimxoy koruğ-əzyətəxun
hat'e saad oşa
Bĕğ biq'eğale,
Xaşen işiğ tene sakal,
Muč'uliyox göynuxun baralt'un,
Göynül bakala p'lanet'xo jĭk'eğale.
[30] T'e vədə Amdari Ğare möcüzəlü
nišan göynul ak'eğale. Oçali çoyin
bütüm tayfoğon Amdari Ğare İz kala
zoren q'a tamtarağen göye asoyxoy
loxol eysuna ak'i, şivanbalt'un. [e]
[31] Şot'in İz angelxo yaq'abale, oçali
çoye belxun göye axıral śirik', dünyəni
bip' t'ŏŏxun, şeyp'uri alloy səsen İz
c'ək'p'it'oğo topbale.
[32] İncilnə xod vəynak' sa nišanq'an
baki: şot'ay taymux göyünbaki
xazallayinşakat'an avanan baksa ki,
yəy ene ĭšane. [33] Haketərəl vən,
bütüm me şeyurxo ak'at'an
avabakanan: Şo ĭšane, lap çomoy
jomost'ane. [34] Vəx düzinəz nex: me
nəsilen iz ömürə axıra
p'ap'esp'alt'uxun bĕš morox bito bex
p'ap'ale. [35] Oçal q'a göy c'ovaki tağale,
ama Bez əyitmux sal sa vədə tene
c'ovaki tağal.

Şuk'k'ali nu avabakala ği q'a saad

(Luk'. 12:39-48; 17:26-35)

[36] Ama t'e ğina q'a saada şuk'k'alen
tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren
- tək Bavane ava. [f] [37] Noye ğimxost'a
hetər bakenesa, Amdari Ğare eğala
ğimxost'al hat'etər bakale. [g] [38] T'e
ğimxost'a, selaxun bĕš baki ğimxost'a,
Noye gəminə baśi ğinal śirik'
amdarxon kəyi-ŭt'ŭnğsay, lašk'oyt'un
baksay, işq'arat'un taysay. [39] Selen
hari bitova taşamin şot'oğoy
hik'k'alaxun xavar buteney. Amdari
Ğare qaybakala ğimxost'al hametər
bakale. [h] [40] T'e vədə q'oruğa bakala
p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo
isə mandale. [41] Jomok'oya dən
berxala p'ə çuğoxun sunt'u ext'alt'un,

[b] **24:23** Luk'. 17:21,23
[c] **24:26-27** Luk'. 17:23-24
[d] **24:28** İov. 39:30; Luk'. 17:37
[e] **24:30** Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7
[f] **24:36** Mrk'. 13:32
[g] **24:37** Burq. 6:5-8
[h] **24:39** Burq. 7:6-24

t'e soğo isə mandale.
42 Şot'aynak'al muğur mandanan.
Axır ef Q'ončuğoy eğala ğina tenan
ava. [i] 43 Avabakanan ki, əgər k'ojin
q'ončuğon oğrin mani saadast'a
eysuna avabakiniy, muğur mandi
şot'o iz k'oya baysa tene bark'oy.
44 Mot'aynak'al vănal həzir bakanan:
Amdari Ğar văn nu yaq'bĕğala
saadast'a eğale. [j]
45 Ağan iz bütüm nökərxoy loxol
kalaluğbal təyinbi, şot'oğo iz vədine
ukun tadala içu sadik' saal haq'ullu
nökərəllarik' bakanan. 46 He
bəxt'əvərə t'e k'ul ki, iz ağa k'oya
qaybakat'an şot'o əşlin bele aksa!
47 Văx düzinəz nex, ağan me k'ula iz
bütüm var-dövləti loxol kalaluğa
tapşurbale. 48 Ama t'e pis k'ulen iz
ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, 49 iz
yoldaşxo t'ap'sa burqayin, için isə
kəyi-ŭği finağoyluğbayin, 50 t'e k'ule
ağa şot'ay nu yaq'bĕğala ğine saal iz
nu avabakala saadast'a hari, 51 şot'o
bĭhi caza tadi şot'oxun
p'ăçolat'oğoxun rəft'ərbala k'inək'
rəft'ərbale. T'e k'ulen ŏnŏpi iz uluxxo
ğırıc'est'ale.

25

Vis' xuyəri barada məsələ

1 Şot'aynak' ki, t'e vədə Göye
padçağluğ çirağxo ext'i bəye bĕš
c'eğala vis' xuyərə oşq'ardale. [k]
2 Şot'oğoxun qo xuyər haq'ullu, qo
xuyər isə haq'ılsuzey.
3 Haq'ılsuzt'oğon içoğoxun çirağxo
ext'et'uniy, ama c'əyin tet'un ext'ey.
4 Haq'ullut'oğon isə çirağxoxun sagala
q'avurxoy boş c'əyinəl ext'et'uniy.
5 Ama bəy c'əyibaksuna görə
xuyərmoğon k'uzpi nep'axt'unsa.
6 Üşeni yarinest'a sa haraye c'eysa:
"Bəy enesa, şot'ay bĕš c'ekinan!" 7 Me
vədə xuyərmux bütüm muğurbaki
içoğoy çirağxo düzt'unbsa ki, şorox
yönbəri bok'ane. 8 Haq'ılsuz
xuyərmoğon haq'ullut'oğo next'un:
"Ef c'əyinəxun yaxal tadanan,
şot'aynak' ki, beş çirağxo anešt'a".
9 Haq'ullu xuyərmoğon isə coğabt'un
tast'a: "C'əyin ham văynak', hamal
yaynak' tene p'oyeğal. Şaat'o şone
taśi dükənexun haq'anan". 10 Şorox
c'əyin haq'sa tağala vədine bəy enesa.
Həzir bakalxo şot'oxun sagala lašk'oyi
mərəkəyə bat'unsa, çomoval ğaçesa.
11 Oşa t'ĭyămi xuyərmux hari "Ağa!
Ağa! Çomo yaynak' qaypa!" next'un.
12 Şot'in isə coğabe tast'a: "Zu văx sal
çaltezxsa". [l] 13 Metərluğen, muğur
mandanan. Şot'aynak' ki, văn nə ğina,
nəəl saada tenan ava. [m]

---

[i] **24:42** Mrk'. 13:35
[j] **24:43-44** Luk'. 12:39-40; Qay. əyit 3:3; 16:15
[k] **25:1** Luk'. 12:35
[l] **25:11-12** Luk'. 13:25
[m] **25:13** Mrk'. 13:33

Amanat təngin barada məsələ

(Luk'. 19:11-27)

14 Göye padçağluğ q'erəz ölköğo
tarapsa tağala sa amdarane oşq'ar.
Şot'in iz k'ulurxo k'alpi iz var-dövlətə
şot'oğo amanatebsa. 15 Şot'in hər
sunt'u iz bacarağa görə - sunt'u qo,
sunt'u p'ă, sunt'uval sa t'alant'
təngəne tast'a. İç isə yaq'ane bafst'a.
n 16 Qo t'alant' haq'it'in hat'e saad taśi
tənginə faizen bank'a laxi, saal qo
t'alant' q'azayinşebsa. 17 P'ă t'alant'
haq'it'inal hametərbi saal p'ă t'alant'
q'azayinşebsa. 18 Sa t'alant' haq'it'in
isə taśi kašp'i iz ağay tənginə oçali
oq'a c'ap'ebsa.
19 Gele vaxt'axun oşa t'e k'ulurxoy
ağa qaybaki şot'oğoxun haq'q'esabe
çuresa. 20 Qo t'alant' haq'it'in qo
t'alant'al avuzin eçeri nexe: "Ağa, hun
za qo t'alant'en amanatbi. Mone, zu
sa qo t'alant'al q'azayinşezbi". 21 Ağan
şot'o nexe: "Əfərin, şaat' hamal za
sadik' k'ul! Hun xuri əşurxost'a za
sadik'en baki, va samalal kala əşurxo
tapşurboz. Eki bez q'onaxluğa
gərbaka!"
22 P'ă t'alant' haq'it'inal hari nexe:
"Ağa, za p'ă t'alant'en amanatbi.
Mone, zu sa p'ă t'alant'al
q'azayinşezbi". 23 Ağan şot'o nexe:
"Əfərin, şaat' hamal za sadik' k'ul!
Hun xuri əşurxost'a za sadik'en baki,
va samalal kala əşurxo tapşurboz. Eki
bez q'onaxluğa gərbaka!"
24 Sa t'alant' haq'it'inal hari nexe:
"Ağa, vi sərt sa amdar baksuna
avazuy. Nu bit'i ganuxun exenbsa, nu
śarpi ganuxun girenbsa. 25 Şot'o görə
q'ĭzbi, taśi vi sa t'alant'a oçali oq'a
c'ap'ezbi. Bürüşa, vi tənginə qoş
ext'a!" 26 Ağan şot'o coğabe tast'a:
"Pis hamal tənbəl k'ul! Bez nu bit'i
ganuxun exbsuna saal nu śarpi
ganuxun girbsuna hun avanuy.
27 Şot'o görə hun bez tənginə gərəy
faizen bank'a laxinuy ki, zu
qaybakat'an şot'o faizen qoş ext'az.
28 İsə iz kiye bakala t'alant'a
kot'oxun ext'anan içust'a vis' t'alant'
bakalt'u tadanan! 29 Şot'aynak' ki, şi
bune, şot'o samalal gele tadeğale,
şoval bolluği boş bakale; şi tenosa, iz
kiye bakaloval şot'oxun haq'eğale. o
30 Başarağsuz k'ula isə bayinq'luğ çölö
bosanan. T'et'iya ŏnŏpsun saal ulux
ğırıc'est'un bakale". p

Axırınci ğı

31 Amdari Ğar bütüm İz angelxoxun
sagala tamtarağen eğala vədine Şo İz
taxt'e loxol arśale. q 32 T'e vədə bütüm
millətxo Şot'ay bĕš topbalt'un. Şot'in
eğelxo keçiğoxun cöybala sa çoban
k'inək' amdarxo sun-sunaxun cöybale.
33 Eğelxo İz yön tərəf, keçiğo isə tərs
tərəf efale.

---

n **25:14-15** Mrk'. 13:34

o **25:29** Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18

p **25:30** Mat'. 8:12; 22:13; Luk'. 13:28

q **25:31** Mat'. 16:27; 19:28

[34] T'e vədə Padçağen yön tərəfint'oğo uk'ale: "Ekinan miya, ay Bez Bavan xeyir-bərəkət tadiyorox! Dünyə yaranmişaki ğinaxun mağay vəynak' təyinbakit'ay q'ončux bakanan. [35] Şot'aynak' ki, Zu busazuy - vənal Za ukunnan tadi, xenezazuy - vənal Za xenan tadi, q'əribzuy - vən Za q'abulnanbi, [36] çuplağzuy - Za lapesnandi, azarizuy - Bez q'ayğinenan mandi, zindanazuy - Bez t'öğölnan hari". [37] T'e vədə düzgünt'oğon Şot'o coğab tadalt'un: "Ay Q'ončux, yan hevaxt'yan Va busa ak'i - ukun tadi, xeneza ak'i - xe tadi? [38] Hevaxt'yan Va q'ərib ak'i - q'abulbi, çuplağ ak'i - lapest'i? [39] Hevaxt'yan Va azari ak'i, zindana ak'i - Vi t'öğöl hari?" [40] Padçağenal şot'oğo coğab tadale: "Vəx nexzu: vən me Bez ən mis'ik' viçimoğoxun sunt'aynak' bit'u Zaynak'nanbe".

[41] Oşa İz tərs tərəfint'oğo uk'ale: "Ay ləənət bakiyorox, əxil bakanan Zaxun! İbliseynak' q'a iz angelxoynak' təyinbaki həmişəluğ aruğo takinan! [42] Şot'aynak' ki, Zu busazuy - vənal Za ukun tenan tadi, xenezazuy - vənal Za xe tenan tadi, [43] Zu q'əribzuy - vənal Za q'abul tenanbi, çuplağzuy - vənal Za lapestenandi, azarizuy, zindanazuy - vənal Bez q'ayğine tenan mandi". [44] T'e vədə şot'oğonal uk'alt'un: "Ay Q'ončux, yan Va hevaxt'yan busa, xeneza, q'ərib, azari, zindana ak'i ki, Va köməy teyanbi?" [45] Şot'inal coğab tadale: "Vəx düzinəz nex: vən me mis'ik't'oğoy sunt'aynak' nu bit'u Zaynak'al tenanbe". [46] Morox həmişəluğ koruğa, düzgünorox isə həmişəluğ yəşəyinşə tağalt'un». [r]

26

İsusa bespseynak' əyitə sabsun

(Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53)

[1] İsusen İz exlətə çark'it'uxun oşa İz şagirdxo pine: [2] «P'ə ği oşa C'ovaksuni axsibay [s] baksuna avanan. Amdari Ğara kiyel tadi xaçe loxol t'əq't'alt'un».

[3] Hame vədə samci bəyinšxo saal İsrail azuk'i ağsaq'q'alxo K'ayafa s'ila samci bəyinšxoy kalat'ay məəline gireśi [4] İsusa c'əp'k'in biq'i bespseynak' əyitə sat'unbi. [5] Ama şot'oğon next'uniy: «Mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdarxoy arane gərgürçiluğe baft'o».

Bet'anyana sa çuğon İsusa lə̆əmest'a

(Mrk'. 14:3-9; İoan. 12:1-8)

[6] İsus Bet'anyana cuzamaxun

---

[r] **25:46** Dan. 12:2

[s] **26:2** *C'ovaksuni axsibay* - Me axsibayen Buxačuğoy İz azuk'a Misirə k'ul baksunaxun çark'est'unane ak'est'a. Me hadisoğost'a əbraniğon içoğoy çomxoy loxol lə̆əmdi q'urbani p'iya görə Buxačux şot'oğoy k'ojurxoy t'öğölxune c'ovaki. Bəğa: C'eys. 12:1-27

q'olaybaki Simoni k'oya bakat'an
7 šum ukala vədine Şot'ay t'ŏğŏl sa
çuuxe hari, çuğoy kiyel iz boş gele
toyexlu şaat' adeğala c'əyin bakala
alabast'er ǰĕnaxun düzbaki q'ave buy.
Çuğon c'əyinə Şot'ay bele lapi. [t]
8 Şagirdxon mot'o ak'at'an
əcuğləyinşəki pit'un: «C'əyinə metər
xərdəngbsun het'uva lazım? 9 Axır me
c'əyinə toyex toydi tənginə kəsibxo
tadese bakoy». 10 İsusen şot'oğoy
nairəziluğa ak'i pine: «Het'aynak'nan
çuğo incitmişbsa? Me çuğon Zaynak'
şaat' sa əşe biq'i! 11 Kəsibxo həmişə ef
t'ŏğŏl bakalt'un, Zu isə həmişə ef
t'ŏğŏl tez bakal. [u] 12 Çuğon me
c'əyinen Bez bədənə oçalaxbsunane
həzirbi. 13 Vŏx düzinəz nex: dünyəni
mani gala Mŭq Xavar karooz
bakalesa, me çuğo eyex badi iz biq'i
əşlin barada exlətp'alt'un».

İuday İsusa kiyel tast'una təklifbsun

(Mrk'. 14:10-11; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30)

14 T'e vədə p'as's'e şagirdaxun İuda
İsk'ariot' s'ila soğo samci bĕyinšxoy
t'ŏğŏl taśi pine: 15 «Şot'o ef kiyel
tadayiz za k'ənan tado?» Şot'oğon
İudaynak' otuz gümüş təngət'un
bŏq'ălpi. 16 T'e vədinəxun İudan İsusa
kiyel tast'eynak' fürsət qăvesane
burqi.

İsusi axırınci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(Mrk'. 14:12-26; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25)

17 Ăyinsuz Šume axsibayi [v] samci
ğine şagirdxo İsusi t'ŏğŏl hari pit'un:
«Vaynak' C'ovaksuni axsibayi
ukuneynak' yan maya həzirluğ
bĕğen?» 18 Şot'in coğabe tadi:
«Şəhəre baśi flankəsi t'ŏğŏl taśi şot'o
upanan: "Məəlimen nexe: "Bez vaxt'
ǐšalayinşe baki, Bez şagirdxoxun
sagala C'ovaksuni axsibaya vi k'oya
c'ovakest'oz"». 19 Şagirdxon İsusi
əmirə bex p'ap'esp'i C'ovaksuni
axsibayi q'uzina həzirt'unbi.
20 Biyəsin İsus İz p'as's'e şagirdaxun
sagala sulfin bel areśi. 21 Şot'oğon
ukun ukat'an İsusen pine: «Vŏx
düzinəz nex: vŏxun sunt'in Za
xəyanətbale». 22 Şot'oğo kala dərdene
haq'i, oşal sunay bač'anexun Şot'oxun
xavar haq'sat'un burqi: «Ay Q'ončux,
zu tezu ki?» 23 Şot'in isə şot'oğo pine:
«Zaxun sagala iz kula q'ava
boxodalt'in Za xəyanətbale. [w]
24 Amdari Ğar İz barada śameśi
k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari
hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e
amdar sal nanaxun nu bakiniy

---

[t] **26:6-7** Luk'. 7:37-38
[u] **26:11** K'an. 15:11

[v] **26:17** *Ăyinsuz šume axsibay* - Me axsibaya vŭğ ğit'un s'ovakest'e, oşa C'ovaksuni axsibayat'un gərbe. Me axsibayast'a amdarxon ăyinla šum tet'un uke, k'oyal ăyin tet'un efe.
[w] **26:23** Ǐvel măğ. 41:9

şaat'ey». 25 T'e vədə xəyanətbala
İudan Şot'oxun xavare haq'i:
«Məəlim, zu tezu ki?» İsusen şot'o
coğabe tadi: «Kot'o huncən pi!»
26 Şot'oğon ukat'an İsusen šuma
ext'i şükürbala afırına pi, oşa şot'o
cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anan,
ukanan! Mo Bez bədəne». 27 Oşa sa
cam ext'i şükürbala afırına pi, şot'o
şagirdxo tadi pine: 28 «Me camaxun
bitot'in ŭğănan, mo Bez p'ine,
amdarxoy günaxxo
bağışlayinşakseynak' gelet'ay dərden
barala p'ine. [x] 29 Zu vəx nexzu: Bez
Bavay padçağluğa təzədən vəxun
sagala fi ŭğălə ğinal śirik' fi tez ŭğăl».
30 Şot'oğon Buxačuğo alxışp'ala
măğă măğpit'uxun oşa c'eri Zeytun
buruğot'un taśi.

P'et'eri danmişaksuna İsusi saturbĕš avabakest'un

(Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38)

31 T'e vədə İsusen İz şagirdxo pine:
«Me üşe vən bitot'in zaxun ço
taradalnan, hetər ki Ĭvel Śame boş
śameśene:

"Çobana duğoz,
Sürün eğelxo pərən-pərən bakale".
[y]

32 Ama Zu bĕyinbakit'uxun oşa vən Za
Galileyina ak'alnan». [z] 33 P'et'eren isə
Şot'o pine: «Lap bitot'inal Vaxun ço
taradayin, zu sal sa vədə Vaxun ço tez
taradal». 34 İsusen şot'o pine: «Va
düzinəz nex: hame üşe dadalen
elk'alt'uxun bĕš hun xib kərəm Zaxun
danmişakalnu». 35 P'et'eren pine:
«Əgər Vaxun sagala lap bisunal lazım
bakayin, Vaxun tez danmişakal».
T'ĭyəmi şagirdxonal hametərt'un pi.

İsusi Get'semani ganu afırıpsun

(Mrk'. 14:32-42; Luk'. 22:39-46)

36 Oşa İsus İz şagirdxoxun sagala
Get'semani s'ila sa gala hari şot'oğo
pine: «Vən memiya arśanan, Zu isə
samal əxilbaki afırık'oz». 37 Şot'in
P'et'era q'a Zavday p'ə ğara İçuxune
taşeri. İsusa kala dərden q'a
narahatçiluğene haq'i. 38 T'e vədə
şot'oğo metəre pi: «Za kala dərdene
haq'e. Memiya bakanan, Zaxun sagala
muğur mandanan».
39 İsus samal bĕš taśi çooq'a biti
afırıpsane burqi: «Ay Bez Bava, əgər
mümkünesa, me cama [a] Zaxun əxilba.
Ama Zu çureğala k'inək' maq'an baki,
Vi çureğala k'inək'q'an baki». 40 İsus
şagirdxoy t'ŏğŏl qaybaki anek'i ki,
şorox nep'axt'un. Şot'in P'et'era pine:
«Zaxun sagala saycə saadal muğur
mandes tenan baki? 41 Muğur mandi
afırıpanan ki, sinəyinşbaksunast'a
portp'es bakanan. Uruf zorbane,
bədən isə zorsuze». 42 İsusen

---

[x] **26:28** C'eys. 24:8; Yer. 31:31-34
[y] **26:31** Zək. 13:7
[z] **26:32** Mat'. 28:16

[a] **22:39** *cam* - İsusi xaçe loxol bisuni nišan

p'urumal, p'ămci kərəm ăxilbaki afırıpsane burqi: «Ay Bava, əgər Zaxun me cama ăxilbsun mümkün tenesa, Zuval şot'o ŭğiz buq'onsa, barta Vi çureğalo bakeq'an».
43 İsusen qaybakat'an anek'i ki, şorox p'urum nep'axt'un: şot'oğoy pulmux q'ic'esay. 44 Şot'oğo barti təzədən ăxilebaki, p'urum hat'e əyitmoğon xibimci kərəm afırınepi.
45 Oşa İsus şagirdxoy t'ŏğŏl qaybaki şot'oğo pine: «Hələl bask'i dincəyinşnanbaksa? Vaxt' p'ap'ene: mone, Amdari Ğara günaxkərxoy kiyelt'un tast'a. 46 Hayzanan tağen! Běğanan, Za xəyanətbalo ĭšane».

İsusi biq'esun

(Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12)

47 İsusen hələ əyiteney, p'as's'e şagirdxoy soğo bakala İuda hare. Şot'ay t'ŏğŏl samci bĕyinšxon saal azuk'i ağsaq'q'alxon yaq'abi xançalla saal maqla kala sa dəst'ə amdare buy.
48 İsusa xəyanətbala İudan şot'oğo saturbĕš peney: «Şu muçk'ayiz, İsus Şone, Şot'o biq'anan». 49 Şo İsusa ĭšalayinşaki «Xeyirq'an baki, Məəlim!» pi, Şot'o muçepi. 50 İsusen şot'o pine: «Hakot'aynak'en harey, ay dost'?» Hat'e vədə İsusa bit'unq'i.
51 İsusi şagirdxoy sunt'in cəld iz xançala c'evk'i samci bĕyinši k'ule ŭmŏğo duği çuneki. 52 İsusen şot'o pine: «Vi xançala iz gala laxa, şot'aynak' ki, iz kiyel q'ılınc ext'alo q'ılıncaxunal biyale. 53 Yoxsa t'etəren fikirbsa ki, Bez Bavaxun köməy çureśes tez bako? Şot'in hat'e saad Zaynak' p'as's'e q'oşunaxun gele angelxone yaq'abo! 54 Ama metər bakayin, Ĭvel Śamurxo hetərq'an bex p'ap'i? Axır morox bito bakine buq'on!»
55 T'e vədə İsusen amdarxo pine: «Zu amdarfŭq'k'alzu ki, Za xançalen q'a maqennan biq'sa hare? Hər ği xrama arśi zomezbsay, vən isə Za bitenanq'i. [b] 56 Ama morox bito xavareçalxoy śamurxo bex p'ap'seynak'e baki».
T'e vədə şagirdxon bitot'in İsusa bosi t'it'unt'eri.

İsus Kala Şurin bĕš

(Mrk'. 14:53-65; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24)

57 İsusa biq'i amdarxon Şot'o samci bĕyinšxoy kalo K'ayafay t'ŏğŏlt'un eçeri. K'anun zombalxo q'a ağsaq'q'alxo saturbĕš t'et'iya topbaket'uniy. 58 P'et'er isə bĕyinšxoy kalat'ay məəlinəl śirik' İsusi bač'anexun taneśi, me əşlin axıra ak'seynak' bona baśi q'aroolçiğoxun sagala areśi.
59 Samci bĕyinšxon saal Kala Şurin amdarxon bitot'in İsusa bespsuni q'ərar c'evkseynak' Şot'ay əleyinə əfçi şahidluğt'un qəvesay. 60 Gele əfçi şahidxone hari əyitp'i, ama tet'un

[b] **26:55** Luk'. 19:47; 21:37

bacarbi. Axırda p'ə şahid hari [61] pit'un: «Me amdaren pene: "Zu xrama śarpi xib ğinen biq'es basko"». [c]
[62] Běyinšxoy kalat'in turel hayzeri İsusa pine: «Vi sal coğab butene? Şot'oğon Vi barada mo he əyitmuxa next'un?» [63] Ama İsus şip' çurpeney. Běyinšxoy kalat'in isə Şot'o pine: «Va Dirist' bakala Buxačuğo elasez tadest'a, yax upa, Buxačuğoy Ğar Xrist'os Hunnu?» [64] İsusenal şot'o pine: «Hun pi k'inək'e. Lap mot'oxun avuzt'uval vəx nexzu: Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una saal göye asoyxoy loxol eysunal ak'alnan». [d] [65] T'e vədə běyinšxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığbi [e] pine: «Kot'in Buxačuğoy əleyinəne əyitp'i! Ene şahidxo k'ə eht'iyəcəbu? Həysə kot'ay Buxačuğoy əleyinə əyitpsuna inanbaki! [66] P'oy mot'o k'ənan nex?» Şot'oğon coğab tadi pit'un: «Ko bisuna layiğe». [f]
[67] Oşa İsusi çoyel çupsa yumburuğ duğsat'un burqi. Bəzit'oğonal Şot'o sillə duğsun [68] next'uniy: «Ay Xrist'os, xavareçalluğba běyn, Va duğalo şuva?» [g]

[c] **26:60-61** İoan. 2:19
[d] **26:64** Dan. 7:13
[e] **26:65** *paltara zığbi* - Buxačuğoy tərsinə bakala əyitmoğo ibakala amdaren dərde nišan k'inək' iz paltara zığebsay.
[f] **26:65-66** Lev. 24:16
[g] **26:67-68** İsa. 50:6

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(Mrk'. 14:66-72; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18,25-27)

[69] P'et'er isə c'öş, məəlne arśeney. Sa çuux nökər şot'o ĭšalayinşaki pine: «Hunal Galileyalu İsusaxun sagalanuy». [70] Ama P'et'eren bitot'ay t'öğöl elasbsun danmişaki pine: «Tez ava, hun k'ən əyite». [71] Oşa P'et'er darvazinaç tağat'an q'erəz sa çuux nökəren şot'o ak'i t'et'iya bakalt'oğo pine: «Me amdar Nazaret'lu İsusaxun sagalaney». [72] P'et'er p'urumal elasbsun danmişaki pine: «Zu ke amdara tez çalxsa». [73] Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon hari P'et'era pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, vi əyitpsunaxun q'amişakes baneksa». [74] P'et'eren isə p'urum elasp'i pine: «Ke amdara tez çalxsa». Hame vədə dadalen elepi.
[75] P'et'eren İsusi «dadalen elk'alt'uxun běš hun xib kərəm Zaxun danmişakalnu" pi əyitə iz eyexe badi. Şot'in t'et'iin c'eri hönkür-hönkür ŏnŏnepi.

27

İsusa P'ilat'i t'öğöl eşt'un

(Mrk'. 15:1; Luk'. 23:1-2; İoan. 18:28; Ap'ost'. 1:18-19)

[1] Kəybakat'an bütüm samci běyinšxo q'a azuk'i ağsaq'q'alxo sagala girt'unśi ki, İsusa bespsuni q'ərar c'evk'at'un.

[2] İsusi kulmoğo ğaçp'i başçi P'ilat'i
t'öğöl taşeri şot'ay kiyelt'un tadi.

İuday içu suruk'bsun

[3] İsusa xəyanətbala İudan isə Şot'ay
besp'aksuni q'ərari barada ibakat'an
pěšmane baki. Şot'in iz haq'i otuz
gümüş tənginə samci běyinšxo q'a
ağsaq'q'alxo qaydi qoşe tadi. [4] Şot'in
pine: «Zu taxsırsuz amdara kiyel
tast'unen günaxezbe». Şot'oğon isə
coğabt'un tadi: «Mot'oxun yax hik'ə?
Ko vi əşe». [5] İudan gümüş təngöğo
xrami boş bosi t'et'iin c'ere, taśi içu
suruk'ebi.

[6] Samci běyinšxon gümüş təngöğo
ext'i pit'un: «Me təngöx p'iye toyen
baksuna görə, mot'oğo xrami xəzininə
laxsuna icaza tene bu». [7] Şot'oğon
içoğoy arane maslaatbi t'e tənginen
gəlmoğo oçalaxbseynak' q'əlik'
düzbali q'oruğa hat'unq'i. [8] Mot'o
görəl t'e q'oruğa ğeyin ğinal śirik'
«P'iye Q'oruğ»t'un nex. [9] Metərluğen,
Yeremiya xavareçalen pi me əyit bex
p'anep'i:

> «T'e Amdara görə israilluğon
> əyitp'i toya - otuz gümüş
> tənginə ext'undi, [10] Q'ončuğon
> za bürmişi k'inək'əl q'əlik'
> düzbali q'oruğa haq'seynak't'un
> tadi». [h]

[h] **27:9-10** Zək. 11:12-13; Yer. 19:1-13; 32:6-9

İsus rimlu başçi P'ilat'i běš

(Mrk'. 15:2-15; Luk'. 23:3-5,13-25; İoan. 18:29-19:16)

[11] İsus başçin běš çurpeney.
Başçinen Şot'oxun xavare haq'i:
«İudeyluğoy padçağ hunnu?» İsusen
coğabe tadi: «Hunen metər nex».
[12] Ama samci běyinšxon q'a
ağsaq'q'alxon Şot'o taxsırkər
c'evk'at'an İsusen şot'oğo sal sa coğab
tene tadi. [13] T'e vədə P'ilat'en Şot'o
pine: «Vi əleyinə bakala meq'ədər
əyitmoğo ten ibaksa ki?» [14] Ama
İsusen şot'o sal sa əyitenal coğab
tene tadi. Başçi mot'o gele məət't'əle
mandi.

[15] Hər C'ovaksuni axsibayast'a
başçinen amdarxoy çureğala sa
biq'eśit'u tərbsun ədətey. [16] T'e
ğimxost'a Barabba s'ila çalxeśi sa
biq'eśiyonoy. [17] Metərluğen, amdarxo
sagala gireśi vədine P'ilat'en
şot'oğoxun xavare haq'i: «Zu vəynak'
şu tərbsunanan çuresa? Barabba,
yoxsa Xrist'os uk'ala İsusa?»
[18] P'ilat'en avaney ki, şot'oğon içoğoy
paxılluğaxunt'un İsusa kiyel tadey.

[19] P'ilat' iz divanbsuni taxt'a arśi
vədine iz çuğon «t'e düzgün
Amdaraxun vi əş maq'an baki,
şot'aynak' ki, ğe Şot'oxun nep' aksuna
görə gele koruğxoz zap'e» pi içeynak'
xavare yaq'abi.

[20] Ama samci běyinšxon q'a
ağsaq'q'alxon amdarxo galt'unst'ay ki,
Barabbay tərbaksuna, İsusi isə bisuna

çureğat'un. [21] Başçinen amdarxoxun xavare haq'i: «Me p'rannaxun mat'u Zu vəynak' tərbsunanan çuresa?» Şot'oğonal «Barabbina» pit'un. [22] P'ilat'en «P'oy Xrist'os uk'ala İsusa k'ə baz?» pi xavare haq'i. Şot'oğon bitot'in coğabt'un tadi: «Xaçe loxolq'an t'əq't'eśi!» [23] Başçinen saal xavare haq'i: «Axır Kot'in k'ə pisluğabe?» Şot'oğon isə «Xaçe loxolq'an t'əq't'eśi!» uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

[24] P'ilat'en iz kiyexun hik'k'al nu ayesuna, tərsinə, amdarxoy samalal əcuğon biq'suna ak'i, xe ext'i amdarxoy běš iz kula os'k'i metəre pi: «Zu me Amdari p'i barst'unast'a taxsırkər tezu, barta ef ozaneq'an mandi». [i] [25] Amdarxon bitot'in coğabt'un tadi: «Kot'ay p'i beş q'a beş əyloğoy ozaneq'an baki!» [26] T'e vədə P'ilat'en şot'oğoynak' Barabba tərebi. İsusa isə əleśi tataren tatarlayinşest'it'uxun oşa xaçe loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyele tadi.

Əsk'ərxoy İsusa təhk'irbsun

(Mrk'. 15:16-20; İoan. 19:2-3)

[27] Oşa başçin əsk'ərxon İsusa başçin məlinet'un taşeri. Bütüm dəst'inə Şot'ay belt'un topbi. [28] Şot'o çup'lağbi č'oč'a irəngen xələtt'un lapest'i. [29] Śaśaxun sa tac əldi Şot'ay bel lat'unxi, yön kiyelal sa gěšt'un tadi. Şot'ay běš çökt'i «İudeyluğoy Padçağ dirist'q'an baki!» pi Şot'o lağat'un haq'say. [30] Şot'ay çoyel çut'unney, gěša ext'i İz bel dut'unğsay. [31] Şot'o lağa haq'it'uxun oşa xələtə İz loxolxun c'eq'i İz paltarat'un lapest'i. Oşa Şot'o xaçe loxol t'əq'st'at'un taşeri.

İsusi xaçe loxol t'əq't'esun

(Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)

[32] Şorox t'et'iin c'eğat'an Simon s'ila K'irenalu sa amdarat'un irəst'hari. Şot'o İsusi xaça taşt'una məcburt'unbi.

[33] K'olgot'a, yəni «Kəllin ga» uk'ala gala eğat'an [34] Şot'o ŭğseynak' iz boş öd gərbi fit'un tadi. İsusen şot'o ǰomo duği ŭğsun tene çureśi. [35] Əsk'ərxon Şot'o xaçe loxol t'əq't'undi, çöp bosi Şot'ay paltara içoğoy arane cöyt'unbi. [j] [36] Oşa t'et'iya arśi Şot'ay q'aroolat'un zapi. [37] İz best'a sa daxt'ak'i loxol İz taxsıra: IUDEYXOY PADÇAĞ İSUS MONE śampi lat'unxi. [38] İsusaxun sagala soğo yön tərəf, soğoval tərs tərəf p'ə tan üsyançiyal xaçe loxol t'əq't'uniy.

[39] Yaq' c'ovakalxon içoğoy bula ǰĭk'p'i Şot'o lağa haq'sun [k] [40] «Ay xrama śarpi xib ğiin biq'alo! Əgər Buxačuğoy Ğarnusa, Va çark'est'a, xaçaxun śiki oq'a!» next'uniy. [l] [41] Samci běyinšxonal k'anun zombalxoxun q'a ağsaq'q'alxoxun sagala hametər İsusa

[i] **27:24** K'an. 21:6-9

[j] **27:35** Ĭvel məğ. 22:18

[k] **27:39** Ĭvel məğ. 22:7; 109:25

[l] **27:40** Mat'. 26:61; İoan. 2:19

lağa haq'sun next'uniy:
42 «T'ĭyəmit'oğo çark'esest'ay, ama İçu
çark'est'es tene baksa! İsraili
Padçağesa, xaçaxun śireq'an, yast'a
Şot'o vĕluğq'an baki. 43 Buxačuğone
umud baksay. Buxačuğon Kot'o
çuresasa, barta həysə çark'est'eq'an!
Şot'aynak' ki, "Zu Buxačuğoy Ğarzu"
pine». [m] 44 İsusaxun sagala xaçe loxol
t'ăq't'eśit'oğonal Şot'o
təhk'irt'unbsay.

İsusi bisun

(Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30)

45 Ŭqŭmci saadaxun [n] vuyumci
saadal śirik' [o] bütüm oçali çoyel
bayinq'luğe baki. 46 Vuyumci saada ĭša
İsusen alloy səsen haraypi pine:
«Eli, Eli, lema sabaxt'ani?» [p]
Mo «Ay Bez Buxačux, Bez Buxačux,
het'aynak'en ăxilbaki Zaxun?»
upsune. 47 T'et'iya çurpit'oğoy
bəzit'oğon mot'o ibakat'an pit'un:
«Me amdaren İlyane k'ale». 48 İçoğoy
aranexun sunt'in hat'e saad t'it'eri sa
bisi eçeri şot'o fine oq'oyi boş pušp'i
sa q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane
tadi ki, ŭğĕq'an. [q] 49 T'ĭyəmit'oğon isə
pit'un: «Kot'o ma galda, bĕğen bĕyn
İlyan hari çark'est'ala?» 50 İsusen
p'urum alloy səsen haraypi elmuxe
tadi.
51 T'e vədine xrami ən ĭvel gane bĕš
bakala pərdə alaxun oq'a zığebaki.
Oçal galepi, q'ayox qĭnebaki. [r]
52 Meyid laxseynak' bakala mağarox
qayeśi, gele vĕbakalorox
bĕyint'unbaki. 53 Şorox mağaroğoxun
c'eri İsusi bĕyinbakit'uxun oşa ĭvel
şəhəre - yəni Yerusalimat'un taśi, gele
amdarxoynak'al ak't'unśi.
54 İsusi q'aroola zap'k'ala q'oşuni
bağtani kalat'in saal şot'oxun sagala
bakala əsk'ərxon oçal galpsuna saal
bakala əşurxo ak'it'uxun oşa dəhşətə
baft'i pit'un: «Düzinəl, me Amdar
Buxačuğoy Ğarey».
55 T'et'iya əxiləxun bĕğala sa hema
çupuxal buney ki, q'ulluğbseynak'
Galileyinaxun İsusi bač'anexunt'un
harey. 56 Magdallu Mariya, İak'ovi q'a
İosifi nana Mariya saal Zavday
ğarmoğoy nanal şot'oğoy araneney. [s]

İsusi meyidə mağarina laxsun

(Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42)

57 Biyəbakat'an İosif s'ila sa
Arimat'eyalune hari. Şo İsusi şagirdey.
58 İosif P'ilat'i t'ŏğŏl taśi İsusi

---

[m] **27:43** Ĭvel măğ. 22:8
[n] **27:45** *Ŭqŭmci saad* - həysət'in vaxt'en berezəre saad p'as's'e.
[o] **27:45** *Vuyumci saad* - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib.
[p] **27:46** Ĭvel măğ. 22:1
[q] **27:48** Ĭvel măğ. 69:21
[r] **27:51** C'eys. 26:31-33
[s] **27:55-56** Mat'. 16:21; 17:23; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

meyidəne çureśi. P'ilat'enal meyidə şot'o tadesuna əmirebi. 59 İosifen meyidə ext'i təmiz sa kətanaxun bakala kəfənə bəc'ürepi. 60 Şot'o q'ayin boş kašeśi meyid laxseynak' bakala iz təzə mağaraninane [t] laxi, oşal mağarin ǰomo sa kala ǰĕ t'ık'ırdi taneśi. 61 Magdallu Mariya saal t'ĭyəmi Mariya t'et'iya, mağarin bĕš arśet'uniy.

62 Əyc'indəri - yəni Həzirluği ğine [u] oşin ği - samci bĕyinšxo q'a fariseyxo P'ilat'i t'ŏğŏl hari 63 pit'un: «Ağa, beş eyexe ki, t'e əfçiduğalen hələ dirist' hamaq'un "xib ği oşa bĕyinbakoz" peney. 64 Şot'aynak'al əmirba ki, xibimci ğinal śirik' mağara qorişakane. Tene İz şagirdxon hari Şot'o başq'alt'un, amdarxonal "Şo p'uri ganuxun bĕyinbakene" uk'alt'un. Axırınci əfçi samcit'uxun samalal pis bakale». 65 P'ilat'en şot'oğo pine: «Sa dəst'ə q'aroolçi ext'anan, takinan ef bacarbala k'inək' mağarina q'orişanan». 66 Şot'oğonal taśi mağarin bĕš q'aroolçi dəst'ət'un çurdest'i, mağarin ǰĕne loxolal peçatt'un duği.

[t] **27:60** *mağara* oçali oq'a bakala ams'iluğ, t'evaxt'in döörəst'ə t'iya p'uri amdarxot'un laxe

[u] **27:62** *Həzirluği ği* - yəni iudeyxost'a ĭvel hesabbakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bĕğĕğala parask'i ği.

28

İsusi bĕyinbaksun

(Mrk'. 16:1-11; Luk'. 24:1-12; İoan. 20:1-18)

1 Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, şamat'i samci ğine [v] savaxt'an işiğ bitat'an Magdallu Mariya saal t'ĭyəmi Mariya gərəmzoğo bĕğsat'un hari. 2 Mone, kala sa oçal galpsune baki. Q'onçuğoy sa angel göynuxun śiri mağarin ǰĕna sa tərəf t'ık'ırdi iz loxol areśi. 3 Şot'ay ak'esun s'ăq' k'inək', iz paltar isə ĭǰ k'inək' mas'iney. 4 Q'aroolçiyox q'ĭyexun t'ut'upi meyid k'inək't'un baki. 5 Angelen çupuğo pine: «Vən ma q'ĭbanan! Ef xaçe loxol t'ăq't'i İsusa qəvesuna avazu. 6 Şo memiya butene, İz pi k'inək' bĕyinbakene! Ekinan, Şot'o laxi ganu ak'anan. 7 Oşa usum takinan, Şot'ay şagirdxo metər upanan: "İsus p'uri ganuxun bĕyinebaki. Mone, Galileyina vəxun bĕše taysa. Şot'o t'et'iya ak'alnan". Zu vəx pit'oğo eyexun ma c'evk'anan».

8 Çupuxxo ham q'ĭyen hamal kala sa mŭqluğene haq'i, şoroxal hat'e saad mağarinaxun c'ert'un ki, taśi Şot'ay şagirdxo xavar tadat'un. 9 Bürdən, İsusen «Xeyirq'anbaki!» pi içoğoy bĕše c'eri. Şoroxal ĭšalayinşaki İsusi turmoğo ləçəq'eśi Şot'o bult'un k'os'bi. 10 İsusen şot'oğo pine: «Ma

[v] **28:1** *Şamat'i samci ği* - yəni bazarin ği.

q'ĭbanan! Takinan, Bez viçimoğo xavar tadanan ki, Galileyinaq'at'un taśi. Za t'et'iya ak'alt'un».

Q'aroolçiğoy əfçi xavar yəymişbsun

11 Çupux hələ yaq'a hamaq'un, mone, q'aroolçiğoy bəziyorox şəhəre taśi bütüm baki əşurxo samci bĕyinšxo avabakest'undi. 12 Şot'oğon ağsaq'q'alxoxun sagala gireśi maslaatbit'uxun oşa əsk'ərxo gele təngə tadi pit'un: 13 «Unank'o ki, İz şagirdxon yan üşe bask'i vədine hari Şot'o başq'et'un. 14 Əgər me xavar başçina p'ap'ayin, yan şot'o vĕyando, vĕxal bəlinəxun çark'esyando». 15 Metərluğen, əsk'ərxon tənginə haq'i içoğo pi k'inək' bit'un. Me əfçi əyit ğeyin ğinal śirik' iudeyluğoy arane yəymişəkine.

İsusen tadi axırınci tapşuruğ

(Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

16 Sas's'e şagird isə Galileyina, İsusen şot'oğoynak' təyinbi buruğot'un taśi. [w] 17 İsusa ak'i Şot'o bult'un k'os'bi. Bəziyorox isə şüpələyinşt'unbaki. 18 İsus ĭšalayinşaki şot'oğo pine: «Göynul saal oçali çoyel bütüm ext'iyər Zane tadeśe. 19 Metərluğen, takinan, bütüm millətxo Bez şagirdxo banan; şot'oğo Bavay, Ğare saal Ĭvel Urufi s'iyen k'unuk'banan; 20 vĕx Zu əmirbi hər şeya bex p'ap'espsuna şot'oğo zombanan. Ef eyexun ma c'evk'anan, Zu dööri axıral śirik' hər ği vĕxunzu».

© Translation Services International

[w] **28:16** Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28